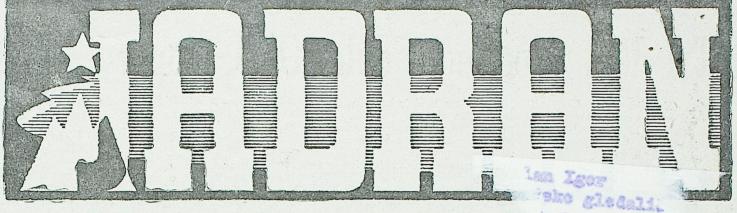
SLOVENSKI

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Ivan Renko — Tiska tiskarna vJadrana — Vsi v Kopru — Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorjeva ulica št. 26, telefon 170, poštni predal 2 — Celoletna naročnina 500 dinarjev, polletna din 250, četrtletna pa din 130 — Tekoči račun pri Narodni banki v Kopru št. 657-T-162 — Rokopisov ne vračamo

Koper, petek 2. septembra 1955

DIN 10

Tri leta plodnega dela olo koper

V petek, 26. avgusta je sklical Okrajni Ljudski odbor Koper svojo zadnjo sejo obeh zborov. Okrajni ljudski odbor bo 31. avgusta razrešen svojih dolžnosti, zato dajemo nekaj podatkov o njegovem delu v treh letih. Ustanovljen je bil maja 1952, ko je bil ukinjen Istrski okrožni ljudski odbor. Njegove funkcije sta prevzela okraja Koper in Buje in se naslonila na Ljudsko republiko Hrvatsko. Delo OLO v tem času pomeni nedvomno velik korak v izgradnji in utrditvi ljudske oblasti, socialistične demokracije, kakor tudi krepak korak naprej na gospodarskem, kultumem in socialnem poddoviji.

LETO IV. STEV. 36

za leto 1954 sta ustvarila trden temelj posameznim občinam, ki so povečale svojo gospodarsko moč in se tudi organizacijsko utrdile. Tako se bodo lahko ustanovile nove samoupravne enote, komune, izvedel pa se bo lahko tudi načrt, da postane Koper središče upravnega, političnega in kulturnega središča južnega dela Slovenskega Primorja.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

Porast proizvodnje je bil viden tudi v letih 1952 in 1953 povsod, razen pri proizvodnji morske soli, kjer so zaradi slabih vremenskih razmer dosegli komaj 39,4% planirane proizvodnje. Industrijska proizvodnja V kemični industriji je stalno naraščala proizvodnja mila in ostalih kemičnih izdelkov, vendar precej neenakomerno. Investicije v tovami »Salvettia v Piranu niso dosegle v celoti predvidenega uspeha. Podjetje je nepremišljeno nakupilo razne stroje, ki jih je pa po podrobnejši proučitvi moralo ponovno prodati.

je je nepremišljeno nakupilo razne stroje, ki jih je pa po podrobnejši proučitvi moralo ponovno prodati. Precejšen napredek je dosegla industrija gredbenega materijala. V podjetju »Ruda« v Izoli so že leta 1952 pristopili k modernizaciji tehnološkega procesa. V glavnem so bile investicije v tej smeri leta 1953 končane. Podjetje je pričelo izkoriščati surovine v svoji neposredni bližini z mehaniziranim postopkom, ter postalo neodvisno od ilovice.

Visoko proizvodnjo v lesni industriji predstavlja tovarna »Stil«, ki se stalno prilagojuje potrebam trga. Ko se je tovarna preselila v nove prostore, bo lahko svojo zmogljivost še povečala. V ščetkarski proizvodnji se naglo dviga tovarna »Istra«, ki je doslej slabo poslovala, saj je imela leta 1953 10 milijonov izgube. Razne pomankljivosti so bile odpravljene leta 1954, zato tovarna do se večano večje uspehe Letos bodo nabavili še več strojev, s čimer bo podjetje lahko razširilo asortiment proizvodnje.

V ribji industriji in v pridelova-nju kmetijskih proizvodov so bile v letih 1952 in 1953 vložene večje investicije, ki so omogočile znaten napredek. Tovama »Ex Ampelea« je poenostavila proizvodni proces, povečala obseg proizvonje ter s svojimi izdelki uspela na inozemskih tržiščih. Tovarna »Arrigoni« je začela leta 1954 predelovati paradižnik in sadne sokove z neprekinjenim pro-izvodnim procesom. V obeh podjetjih so obnovili strojni park, nabayili najmodernejše stroje, izpopolnili transport, kupili eno hladilno ladjo in več kamionov. Lani je bila proizvodnja za 1/4 večja kot leta 1953, takrat pa je proizvodnja presegala za 47% proizvodnje v letu 1952. Plan za letošnje leto predvideva še večji porast proizvodnje konzery, ribje moke, ribjega olja ter paradiž-nikove moke in sadnih sokov.

Grafični park so začeli obnavljati predlanskim. Nabavili so modern tiskarski stroj za tiskarno »Jadran« v Kopru, letos pa bodo dobili še stroje za offsetni in navadni tisk in knjigoveznico.

KMETIJSTVO

Kmetijska proizvodnja je bila v posameznih letih tega obdobja različna z ozirom na različne klimatske pogoje. V letih 1948 do 1954 je bilo investiranih po dejanskih cenah 837 milijonov dinarjev za povečanje obdelovalne površine in hektarskega donosa z regulacijo Dragonje. Valderige, Komalunge, spodnjega in srednjega dela hudournika v Trnovščici, melioracijska dela v Ankaranu in za vzdrževanje drugih melioracijskih naprav, za vzpostaviter državnih kmetijskih posestev (Brič, Debeli rtič. Škocjan—Ankaran) in še za nekatere druge kmetijska investicije

ske investicije.

Za letošnje leto so predvidene investicije v znesku 207 milijonov dinarjev. Kmetijska proizvodnja se bo s temi investicijami dvignila. Mnogo bodo pripomogle tudi investicije v razne kmetijske predelovalne obrate (vinska klet v škocijanu, predelava paradižnika, sadja in povrtnin v tovami »Arrigoni«, bladilnica in (Nadaljevanje na 2. strani)

Postavljeni so temelji za nadalinji razvoj Minuli četrtek je bila v Sežani zadnja seja dosedanjega Okrajnega ljudskega odbora, ki je s tem prenehal delovati, njegove kompetence pa so z včerajšnjim dnem prešle delno na novi OLO v Kolavnico v Sežani in nabavili prevoz-

zadnja seja dosedanjega Okrajnega ljudskega odbora, ki je s tem prenehal delovati, njegove kompetence pa so z včerajšnjim dnem prešle delno na novi OLO v Kopru, delno pa na nove občine Sežana, Divača in Herpelje, medtem ko Komen odslej spada pod goriški okraj.

Seja ni bila že po svojem zupanjem videzu prav nič »pogrebna«.

Odborniki so se dobro zavedali, da so v času svojega delovanja opravili veliko delo, ki ga je v svojem poročilu še enkrat prikazal predsednik Danilo Petrinja. Iz obravnavanega družbenega plana sežanskega okraja za prvo polletje 1955 je dobro razviden celoten napredek sežanskega okraja, ki je najlepše spričevalo za delo njegovega ljudskega odbora. Preveč bi bilo. če bi hoteli na tem mestu opisati celotno gospodarsko problematiko, kot jo obravnava poročilo. Dejstvo je, da dosedanji Okrajni ljudski odbor v Sežani kljub znani pasivnosti okraja zapušča ob zaključku svojega delovanja področnim komunam že dovolj solidno gospodarsko osnovo za njihov nadaljnji raz-

Ko se je leta 1947 takoj po pri-ključitvi Primorske k FLRJ formi-ral okraj Sežana, ni bilo na njegovem obšimem območju sledu o kaki industrijski dejavnostli. Edina izjema je bil rudnik Timav v Vremskem Britofu. Prav tako ni bilo socialistične obrti. Celo privatnih obrtnikov je bilo zelo malo. Od tedaj pa do danes so ustanovili 82 industrijskih in obrtnih podjetij, Med njimi so najvažnejša sledeča: Tovarna pletenin, telekomunikacije (tovarna za montažo radiosprejemnikov), Tovarna za telekom galentejije. Industrije ka steklene galanterije, Industrija kraškega marmorja, Tovarna pohištva. Elektro Sežana, mlekarna v Sežani, mlin v Kubedu. Razen tega so ustanovili tudi več zadružnih posestev v Črnem kalu. Gornji Branici, Tomaju in Državno posestvo v Dolini. Zgradili so zadružne domove v Komnu, Povirju, Štorjah, Divači, Lokvi, Henpelijah, Sočergi, Dolenji vasi, Štanjelu itd. in vrsto gospodardijih podoviji tor pokujili veš darskih poslopij ter nabavili več traktorjev in drugih poljedelskih strojev. Pogozdili so 1.816 ha povr-šin, odistili 985 ha gozdov, zgradili nad 200 tisoč metrov raznih varnostnih naprav - suhih zidov, žičnih ograj, požavnih jarkov itd., kar je izrednega pomena za ves Kras. Uredili so večje drevesnice v Komnu, Klanou in Dutovljah,

Na področju prometa so zgradili železniško progo Kreplje — Sejana, cesto Rižana — Čmi kal, katere gradnja do Senožeč je še v teku, dalje cesto Obrov — Pregarje, Ocizla — Reka, popraviši cesto Štorje — Vrabče, zgradili avto-mehanično delavnico v Sežani in nabavili prevozni park. Postavili so telefonsko omrežje med občinami, v Sežani pa zgradili novo poštno poslopje. Elektrificirali so 136 vasi in zaselkov, s čimer je bila naloga elektrifikacije podeželja popolnoma izvršena. Napeljali so vodovod Lipa—Sežana, ki je omogočil otvoritev bolnice TBC in Mlekarne v Sežani ter ojačal vodovod izpod Nanosa; podaljšali so istrski vodovod na območju Hrpelj in Kozine, napeljali lokalne vodovode v Slivje, Velike Loče, Divačo, Obrov, Hotično, Štanjel, Tatre, Brezovico, zgradili dva velika vodnjaka v Avberju in na Vrabčah, medtem ko je gradnja vrste lokalnih vodovodov še v teku.

Na novo so zgradili 251 hiš in 180 gospodarskih poslopij, popravili 262 stanovanjskih zgradb in 220 gospodarskih zgradb — vse to v okviru obnove podeželja. Razen tega so zgradili 48 novih družinskih stanovanj.

Na področju prosvete in kulture, socialne politike in zdravstva: pod streho je poslopje za gimnazijo v Sežani, gradnja telovadnega doma v Sežani je v zaključnem obdobju, zgrajeni sta bili šoli v Krvavem potoku in v Kovčicah, v zaključni fazi je gradnja osemletke s telovadnico v Gračišču. Nadzidan in opremljen je bil dijaški dom na Herpeljah, obnovljenih je bilo šest šol, večje število šol pa je bilo popravljenih in adaptiranih. Vse šole so dobile nad 70 odstotkov nove opreme. Uredili so prosvetno dvorano v Dutovljah, popravili prosvetni dom v Štanjelu, v gradnji pa sta prosvetna domova v Avberu in Materiji.

Prav tako so dosegli lepe uspehe na področju zdravstva. Zgradili so veliko bolnico TBC v Sežani s stanovanjskimi objekti in zdravstvena domova v Sežani in na Hrpeljah, obnovili zdravstvena domova v Komnu in Podgradu, zdravstvene postaje v Dutovljah, Kubedu, Pregarjah, Divači, bolnico TBC v Senožečah, lekarne v Komnu, na Kozini in Podgradu. Vse te ustanove so dobile novo opremo. Uredili so tudi dom počitka v Rodiku in mladinski dom v Dutovljah.

Še in še bi lahko naštevali, saj so gornji uspeh: le tisti, ki so najbolj vidni. Od leta 1947 do 1955 so v (Nadaljevanje na 2. strani)

Charle Man

Mehanotehnika v Izoli

V vseh povojnih letih se je gospodarstvo stalno krepilo, njegova
struktura postaja vedno bolj socialistična. Gospodarski razvoj koprskega okraja je dosegel nagel vzpon, ki
je zlasti jasno viden v modernizaciji proivzodnje. Zmogljivost starih
podjetij je bila povečana, zamenjane so bile mnoge opreme v delavnioah, uvedli smo nove vrste proizvodnje v modernih industrijskih
obratih, obnovili opuščene obrate in
podobno.

Struktura gospodarstva se stalno veča v korist industrije. Leta 1952 je bil odnos za 44:56 v korist kmetijstva, a se je že naslednje leto menjal v 51:49 za industrijo, v letu 1954 pa je narastel na 55:45, za leto 1955 pa je to razmerje planirano na 60:40 v korist industrije. Po doseženem brutoproduktu sta v primerjavi s celotnim gospodarstvom udeležena kmetijstvo in ribištvo, leta 1952 s 35%, 1953 s 30%, 1954 s 25%, leta 1955 pa s 23%. To je rezultat večjih investicijskih del v industriji, so pa zaradi klimatskih in talnih razmer ugodni pogoji tudi za kmetijstvo, predvsem za pridelovanje zgodnje povrtnine in sadja.

V skladu z razvojem gospodarstva se je povečal izvoz, ki je bil letu 1954 za 22,5% večji od izvoza v letu 1953 ter za 30,7% večji od izvoza v letu 1953. Na večji obseg je vplival predvsem povečan izvoz izdelkov ribje industrije in kmetijskih proizvodov. Močno so se povečale investijcijske gradnje, ki so dosegle leta 1954 2,209 milijonov dinarjev in so bile v primerjavi s prejšnjim letom za 96,9% večje. Večji del investicij je šlo za dvig družbenega standarda, predvsem za gradnjo stanovanj.

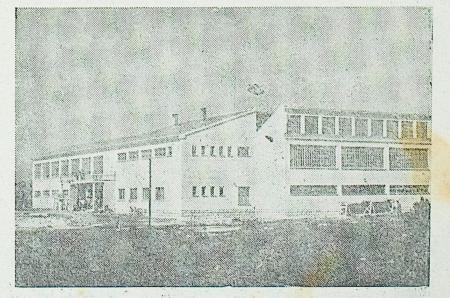
Dosedanji gosplodarski razvoj in uspešna izvršitev družbenega plana je bila leta 1954 za 38% večja kot leta 1953, leta 1955 pa za 35,7% večja kot leta 1954. Stalen porast, zlasti od leta 1954 dalje, je rezultat večjih investicijskih del v prejšnjih letih. Tako je bilo investirano v letih 1948 do 1953 skupno 736 milijonov dinarjev, v letu 1954 618 milijonov, v letu 1955 pa bo investiranih 740 milijonov dinarjev. Večji del investicij v letu 1955 bo seveda prišel do izraza šele v naslednjih letih.

V stroki razdeljevanja električne enengije smo začeli z investicijami v večjem obsegu šele leta 1954, zgrajeni so bili mekateri daljnovodi visoke napetosti in lokalne trafo postaje. Proti koncu leta 1953 je bil izvršen prehod frekvence od 42 Hz na 50 Hz in v zvezi s tem direktno nabavljanje električne enengije iz soških elektrarn.

Predelava premoga se bo povečala, ko bo začel sečovejski rudnik z nomnalno proizvodnjo, kar bo v glavnem že v letošnjem letu. Lani so zgradili separacijo in dobavili ostalo opremo, vendar je imel rudnik vse do sedaj značaj poskusne proizvodnje.

V kovinski industriji sta bili leta 1953 ustanovljeni podjetji »Lama« v Dekanih in »Mehanotehnika« v Izoli, ki pa še nista pričeli delovati s polno kapaciteto.

Ladjedenliška industrija je tudi marasla. Piranska ladjedelnica je težila za tem, da se modernizira in usposobi za popravila tudi večjih železnih ladii. Uredili so obalo za izvlačenje ladij večje tonaže ter razširili in izpopolnili mehanično delavnico. Razen livarne so nabavili še razno opremo, toda vse te investicije so le dopolnilnega značaja, ker za podjetje še ni bil dokončno izdelan perspektivni program razvo-

Tovarna radiosprejemnikov v Sežani

Tri leta plodnega dela OLO Koper

(Nadaljevtnje s 1. strani) mlekarna v Dekanih). Razumljivo, da se rezultatli investicij v kmetijstvu ne pokažejo takoj, ampak šele v naslednjih letih. Iz leta v leto se veča tudi preskrba s kmetijskimi potrebščinami, tako da pride na 1 ha obdelovalne zemlje 271 kg umetnih gnojil, kar je glede na druge okraje v Sloveniji zadovoljivo. Tudi zatiranju živalskih kužnih bolezni so posvetili veliko skrbi. Zlasti uspešno je bilo tuberkuliziranje goveje živine v zadnjih dveh letih. Lani so bila ustanovljena tudi kmetlijska podjetja Brič, Ankaran-Škocijan in Debeli rtič. V našem okraju obstaja sedaj 13 splošnih kmetijskih zadrug in 3 kmetijske obdelovalne zadruge.

RIBIŠTVO

Predelava pib v naši industriji stalno narašča, zato smo morali v zadnjih letih zgraditi ribiško floto, da je lahko zagotovila potrebne ko-ličine svežih rib. Leta 1953 je zalagalo trg s svežimi ribami podjetje »Riba« v Izoli, Podjetje »Ribič« Piran je začelo delovati lani in sli je v teku leta pridobilo 7 ribiških ladij, 2 hladilni ladji za prevoz svežih rib in eno športno ladjo. »Riba« je v tem času zgradilo-pet ribiških ladij, obnovilo pa tri. Obe podjetji razpolagata sedaj z 22 plovnimi ob-jekti. Letos bodo zgradili še šest ribiških ladij in nabavili potrebno opremo za vse ladje. Od leta 1953 se je ulov povečal za 8,4% do leta 1954. Proizvodnja se giblje od 2.200 do 2.500 ton letno in predstavlja še sedaj samo 40% zmogljivosti naše nibje industrije, kar narekuje nadalnjo krepitev ribiškega ladjevja.

GOZDARSTVO

V jeseni 1952 in spomladi 1953 je bila ustanovljena stalna gozdna drevesnica v Dekanih. Lani so jo tako razširili, da bo zagotovila ves potreben material pri vseh vrstah pogozditev. Nad Ospom so pogozdili kompleks v velikosti 3 ha. Vedno večjo pažnjo posvečajo varstvu gozdov pred požari in raznimi živalskimi škodljivci. Lani so izvršili inventarizacijo gozdnih površin; na osnovi tega je bil ustvarjen plan pogozdovanja.

GRADBENIŠTVO

V preteklih letih se je gradbena dejavnost zelo razgibala im je zna-šala v letih 1953 718 milijonov dinarjev, lani 950 milijonov. Gradbena dela so izvajala predvsem tri gradbena podjetja: »Gradbenik« — Izola, »Gradis« in »Slovenija-ceste« iz Ljubljane. Manjša gradbena dela je izvajalo podjetje »I. maj« v Kopru ter ickalna podjetja. Sedanja kapnoiteta naših podjetij ne zadošča, zlasti je težak problem oskribovanja z gradbenim materialom.

PROMET

Ker naš okraj nima železnice, se je naš cestni promet vsa leta stalno dopolnjeval in izpopolnjeval. Od leta 1952 dalije se je spremenila kva-liteta prevoznega parka, ki sedaj razpolaga z modernimli vozili. Leta 1953 so izločili iz prometa zaradi zastarelosti tramvaj, ki je vezal Piran s Sv. Lucijo, avtobusno podjetje »Primorje« pa je prevzelo to progo s tremi avtobusi. Pri podjetiju »Slavnlik« je bila razširjena avtomehanična delavnica. Za tovorni promet so nabavili precej kamionov. V pomorskem prometu je bil dosežen velik razmah v zadnjih dveh letih. Za podjetje »Splošna plovba« Koper so nabavili tri ladje: »Rog«, »Gorenjska« in »Martin Kıpan« s skupno nosilnostjo 12.140 ton.

GOSTINSTVO

Turizem in gostinstvo predstavljata zelo pomembno vlogo v gospodarstvu našega okraja zaradi izredno ugodnih naravnih pogojev predela ob Portoroškem zalivu, v Fiesi in Ankaranu. Prvi večji uspehi na tem področju so se pokazali, ko so bili dograjeni alli popravljeni nekateri gostinski obrati,

Iztržek gostinskih turističnih obratov je bil v letu 1954 za 38% večji kalkor v letu 1952 in le za 1% večji kakor v letu 1953, močno pa se je dvignil v državnem sektorju gostinstva in je za 10% večji kot leta

1953. V lebu 1954 je zaradi ukinitve regresa in slabega vremena padel promet nočnih domačih gostov, nasprotno pa se je promet s tujimi go-

sti znatno povečal. V gostimske objekte je bilo inve-stiranih v letih 1948 do 1952 215 milijonov dinarjev, leta 1953 23 milij., leta 1954 30 milij., leta 1955 66 milij. dinarjev. Znaten napredek je naredila tudi

OBRTNIŠTVO

V letih 1953 in 1954 se je močno spremenila strubtura v lastništvu obrti. Samo lani je odpovedalo svojo obrt 125 privatnih obrtnikov. Zato so upravno-gospodarski organi postevili vso pozomost razvoju socialistične obrtne dejavnosti. Lani so dali 80 novih obrtnih dovolilnie, največ za krojaško, šiviljsko in kovaško stroko. Močno pa se občuti pomanjkanje nekaterih strok.

Državno in zadružno obrtništvo je doseglo v letu 1953 84 milijonov dinanjev dohodka, v letu 1954 pa 154 milijonov, to je za 82,1% več. Lani in letos so bila dano za razvoj obrtništva znatna investicijska sredstva, ki jih v prejšnjih letih ni bilo. 1954 so izdali 82 milijonov dinarjev za okrapitev socialističnega sektorja obrti, letos pa so določili še 82 milijonov dinarjev za pospeševanje lesno-galantenijeko (stroke, avtomehanične, servisne in nekaterih strok gradbene obrti.

KOMUNALNA DEJAVNOST

Gradnja cest: Na območju koprskega okraja je 152 km cest II. in III. reda, od katerih je 46.7 km cest z asfaltiranim cestiščem. Od leta 1952 do danes je Okrajni ljudski odbor investiral v ceste 273.871.000 din. Najwečji znesek je bil porabljen za gradnjo ceste Rižana, ki jo je gradilo podjetje »Slovenija-ceste«
iz Ljubljane in sicer 116,683.285 di-

Vodovodno omrežje: Obstoječe vodovodno omrežje dobavlja potrošnikom vodo, ki jo zajema iz izvira v Rižani. Celotno omrežje z vsemi odcepi meri 49 km, mestpa omrežja pa merijo 15 km, Leta 1953 so izboljšali naprave za kloriranje in feltri. Prejšnja leta so bile izgube vo-de zelo velike. Sedaj se izgube postopoma manjšajo.

Obnova podeželja: Med vojno je bilo na območju Okajnega ljudskega odbora požganih 251 stanovanjskih hiš, 256 gospodarskih poslopij in 4 šole. Do leta 1952 je prispeval Okrajni ljudski odbor 45,939.850 din, v letih od 1952 pa do 1955 pa 79,680.000 din.

Porušene pomorske gradnje: Za obnove obalnih zidov in pomolov je bilo izdanih do konca leta 1954 din 44,300.000. Letos pa bodo v te namene porabili še 6,195.860 din. Do sedaj je bilo obnovljenih 40% nujno potrebnih pomorskih objektov. Za dovršitev in vzdrževanje teh bo potrebnih v prihodnjih letih še okrog 220 milijonov dinarjev.

Elektrifikacija: Okrajni ljudski od bor je lani spejel plan elektrifikacije podeželja, ki je bil dosedaj izvršen 63% v vrednosti din 103,560.000. V tem letu se nadaljujejo ta dela ter je v proračunu za to predviden znesek 20,000.000 din. Do leta 1952 smo prejemali električno energijo preko trafo postaj na Opčinah in v Rocolu. Sedaj pa dobivamo električno energijo .po novem vodu iz Soške elektrarne.

Kanalizacija: v letih 1952 in 1953 so se izvršila kanalizacijska dela v Kopru, Piranu, Izoli, Portorožu, Dekanih. Za kanalizacije, ki so jih izvajali mestni ljudski odbori v Koрги, Izoli in v Piranu je bilo izdanjih približno 70 milijonov dinanjev.

Stanovanja. Lani so v našem okraju izvršili kategorizacijo stanovanj. Ugotovili so, da je v našem okraju 6.178 stanovanj, od tega v Kopru 1.882, v Kopru-okoliici 230, Izoli 1.721, Izoli-okolici 35, Portorožu 567, Piranu 1.497, Sečovljah 147, Dekanih 99. Zaradi velikega dotoka novih kadrov ter zaradi majhnega števila razpoložljivih stanovanj je v vseh obalnih mestih precejšnja stanovanjska stiska, zlasti v Kopru. Stevilo prosilcev za stanovanja znaša v vsem okraju 1997, od tega 949 prosilcev za dvo-ali večsobno stanovanje, 657 za enosobna stanovanja ter 391 za samska stanovanja. Z letošnjimi investicijami bomo to vprašanje vsaj deloma omilili.

Tudi na področju prosvete in kulture je bilo mnogo narejenega Samo v zadnjih treh letih so zgradili 5 novih šol, uredili Okrajni muzej, ustanovili Gledališče Slovenskega Primorja itd.

Ureditev bolnišnic, obnova sanatorij v Valdoltri in drugi objekti zdravstvene službe pa pričajo o skrbi odbora za zdravje in zdravstveno zaščito dellovnih ljudi.

Iz tega vidimo, da je Okrajni Ljudski odbor v treh letih svojega obstoja opravil veliko delo in popolnoma opravičil zaupanje volivcev. Gospodarski in drugi uspehi, ki smo jih v tem času dosegli pa so obenem plod vztrajnega in požrtvovalnega dela vseh delovnih ljudi, kakor tudi velike materialne in moralne pomoči tako zvezne kot republiške vlade.

Postavljeni so temelji za nadaljnji razvoj

(Nadaljevtnje s 1. strani) okraju Sežana investirali okrog 5 milijard dinarjev. Narodni dohodek bo znašal v letu 1955 okrog 1 milijardo 799,000.000 dinarjev, kar pomeni, da se je dvignil v primerjavi z letom 1952 za 209 odstotkov. To je seveda deloma tudi rezultat porasta cen, v veliki meri pa rezultat povečanega obsega proizvodnie.

Stevilo zaposlenih se je v primerjavi z letom 1952, ko je bilo zaposlenih 2506 ljudi, dvignilo na koncu leta 1954 na 4689 ali za 182 odstotkov,

Navedeni uspehi okrajnega ljudskega odbora Sežana in podatki o investicijah in o zaposlitvi delovne sile, ki je v stalnem porastu, za vsakogar prepričljivo in zgovorno kažejo da se je lice našega Krasa in Slovenske Istre v povojnih letih temeljito spremenilo in se še vedno spreminja. Proces te preobrazbe še vedno traja in se bo v okviru novih občin lahko samo stopnjevalo. Za to so dani vsi pogoji. Garancija za madaljnje uspehe je v duhu, ki pre-veva delovnega človeka s Krasa in Istre, ki je na svoji koži že občutil kaj pomeni zapostavljanje in izkoriščanje. Garancija je tudi v ljudski oblasti, ki teži za tem, da postanejo ti kraji ekonomsko močni, aktivni in napredni, seveda ob pomoči, dokler bo potrebna, delovnih ljudi ekonomsko razvitejših krajev naše sociali-

stične domovine. Ko se je predsednik Petrinja zahvalil vsem odbornikom za njihovo delo in pomoč pri graditvi okraja, je obenem pohvalil in izrekel priznanje v svojem in v imenu odbornikov vsem uslužbencem okrajnega ljudskega odbora ter vsem občinskim ljudskim odborom in njihovim uslužbencem za uspešno opravljeno delo ma področju ljudske uprave.

Oba zbora sta nato razpravljala in sprejela, še nekatere gospodarske ukrepe, tako nekatere spremembe družbenega plana za drugo polletje 1955, potrdili so zaključni račun okraja za leto 1954, pravila okrajnega sklada za pospeševanje kmetijstva, pravila nekaterih gospodarskih organizacij itd. Med drugim so tudi odobrili ustanovitev zdravstvenih postaj v Dutovljah in Divači.

Zbor proizvajalcev je na ločeni sejí potrdil zaključní račun za leto 1954 Tovarni steklene galanterije v Herpeljah in imenoval nove direktorje v nekaterih gospodarskih organizacijah (Industrija kraškega marmorja Dušan Rudež, Tovarna pletenin Rado Dolgan itd.).

Na seji so odborniki tudi razrešili vseh dosedanjih dolžnosti in jim izrekli priznanje za njihovo delo tajnika OLO Janka Valentinčiča, načelnika svetov, šefa uprave za dohodke in uprave za ceste, finančnega inšpektorja in sodnika za prekrške.

S tem je dosedanji OLO Sežana prenehal s svojim delom, ljudski odborniki in člani upravnega aparata pa bodo na svojih novih delovnih mestih še naprej delali za izgradnjo naše socialistične skup-

Kazalec na uri mednarodne politične pozornice se je pretekli teden ustavil v arabskem svetu. Dogodki v Severni Afriki, Patestini in Sudanu so razvatovili pomirtjivo poženevsko vzdušje; nerešenim vprašanjem, ki vznemirjajo svet, se je prikijučilo še eno - rarabsko vprašanje. Vrenje arabskega ljudstva za nacionalno in socialno osvoboditev segajo sicer že stoletja nazaj, vendar so dobila jasnejše, naprednejše in tudi izvenverske oblike šele po drugi svetovni vojni. Te dni se je vsa leta do vrha napolnjena časa razlila: arabski svet je sklenil uporabiti vsa sredstva, da se otrese kolonializma.

Beagiranje javnosti in previdne izjave svetovnih politikov, ki nikakor nočejo odobravati zgrešene politike prejšnjih francoskih vlad v Severni Afriki, kažejo, da protikolonialistična zavest v svetu narašča. Tudi sama francoska vlada, ki je doslej trdo-vratno dojila preživeli kolonializem v Severni Afriki, je morala ne samo pod pritiskom svetovne, temveč tudi lastne javnosti nekoliko popustiti. Ministrski svet je namreč sklenil, da bodo skušali že v prihodnjih desetih dneh sestaviti novo maroško vlado, v kateri bi bilo zastopanih čimveč gibanj. Nekateri francoski listi se tudi zavzemajo za vrnitev bivšega sultana Ben Jusefa, ki pomeni za Marokance simbol njihove osvoboditve. Toda to so samo namigovanja, brez konkretnih ukrepov. Maroškega in alžirskega vprašanja ne bodo rešili s formalnimi reformami in obljubami. Dosegli bodo le začasno pomiritev, ne pa trajne rešitve, ki sloni na podelitvi neodvisnosti obema pokrajinama. Upajmo, da bo tudi Organizacija Združenih narodov na svojem bližnjem zasedanju vložila nekaj naporov za rešitev tega vpra-

Tudi ponovni incidenti na arabskoizraelskih mejah imajo svoje koreni-ne v kolonia<mark>lizmu —</mark> saj se je mar-sikdo na račun sorvaštva med Arab-

V nekaj vrstah

BAGDAD: Iraška vlada je prejela brzojavko, da sta vladi Libije in Libanona sprejeli predlog Iraka o sklicamju konference članic Arabske lige v Beirutu, na kateri bi proučevali vprašanje Maroka in Alžira.

HONGKONG: Kitajska še danes ni članica Organizacije Združenih Narodov. Te dni so radijske postaje poročale, da je CK KP Kitajske poslal ministrskemu predsedniku Anglije Edenu poslanico, ki se nanaša na sprejem Kitajske v OZN. V poslanici prosijo britansko vlado, naj ukrene vse potrebno, da bi predložili Generalni skupščini OZN resolucijo v prid sprejemu Kitajske v to

SANTLAGO DE CHILE: V Santiagu že več dni stavka 50.000 državnih uslužbencev in delavcev, zapostražijo pred vsemi javnimi poslopji in bankami. Uslužbenci zahtevajo šanje plač za 60 do 100 zaradi povečanja življenjskih stroškov. Vlada je ponudila 30 odstotno povišanje.

TRST: Občinski svet repentabor-ske občine je sklenil, da bodo na vseh cestnih križiščih postavili skupne napisne deske s krajevnimi imeni v slovenščini in italijanščini. Ob začetku in koncu vasi te občine bodo prav tako postavili deske z dvojezičnimi napisi.

PEKING: Predsednik vlade LR Kitajske je v ponedeljek popoldne sprejel predstavnike jugoslovanskega ansambla narodnih plesov in pesmi »Kolo« pod vodstvom Olge Skovran. LONDON: Britanska vlada je za-

čela podrobno proučevati vprašanje skrajšanja vojaškega roka. Za to se je vlada odločila po številnih zahtevah v tisku in v javnosti.

NEW DELHI: V indijski pokrajini Bihar je zaradi poplav prišlo do epidemije kolere. Do sedaj je za to boleznijo umrlo 364 ljudi.

BOMBAY: Odbor za osvoboditev Goe, ki že več dni zaseda v Puni, je sklenil, »nadaljevati miroljubno gilanje za osvoboditev Goe.« Odbor je sprejel resolucijo, v kateri zahteva od indijskega naroda, naj »še nadalje podpira boj za osvoboditev Goe, da bi tako odstraniil poslednje ostanke kolonializma v Indijia.

ci in Izraelci okoristil. Toda če so pred nedavnim posamezne velesile gledale na te incidente z blokovskimi očmi, je zdaj vendarle zavel nekoliko drugačen veter. Naj omenimo predlog ameriškega zunanjega ministra Dullesa o ureditvi stikov med arabskimi deželami in Izraelom, Dulles opozanja Izrael, da je njegova dolžnost skrbeti za arabske begunce, ki že več let žive v največji bedi. Hkrati se zavzema za mednarodno, predvsem pa ameriško pomoč, da bi trajno uredili vprašanje arabskih beguncev in da bi se Srednjji Vzhod gospodarsko razvil. Ta predlog je nov dokaz, da veje v mednarodnih odnosih zdaj drugačen veter, saj je bila ameriška in sploh zahodna diplomacija še pred kratkim usmerjena predvsem na organiziranje Srednjega Vzhoda v vojaškem smislu.

Med dogodki, ki so te dni zlasti pomembni za pomiritev v svetu moramo vsekakor na prvem mestu omeniti zasedanje pododbora Združenih narodov za razorožitev. Prvi razgovoni predstavnikov štirih velesil in Kanade so se razvijali v zelo prijateljskem vzdušju in politični opazovalci so optimistično razpoloženi. Ugoden zaključek tega sestanka, ki bo trajal deset dni, in pomembni predlogi, ki jih nameravajo nato predlo-žiti Glavni skupščini Združenih narodov, bodo človestva utrdili upanje, da se bliža čas, ko bodo dosegli spo-razum o razorožitvi. Mnogi politični opazovalci namreč pričakujejo, da ho Glavna skupščina OZN že na sedanjem zasedanju dala razumne predloge glede zmanjšanja oboroženih sil, prepovedi atomskega orožja in nadzorstva nad oborzitvije.

V Londonu se je začela konferenca zunanjih ministrov Grovis, Turčije in Velike Britanije o Cipru. Osnovno obležje tega dogodka je nedvomno v tem, da niso povab'i pravih predstavikov-voditelje gibanja za osvoboditev Cipra Enozis. Torei je že v na-prej jasno, da se ho Anglija trudila na tej konferenci prepričan Grke in Turke, nai se sprijaznijo s sedanjim stanjem in naj to ne vpliva na tradicionalno prijateljstvo in zavezništvo vseh treh držav. Osnovno vprašanje - osvobod ev Cipra pa bo še vedno ostalo le vorašanje. Zanimuvo je, da kljub optimizmu britanskega zunanjega ministra, da se bo vse izšlo v najlepšem redu, nekateri britanski časopisi le mislijo nekoliko drugače. seri cpozarjajo, da utegnejo londonski razgovo i resno zrahljati stare vezi prijateljstva med Grčijo in Veliko Britanijo in novo prijateljstvo med Grčijo in Turčijo. Vsaka od teh treh držav ima namreč povsem drugačno stališče o ciprskem vprašanju.

Ob zaključku še en dogodek, ki ima na zunaj zelo pohvalen izgled, vendar je kljub temu sprožil v svetu precej ugibanj. Gre za obisk japonskega zunanjega ministra Šigemucuja Washingtonu. Nekateri menijo, da je bil glavni namen njegovega obiska izposlovati pri Dullesu izpustitev večjega števila japonskih vojnih ujetnikov v ZDA, s čimer bi se nekako dvignil omajani ugled Amerikancev na Japonskem. Toda to naj bi bila le uvodna moralna pote za zavažnejše razgovore na vojaškem in gospodarskem področju. Amerikanci bi radi glede na strateško pomembnost japonskega otočja še naprej obdržali vajeti v rokah glede japonskega. oboroževanja in hkrati svoj monopol v hrani in surovinah v tej deželi. Japonci bi se radi nekoliko osamosvojili. Toda vse kaže, da se je Sigemicu nekoliko prezgodaj podal na pot. Ameriška politika na Japonskem se bo namreč spremenila ali pa ostala ista šele po rezultatih kitajsko ameriških razgonoron v Zenevi in sovjetsko-japonskih v Londonu.

OPOZORILO BRALCEM

V našem listu bomo uvedli s prihodnjo številko rubriko »Vprašanja in odgovori«, kjer bodo strokovnjaki za posamezna vprašanja odgovarjeli bralcem in dajali nasvete. Vprašanja so lahko iz kateregakoli pod ročja. Ker bo z novo teritorialno razdelitvis in prenosom raznih pristojnosti z višjih na nižje organe ljudske obiasti prišlo do tega, da posamezniki zlasti v začetku ne bodo vedeli, kam naj se obrnejo za resitev posameznih zadev, bomo tudi v tem pogledu dajali va potrebna pojasnila. Tredništvo.

Besedilo sporazuma o malem obmejnem prometu

Ureditev suhozemskih in pomorskih zvez

Nadaljevanje in konec 20. člen NAČELO RECIPROČNOSTI

Splošni pogoji v zvezi z ustanovitvijo in upravljanjem suhozemskih in pomorskih prevoznih prog, o čemer je govora v tem Sporazumu, bodo temljile na načelu recipročnosti. V tem smislu je treba tolmačiti čle-

ne, ki to urejajo. 21. člen RECIPROČNOST PROG

V smislu 20. člena bo vsaka od pogodbenih Strank imela pravico, da poskrbi v celoti ali delno za poslovanje lastnih prog, ne glede na to, ali se druga stranka posluži ali ne pravice, da vzpostavi ustrezne lastne proge.

22, člen UREDITEV SUHOZEMSKIH IN POMORSKIH PROG

Mešani komisiji, predvideni v 62. členu, je poverjena naloga, da določi proge suhozemskih in pomorskih zvez med pristanišči in kraji področij tega Sporazuma, določi pravilnike in pogoje poslovanja morebitne, spre-membe in vsako tehnično vprašanje zadevajoč proge same.

23. člen · DAVČNA OPROSTITEV PREVOZNIŠKIH PODJETIJ

Z namenom, da se prepreči dvoj-no obdavčevanje in da se olajšajo prometne zveze med področji tega sporazuma, pomorska podjetja, kakor tudi avtoprevozniška podjetja, ki opravljajo potniško službo med omenjenimi področji, ne bodo na drugem področju - če nimajo tam nobene stalne organizacije — podvrže-na nobenemu davku, taksi ali pristojbini itd., ki bi zadevale njihov dobiček, bruto dohodke, prevozna sredstva, vozne listke ali upravne akte (kakor na primer koncesije za avtobusne proge).

24. člen

TARIFE ZA PREVOZ POTNIKOV Tarife za službo pomorskih prog bodo enake za iste proge z odhodom z istega kraja. Isto načelo bo veljalo tudi za tarife na suhozemskih pro-

25. člen PRODAJA VOZNIH LISTKOV

Da bi se oljašal promet, bo prodaja voznih listkov ne samo na kopnem, ampak tudi na ladjah in na avtobusih pod pogojem, da se vsote izterjane na drugem področju, deponirajo na izhodni carini. Prodaja pomorskih vozovnic se ne bo mogla v zadnjem pristanišču vršiti na ladji sami. Vozovnice za pomorski in suhozemski prevoz bo treba plačati v zakoniti valuti kraja, kjer se prodajajo.

26. člen PRENOS VSOT PLAČANIH ZA VOZOVNICE

Vsote, ki so na osnovi določbe 25. člena vložene na carini, bodo pristojne carine vložile v pooblaščene bančne zavode na račune, ki se bodo glasili na podjetja, ki so izvršile polog. Iz teh računov bodo podjetja črpala vsote, ki so potrebna za kritje vzdrževalnine in poslovanja prog. Salde omenjenih računov bodo prenesli v soglasju s splošnimi določbami, določenimi v plačilnem sporazu-mu v veljavi med obema pogodbenima Strankama v trenutku prenosa samega.

27. člen ZASTAVA LADIJ IN OBVESTILO O AKTIVIZACIJI PROG

Pomorske proge za prevoz potnikov, o katerem je govora v tem Sporazumu, bodo poslovale samo z ladjami pod italijansko in jugoslovansko zastavo. V zvezi s prevozniško službo, o kateri je govora v 22. členu, bodo pristojne krajevne oblasti ene pogodbene Stranke obvestile pristojne krajevne oblasti druge pogodbene Siranke o začetku poslovanja vsake proge, o imenih podjetij, ki bodo vzdrževale te proge, kakor tudi o ladjah, ki jo bodo vzdrževale.

> 28. člen RAVNANJE Z LADJAMI

Vsaka od pogodbenih Strank se obvezuje, da bo z ladjami druge pogodbene Stranke, ki bodo vzdrževale proge, o katerih je govora v tem Sporazumu, ravnale enako, kakor z Iastnimi ladjami, tako ob vstopu, ob

zasidranju in ob izhodu iz pristanišč, bodisi kar zadeva plačevanje taks in vseh pravic, kakor tudi kar zadeva kraje pristanka, vkreanja in izkreanja. Formalnosti, katerim so drugače lahko podvržene ladje, njihove posadke in potniki v pristaniščih dru-gega področja, bodo omejena na nu no potreben minimum.

29. člen PREPOVED OBALNE PLOVBE

Ladje, ki vrše službo na progah, ki jih je vsaka od pogodbenih strank aktivirala, ne bodo mogle vršiti obalne plovbe med pristanišči drugega področja. Ne smatra se za obalno plovbo dejstvo, da se neka ladja ustavi v več pristaniščih nekega področja, da vkrca potnike, ki so name-njeni v eno pristanišče drugega pod-

30. člen PREVOZ BLAGA PO MORJU

Morebitni prevoz blaga z ladjami, ki bodo v smislu tega Sporazuma prevažale tudi potnike, bo urejen po splošnih veljavnih zakonih.

31. člen UVEDBA UGODNOSTNIH PREDPISOV

Vsi morebitni ugodnostni predpisi za prevoz po morju ali po suhem, ki so zapopadeni v splošnih sporazumih med republiko Italijo in Zvezno ljudsko republiko Jugoslavijo, se bodo uvedli v pomorskem in suhozemskem prometu, o katerem govori ta Sporazum.

32. člen REDNI AVTOBUSNI PROMET

Avtobusne zveze bodo v smislu tega sporazuma vzdrževale v koncesiji podjetja, ki so za tako dejavnost pooblaščena in pravilno vpisana v uradnih seznamih ustreznih področij.

Dovoljenja bodo izdale krajevne pristojne oblasti, vsaka za del proge na svojem področju. Ta dovoljenja bodo veljavna za eno leto in se bodo lahko podaljšala.

V posebnih primerih se bodo lahko izdala dovoljenja tudi za krajšo do-

> 33. člen IZDAJANJE DOVOLJENJ

Avtoprevozniška podjetja bodo predložila prošnje za dovoljenja pri svojih pristojnih krajevnih oblasteh.

Vsaka prošnja bo morala biti opremljena s planimetričnim načrtom proge, z urnikom, tarifami, opisom vozila in bo lahko vsebovala tudi druge koristne podatke.

Prošnje, ki jih bodo ustrezne krajevne oblasti ene pogodbene Stranke odobrile, bodo izročene ustreznim krajevnim oblastem druge pogodbene Stranke, ki bodo morale v 15 dneh sporočiti svoj sklep,

34. člen ODVZEM DOVOLJENJA

Pristojne oblasti bodo lahko odvzele dovoljenje tistim podjetjem, ki bodo v ustreznem področju kršila tamkaj veljavne zakonske predpise odnosno pogoje, ki urejajo redni avtobusni promet.

Razen v izredno hudih primerih, se bo odvzem pooblastila lahko izvršil le, če je bilo podjetje že proj opozorjeno. Tako opozorilo, kakor od-

41. člen

TAKSE, DAVKI IN DRUGE

DAJATVE

stalním bivališčem na enem od pod-

dročij, o katerih govori ta Sporazum,

ki leže na sosednem področju, kakor

tudi njihovi dohodki, ne bodo obre-

menjeni s taksami, davki ali drugi-

mi dajatvami, večjimi od onih, ki

bremenijo zemljišča in njihove do-

hodke, pripadajoče osebam s stalnim

bivališčem na področju, kijer se ta

Zemljišča, ki pripadajo osebam s

Davene

vzem dovoljenja se morata sporočiti ustreznim oblastem druge pogodbene Stranke.

V primeru, da se enemu podjetju dovoljenje odvzame, se bo dovoljenje za izvrševanje te prevozne službe dalo drugemu podjetju in to v smislu procedure, kot pod členom 33.

85. člen PREPOVED NOTRANJEGA PROMETA NA SOSEDNEM PODROČJU

Podjetja, ki bodo pooblaščena za opravljanje avtobusne službe v smislu člena 33 med obema področjema v smislu tega Sporazuma, ne bodo mogla na sosednem področju opravljati notranjega prometa, t. j. prevoza potnikov iz enega kraja v drugi v istem področju.

36. člen ZAVAROVANJE

Vozila, ki bodo opravljala avtobusni promet, morajo biti zavarovana proti riziku odgovomosti do tretjih oseb z zavarovalno polico, ki bo veljavna za vso progo.

37. člen LISTINE ZA MOTORNA VOZILA

Motorna vozila, ki bodo vozila med obema področjema, o katerem govori Sporazum, morajo imeti »carnet de passages en douane« ali triptik.

38. člen CARINSKE OLAJŠAVE ZA MOTORNA VOZILA

Nadomestni deli, pnevmatike in orodje motomih vozil niso podvrženi plačevanju carinskih pristojbin pod pogojem, da so vpisani na listini o začasnem izvozu, o kateri govori 37. člen in da se vrnejo.

Prav tako je oproščeno plačila carinskih pristojbin gorivo, ki je v tanku neposredno povezanim z motor-

> 39. člen POŠTNA SLUŽBA

Pogodbeni Stranki bosta proučili možnost, da se suhozemske in pomorske proge, o katerih govori ta Sporazum, uporabijo za dnevno poštno službo.

40. člen VZPOSTAVITEV PRVIH PROG

Mimo tega, kar določa 22. člen, bodo prve bistvene suhozemske in pomorske proge, kakor tudi odnosni pogoji poslovanja, določeni z izmenjavo pisem med predsedniki obeh delegacij, ki jim je poverjena sklenitev tega Sporazuma. Pristojne krajevne oblasti se bodo vzajemno obveščevale o imenu podjetiji in o začetku poslovanja vsake proge.

Vsaka od pogodbenih Strank se obvezuie, da bo, v kolikor jo zadeva podvzela vse potrebne ukrepe, da bi druga pogodbena stranka v 30 dneh od podpisa tega Sporazuma mogla začeti s prometno službo, dogovorjena na temelju tega člena.

Zgoraj omenjene proge bodo ostale dokler ne bo mešana komisija, o kateri je govora v 62 členu, določila vseh suhozemskih in pomorskih prog, kakor je predvideno v 22. členu

Pisma, o katerih se govori zgoraj, bodo izmenjali hkrati s podpisom tega Sporazuma in bodo tvorila njen sestavni del.

olaišave

in prevozna sredstva za omenjene proizvode.

Prenos vina se bo moral izvršiti v teku meseca novembra vsakega leta in uvoženi proizvod mora biti proizvod istega leta.

2. Živina, vštevši zarod, mora biti prepeljana na področje stalnega bi-vanja tekoj po končanem deci ali ob koncu paše. Morebiten pogin ali prisilno zadržanje živine zaradi bolezni morata biti petrjena od pristojnega živinozdravnika.

3. Orodje, stroje, provozna sred-stva, neuporabljeno kumo in gorivo je treba po končanem delu prav tako prenesti na področje stalnega bi-

43. člen SEZONSKA PAŠA

Živali vseh vrst, ki jih vodijo iz enega na drugo področje o katerem govori ta Sporazum na sezonsko pašo, bodo proste vsake vstopne in izstopne takse in vsake druge takse in davika, le da se vrnejo v roku šestih mesecev. Carinski organi bodo lahko zahtevali jamstvo, da se bo živina vmila na prejšnjo področje.

Olajšave, o katerih govori prejšnji odstavek, bodo raztegnili tudi na zarod, kakor tudi na mlečne proizvode iz sezonske paše. Zarod in proizvodi ne bodo smeli presegati števila oziroma normalno proizvodene količine, upoštevajoč število in vrsto živine ter trajanje zadržanja zaradi paše na drugem področju. Proizvode predelave mleka je mogoče prenesti kasneje, toda ne več kot štiri tedne po vrnitvi živine.

Pod istimi pogoji, kakor v prvem odstavku je mogoče prenesti tudi čebele z enega področja na drugo na sezonsko pašo. Novi roji in pridelani med bodo uživali olajšave in pogoje, ki so predvideni v drugem odstavku za zarod, odnosno za mlečne proizvode.

Z namenom, da se omogoči ugotovitev istovetnosti živine, ki se vodi na sezonsko pašo na drugo področje, bodo lahko pristojne oblasti obeh pogodbenih strank podvzeli potrebne ukrepe za morebitno uporabo posebnega znaka.

44. člen OLAJŠAVE ZA KMETIJSKE PROIZVAJALCE

Kmetijski proizvajalci, ki imajo propustnico, o kateri govori člen 4. dstavek 1., bodo lahko izvozili vsakih 15 dni po enkrat iz področja stalnega bivališča na drugo področ-je, brez posebnih izvoznih ali uvoznih dovoljenj in oproščeni vsake carinske pristojbine, takse ali drugih dajatev svoje proizvode v količinah, kakor so navedene v priloženem seznamu blaga (priloga 9), do skupne vrednosti 7.500 lir, odnosno 3.750 dinarjev.

Osebe, o katerih govori prejšnji odstavek bodo lahko uživale te olajšave tudi enkrat na teden, v tem primeru pa ne bo smela vrednost blaga presegati polovice vrednosti, ki je določena za štirinajstdnevni izvoz.

Na podlagi istih olajšav in do iste vrednosti bodo lahko osebe, o katerih govori odstavek I. uvozile z drugega področja v področje stalnega bivališča ostalo blago, navedeno v zgoraj omenjenemu seznamu, vsekakor pa ne v trgovske namene.

45. člen OLAJŠAVE ZA DELAVCE IN NAMEŠČENCE

Delavci in nameščenci stalno bivajoči na enem izmed področij, o katerih govori Sporazum in ki so v rednem delevnem odnosu na drugem področju in dokler ta odnos traja, bodo lahko nesli s seboj, brez izvoznih dovoljenj,carine, taks in drugih dajatev prosto, iz področja, kjer stalno delajo na področje stalnega bivašča obleko in osebno perilo, kakor tudi blago, v količinah, ki jih predvideva priloženi seznam (priloga 9), pod pogojem, da jih rabi izključno v zasebne ali družinske namene in ne v trgovske namene, do skupne vrednosti 20 tisoč lir, odnosno 10 tisoč dinarjev na mesec,

Osebe, o katerih govori prejšnji odstavek, bodo lahko uživale te olajšave tudi enkrat na štirinajst dni, v tem primeru pa ne bo smela vrednost blaga presegati polovice vrednosti, ki je določena za mesečni uvoz.

Osebam, o katerih govori ta člen, bo dovoljeno, da prenesejo celo ali preostali del mezde v smislu pravil, ki bo predvidena v plačilnem Spora-zumu, ki bo veljal med pogodbenima Strankama v času pronosa mez-

46. člen

OLAJŠAVE ZA DRUGE OSEBE

Lastníki tranzitníh listin; razen oseb, o katerih govori 45. člen in oseb, ki bi uživale olajšave, ki so predvidene v 44. členu, bodo lahko nesli s seboj na drugo področje skupno v enem mesecu, v smislu veljavnih pravil ne glede na število prehodov iz področja stalnega bivališča valuto od 2.400 do 12.000 lir, odnosno od 1.200 do 6.000 dinarjev. Skupno vsoto valute, ki jo bodo zgoraj omenjene osebe lahko nesle s seboj v enem mesecu, bo lahko mešana komisija, o kateri je govora v členu 62. zvišala. Sklepe, ki jih bo sprejela ta komisija na prvi seji, bodo lahko v bodoče spremenili, kakor bo položaj zahteval. Zgoraj omenjene osebe v smislu olaišav, ki jih predvideva prvi odstavek, bodo mogle ob povratku nesti s seboj brez izvoznega dovoljenja, carine, taks in drugih da-jatev, blago v količinah, ki so predvidene v priloženem spisku (priloga 9), le če jim to blago služi za osebno ali družinsko uporabo, vsekakor pa ne za prekupčevanje in to v skupni vrednosti, ki ne sme presegati vrednosti dovoljene valute.

> 47. člen CARINSKA KONTROLA

Zaradi nadzorstva nad uživanjem olajšav, ki jih predvidevajo členi 44., 45. in 46., bodo carinski organi na podlagi tekočih cen ocenili vrednost blaga, ki bo izvoženo ali uvoženo, in to vrednost zabeležili na za to določenem mestu v propustnici.

> 48. člen SPLOŠNO PRAVILO ZA 44., 45. in 46. ČLEN

Višina vrednosti, do katere se bo moglo posluževati pravic 44., 45. in 46. člena, je določena tako v lirah kakor v dinarjih, zato da bi carinskim oblastem obeh pogodbenih strank emogočili izvrševanje ustrezne kontrole na temelju notranjih cen, izraženih v lastni valuti.

Hkrati pa ugotovitev obeh vrednosti, o kateri se govori v omenjenih členih, nima nobene zveze s tečajem obeh valut, niti se more iz te vzporeditve zaključiti, da gre za paritetni valuti.

49. člen

OLAJŠAVE ZA ZDRAVNIKE.

ŽIVINOZDRAVNIKE IN BABICE Zdravnikom, živinozdravnikom in babicam bo dovoljeno, da brez uvoznega in izvoznega dovoljenja in prosto carine in drugih dajatev nesejo s seboj zdravniške instrumente in potrebni sanitarni material za izvrševanje njihovega poklica z obveznostjo, da po izvršenem delu prinesejo instrumente in neporabljeni material s seboj, na področje njihovega stalnega bivališča.

50. člen OLAJŠAVE ZA UVOZ IN IZVOZ ZDRAVIL

Lastnikom listin veljavnih za prehod bo dovoljeno prinesti iz drugega področja na področje svojega stalnega bivanja carine prosto in brez drugih dajatev in taks:

a) zdravila nabavljena na temelju zdravniškega ali veterinarskega recepta;

b) zdravila, ki se morejo kupiti tudi brez zdravniškega recepta, kadar bo njihova oznaka zabeležena na ovoju in kadar jih bodo nesli za lastno uporabo, odnosno za potrebe kakega člana njihove družine, v normalnih količinah, ki jih vsebujejo posamezni zavoji, ki so v prodaji na

51. člen DRUGE OLAJŠAVE

Vsem lastnikom listin za prehod bo hkrati dovoljeno nositi s področja svojega bivališča brez uvoznega odnosno izvoznega dovoljenja in prosto carine ter vseh drugih dajatev tudi naslednje:

a) živila in pijače za osebno potrebo za dobo 24 ur;

b) cvetje in vence za pogrebe. (Nadaljevanje na 4. strani)

do imeli pravico nositi ali voziti s seboj iz enega na drugo področje, de zemljišč in živinske proizvode

zemljišča nahajajo. 42. člen OLAJŠAVE ZA LASTNIKE IZKAZNIC ZA PREHOD

KMETOVALCEV I. Lastniki izkaznice za prehod kmetovalcev, kaker tudi lastniki doveljenja za prehod kmetovalcev, bobrez potrebnega izvoznega in uvoznega dovoljenja, prosto vsake carine, takse ali drugih davčnih bremen:

a) vprežno, tovorno in pašno živi-no, kakor tudi potrebno krmo za čas zadržanja iste na zemljiščih; b) poljedelsko, gozdarsko in drugo

carinske

orodje, poljedelske stroje, prevozna sredstva z neobhodno potrebnimi pritiklinami, kakor tudi gorivo v tanku, neposredno povezanim z motorjem, potrebnimi za opravljanje vseh polje-

c) vse kar je nujno potrebno za dobro in uspešno vzdrževanje zem-ljišča kakor na primer: naravna in umetna gnojila, semena, sadike, zaščitna sredstva, zdravila za živino, kole za vinograde, kletne naprave, sode, gradbeni material za vzdrževanje hiše in gospodarskih poslopij in

podobno; d) poljedelske in gozdne proizvo-

Zdravstveni, veterinarski in fitološki ukrepi

(Nadaljevanje s 3. strani)

52. člen IZMENJAVA SANITARNIH INFORMACIJ

Pristojne krajevne sanitarne oblasti se bodo med seboj obveščale o primerih nalezljivih bolezni in težjih epidemij, do katerih bi prišlo na področjih, ki jih obsega Sporazum.

53. člen VETERINARSKI IN FITOPATOLOŠKI UKREPI

1. Za živino vpisano na listinah za prehod kmetovalcev, ki se prepelje na drugo področje na delo, ali pašo, se ne bo zahtevalo potrdilo ali druge sicer predpisane listine, v kolikor se živina istega dne vrača na svoje pod-

2. Za živino, ki ostaja na drugem področju več kot en dan, je potrebno potrdilo, ki ga izda pristojni živinozdravnik ,s katerim se potrjuje, da je vsaka žival zdrava in da v kraju, od koder živina prihaja ni bilo v zadnjih dneh ugotovljena nobena nalezljiva bolezen, za katero je obvezna objava in ki se nanaša na isto vrsto

3. Odredbe iz prejšnjega odstavka se bodo analogno izvajale tudi glede čebel, ki se vodijo na pašo.

4. Živinozdravniška spričevala navedena v drugem in tretjem odstavku bodo veljala deset dni.

 Za kontrolo bodo pristojni živi-nozdravniki od časa do časa, vendar pa bodo najmanj vsakih trideset dni pregledovali vso živino, ki prihaja iz enega področja na drugo. Da bi se ti pregledi olajšali, se bodo lahko vršili tudi na prehodnih mestih.

6. Če se v enem od področij pojavi nalezljiva bolezen živine bodo v času, ko traja nevarnost pred okuženjem, pristojne oblasti z drugega področja mogle omejiti ali prepovedati prehod živine na njihovo področje, oziroma prenos živalskih delov, izdelkov, surovin in predmetov, ki bi lahko prenesli nalezljivo bole-

Živinozdravniške oblasti obeh področij se bodo stalno medseboj obveščale o pojavih nalezljivih bolezni v odnosnih področjih in o živinozdravniških ukrepih, omejitvah in prepovedih, ki so jih podvzele za nji-hovo preprečitev, kakor tudi o ukinitvi teh ukrepov.

8. V izrednih primerih si pristojne oblasti obeh pogodbenih strank pridržujejo pravico, da podvzamejo posebne veterinarske in fitopatološke

Socialno zavarovanje

54. člen SKLEPANJE POSEBNIH DOGOVOROV

Spričo dejstva, da sta pogodbeni Stranki priznali potrebo, da se rešijo vprašanja dajatev, ki izhajajo iz socialnega zavarovanja, osebam, ki so stalni prebivalci na enem od področij iz tega Sporazuma, a so v delovnem odnosu na drugem področju

- bodo zainteresirane ustanove socialnega zavarovanja, ki poslujejo na obeh področjih, začele v roku od največ 30 dni od podpisa tega Sporazuma z razgovori, da se sklenejo posebni dogovori, ki bodo postali veljavni po odobritvi pristojnih orga-nov obeh pogodbenih Strank.

OLAJŠAVE

Dogovori iz 54, člena morajo omogočiti tako zavarovancem, kakor tudi njihovem družinskim članom, ki jim to zavarovanje daje na področju stalnega bivanja pravico na bolniško, ambulantno in hišno zdravljenje, vštevši nakup zdravil in drugih terapevtskih sredstev, kakor tudi povračilo v denarju, a za račun pristojnih ustanov drugega področja, ki so obvezane nuditi te usluge.

56. člen OBRAČUN MED ZAINETERESIRANIMI USTANOVAMI

Dogovori iz 54. člena morajo urediti tudi način povračila stroškov, ki jih bodo ustanove enega področja nosile na račun drugega področja.

> OSKRBOVANJE Z VODO MILJSKEGA VODOVODA

VZAJEMNE OBVEZNOSTI Občina Milie, ki je pod italijansko upravo in ki upravlja z vodevodajmi

napravami, iz katerih se oskrbuje z vodo področje, ki je po Spomenici o soglasju prišlo pod jugoslovansko civilno upravo, bo vzdrževala te naprave v dobrem stanju in dobavljala temu področju one količine vode, ki jih je v preteklosti običajno dobavljala v posameznih letnih časih.

Okrajni ljudski odbor Koper bo s svoje strani zagotovil pravilno vzdrževanje in delovanje vodovodnega sistema, ki se nahaja na področju pod jugoslovansko upravo z namenom, da se zajemči oskrbovanje z vodo v količinah, ki so se dobavljale prej tistemu delu področja občine Milje, ki glude oskibovanja z vodo odvisen od omenjenega sistema.

V kolikor bi se razpoložljive količine vode zmanjšale zaradi naravnih vzrokov, bodo količine vode, ki se bo dobavljala potrošnikom, sorazmerno zmanjšane za obe področji.

Morebitne zahteve po dodatni dobavi vode bodo predložene mešani komisiji, ki jo ustanavlja ta Spora-zum, v kolikor bi bile postavljene pred sklenitvijo dogovora iz 60. čle-

CENA

Ceno, ki jo bo okrajni ljudski odbor Koper plačal za vodo, ki jo dobiva od miljske občine, bo določila mešana komisija, katere člani bodo imenovani čimprej od obeh vlad.

59. člen PREPOVED ŠKODLJIVIH SPREMEMB

Okraj Koper in občina Milje sta dolžna, da mimo obojestranskega sporazuma, ničesar ne menjata na napravah vodovodnega sistema, o katerem se govori, v kolikor bi to mo-glo negativno vplivati na stalno in redno oskrbovanje z vodo z druge

60 člen

POSEBNI DOGOVOR

Pogodbeni Stranki soglašata, da se v roku 30 dni po podpisu tega Sporazuma začnejo, po mešani komisiji z 58. člena, razyvom zanadi skienitve posebnega dogovora, s katerim se bodo na temelju gornjih členov določile odnosne odgovornosti in ugotovili odnosni dolgovi in krediti, kakor tudi način bodočih obračunov in plačevanj.

61. člen ZAČASNI REŽIM

V pričakovanju sklenitve dogovora, o katerem se govori v 60. členu, bosta okraj Koper in občina Milje stopila v neposredni stik zaradi zagotovitve redne in stalne dobave vode, kakor tudi poslovanja na vodovodnih mrežah na odnosnih podro-

SPLOŠNA DOLOČILA

62. člen STALNA MEŠANA KOMISIJA

Z namenom, da se zajamči pravilno uveljavljenje tega Sporazuma, se ustanavija stalna mešana komisija.

Komisijo bo sestavljalo 6 članov in vsaka pogodbena Stranka bo imenovala 3 člane. Imena članov bodo čimprej javljena po diplomatski poti, da bi se omogočilo, da bi prvi sestanek komisije bil v roku 30 dni po podpisu tega Sporazuma. Po isti poti se bo obvestilo o morebitnih spremembah članov komisije. Komisija se bo lahko poslužila sodelovanja strokov-

Poslovnik komisije, kakor tudi način sklicevanja naslednjih sestankov, se bo določil na prvem sestanku.

Komisija se bo sestajala izmenično

v Ljubljani in v Vidmu. Komisija bo imela nalogo reševati vprašanja, ki bi morda nastala glede tomlačenja in uveljavljena tega Sporazuma, in da vrši vse ostale naloge, ki so ji poverjene po določbah Sporazuma samega. Komisija bo prav tako reševala vprašanja, glede katerih ne bi prišlo do sporazuma med pristojnimi krajevnimi oblastmi,

Odločbe mešane komisije se bodo sprejemale soglasno in jih bosta morali odobriti obe vladi, katerima bodo predložena tudi vprašanja, glede katerih se mešana kon isija ni mogia sporazumeti.

63. člen

TRAJANJE SPORAZUMA Ta sporazum bo veljal eno leto in se bo smatral podaljšan za enako dobo po poteku tega roka, v kolikor se ne prekliče tri mesece pred njegovim potekom.

64. člen VELJAVNOST SPORAZUMA

1. Ta sporazum velja od dneva podpisa.

2. Narejeno v dveh izvirnih izvodih, od katerih je vsak v srbohrvaškem in italijanskem jeziku, katerih besedih sta obe pomo veljavni. V Vidmu, 20. avgusta 1955. Za vlado

FEDERATIVNE LJUDSKE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE: Ing. Miloš Bučar, l. r. Za vlado

REPUBLIKE ITALIJE: Dr. Mario Capon, l. r.

Seznam obcin na podroc Trsta in seznam prehodov

PRILOGA A

Seznam občin na področju Trsta, v katerih se izvajajo določila jugoslovansko-italijanskega sporazuma podpisanega v Vidmu 20. avgusta

1. občina Trst

2. občina Milje 3. občina Dolina

4. občina Repentabor

5. občina Zgonik 6. občina Devin-Nabrežina.

PRILOGA B

Seznam občin in del občin na so-sednjih področjih, ki mejijo s področjem Trsta, v katerih se izvajajo določila jugoslovansko-italijanskega sporazuma podpisanega v Vidmu 20. avgusta 1955.

OKRAJ KOPER

1. občina Koper

2. občina Koper-okolica 3. občina Izola

4. občina Piran

5. občina Portorož

6. občina Škofije

7. občina Dekani

8. občina Šmarje 9. občina Marezige (samo katastrska občina Marezige in vas Labor v katastrski občini Truške).

OKRAJ BUJE

1. občina Umag

2. občina Brtonigla, namreč katastiski občini Brtonigla in Nova vas

3. občina Novigrad

4. občina Buje (samo katastrska občina Buje, katastrska občina Nova vas, katastrska občina Trivan, katastrska občina Kaštel in katastrska občina Karšet).

5. občina Momjan (samo katastrska občina Momjan in katastr-ska občina Merišče).

OKRAJ SEŽANA

1. občina Komeni

2. občina Štanjel

3. občina Dutovlje

4. občina Sežana

5. občina Divača

6. občina Hrpelje 7. občina Črni kal

8. občina Senožeče (samo katastrske občine Senožeče, Dolenja vas, Gabrče, Potoče in Senedo-

9. občina Materija (samo katastrske občine Brezovica, Grad-šče, Hotična, Markovščina, Materija, Slivje in Artviže).

10. občina Vreme (samo katastrske občine Barka, Famlje, Gornje Vreme, Mislice, Podgrad, Škoflje, Vareje, Vatovlje, Vremski Britof, Favlje).

11. občina Podgorje, (samo katastrske občine Črnetiče, Podgorje, Podpeč in Zazid).
12. občina Gračišče (samo katastrske)

strski občini Kobed in Sv. Anton).

OKRAJ NOVA GORICA 1. občina Kostanjevica.

PRILOGA 8 PREHODI PRVE KATEGORIJE:

1. Fernetiči (cestni blok) 2. Pesek-Kozina (cestni blok)

3. Škofije (cestni blok) 4. Opčine-Sežana postaja (železni-

ški blok)

5. Draga-postaja (železniški blok).

STALNI PREHODI DRUGE KATEGORIJE

1. Mavhinje-Gorjansko 2. Prečnik pri Komnu - Gorjan-

sko - Šempolaj (cestni blok) 3. Voglje (cestni blok) 4. Repentabor (cestni blok)

5. Gropada (cestni blek)

6. Lipica (cestni blok)

7. Draga (cestni blok) 8. Socerb (cestní blok)

9. Prebenek (cestni blok) 10. Prebenek—Oep (cestni blok) 11. Sv. Barbara—Kašteljer (cestni

blok) 12. Zgornji Cerej—Cerej

blok) 13. Campore (cestni blok)

14. Sv. Jernej—Lazaret - (cestni blok).

SEZONSKI PREHODI DRUGE KATEGORIJE

1. Gročane (cestni blok)

2. Oreh—Plavje (cestni blok) 3. Botač (cestni blok).

> SEZNAM JESTVIN (petnajstdnevni)

1. zelenjava 10 kg; 2. stročnice 2 kg; 3. ječmen 3 kg; 4. ajda 3 kg; 5. sveže meso 1 kg; 6. suhomesni izdel-ki 1 kg; 7. ribe 1 kg; 8. sir 2 kg; 9. riž 2 kg; 10. testenine 2 kg; 11. oranže in limone 8 kg; 12. mieko 2 litra; 13. kislo mleko 2 litra; 14. vino 2 litra; 15. olje 2 litra; 16. perutnina 2; 17. jajca 12; 18. dračje in mahovina; 19. cvetje in okrasno zelenje; 20. obrtniški úzdelki; 21 gospodinjske potrebščine; 22. poljedelske potrebščine; 23. galanterijsko blago in osebne potrebščine.

izmenjava pisem za raztegnitev sporazuma do Trbiža

Gospod dr. MARIO CAPON, predsednik italijanske delegacije.

Gospod predsednik! Čast mi je sporočiti Vam. da jugoslovanska vlada soglaša z že doseženim sporazumom in da se določbe sporazuma, ki smo ga podpisali v Vedmu v zvezi s 7. členom spomenice o soglasju hkrati raztegnejo in izvajajo v desetkilometrskem pasu vzdolž italijansko-jugoslovanske meje, pasu, ki ga določa prvi člen sporazuma podpisanega v Vidmu dne

3. februarja 1949. Osebe, ki jih omenjata drugi in tretji člen videmskega sporazuma od februarja 1949, se bodo mogle posluževati olajšav današnjega sporazuma, medtem ko bodo s 1. januarjem 1956 sedaj veljavne listine zamenjene z onimi, ki jih predvideva novi sporazum.

Hkrati se potnjuje obveznost, da se olajša uporaba žičn'e, kakor je predvideno v zadnjem odstavku četrtega člena videmskega sporazuma od 3. februrja 1949.

Vse druge prilagoditve, ki bi v zvezi s posebnimi krajevnimi razmerami motale postati nu ne zaradi raztegnitve današnjega sporazuma, bo določila mešana komisija, o kateri je govora v 62. členu sporazuma

V pričakovanju, da v smislu 22. člena današnjega sporazuma mešana komisija določi dokončni program prevoza in načina prevoza med obmejnimi področi, smo sporazumni, da imata obe pogodbeni Stranki pravico, da medtem v pogojih recipročnosti vzpostavita bistveno avtomobilsko službo, o kateri govori priloga A.

Promet oseb in prevoznih sredstev se bo vršil skozi prehode, označene v Prilogi B.

Prosim Vas, da mi vljudno potrdite, da ste z gomjim sporazumni.

Prejmite, gospod predsednik, izra-ze mojega globokega spoštovanja. ing. Miloš Bučar, l. r.

Videm, 20. 8. 1955.

Gospod ing Miloš Bučar predsednik jugoslovanske delega-

Videm

Gospod predsednik! Čast mi je, potrditi Vam prejem Vašega pisma z današnjim datumom

in sledeče vsebine: od »Čast mi je... do...z gornjim sporazumni«.

Čast mi je potrditi Vam, da moja vlada z gornjim soglaša. Prejmite, gospod predsednik, izra-ze mojega globokega spoštovanja. dr. Mario Capon, l. r.

OBMEJNI PREHODI V DESETKILOMETRSKEM PASU DO TRBIŽA STALNI PREHODI

I. KATEGORIJE 1. Rateče (Fužine) cestni blok,

2. Predil cestni blok,

3. Robič cestni blok, 4. Rdeča hiša cestni blok.

STALNI PREHODI II. KATEGORIJE

1. Log pod Mangartom podvozni

2. Učeja cestní blok, 3. Most na Nadiži cestni blok,

Livek cestni blok,
 Pod Klanec cestni blok,

6. Mišček cestni bolk,

7. Golo Brdo cestni blok, 8. Škrljevo cestni blok,

9. Neblo cestni blok, 10. Medana cestni blok,

11. Vipolže cestni blok.

12. Valerišče cestni blok, 13. Števerjan-Hum cestni blok,

14. Pod Sabotin cestni blok,

15. Solkan cestni blok, 16. Šempeter (Gorica) cestni blok,

Vrtojba cestni blok,

18. Miren cestni blok,

19. Lokvica (Devetaki) cestni blok, 20. Opatje sclo cestni blok,21. Klariči (Jamlje) cestni blok.

SEZONSKI PREHODI

II. KATEGORIJE

Šturmi cestni blok, 2. Robedišče cestni blok,

3. Javšek cestni blok,

4. Solarji cestni blok, 5. Kolovrat cestni blok.

Postopek izdajanja dovoljeni o malem obmejnem prometu

1. VLAGANJE PRO ENJ a) Prošnje za propustnice lahko vlagajo vse stranke, ki izpolnjujejo pogoje Videmskega sporazuma, razen za izredne pri-

mere iz člena 15. b) Formularje za prošnje lahko dvignejo interesenti na postajah Ljudske milice ali pri vratarju na uradu za obmejno službo v Kopru.

c) Prosnje je treba čitljivo izpolniti ter odgovoriti na vsa vprašanja. d) Tako izpolnjene prošnje bo-

do sprejemale postaje Ljudske milice, ki jih bodo poslale obmejnemu uradu v rešitev. e) Vse vrste dovolilnic in propustnic bodo po rešitvi in vi-

diranju vrnjene postajam Ljuske milice, kier jih bodo upravičenci dvigali.

2. PROPUSTICE ZA NEOMEJENIH PREHODOV, veljavne za dobo enega leta, kakor predvideva 4. člen, to ka 2 Videmskega sporazuma, in ki pripadajo soferjem, sprevodnikom, bolničarjem in zdravnikom, kakor tudi stalno zaposlenim delavcem in uslužbencem na sosednem področju, bodo začeli izdajati v nekaj dneh. Postopek vlaganja prošenj za te propustnice je isti kot zgoraj, le da bo treba priložiti k prošnji še dve fotografiji velikosti 3x4 cm. Zaenkrat

so formularji take propusinice isti kakor so prošnje za ostale

3. V roku nekaj dni bodo začeli izdajati tudi izredne propustnice na osnovi 15. člena Videmskega sporazuma za nujne primere, kot so smrt, težke bolezni, ki so nevarne za življenje, na osnovi sodnih pozivov in v primerih dednopravnih obravnav. Za te ne bo treba vlagati prošeni, temveč bo pristojni obmejni urad izdajal propustnice na osnovi telegramov in uradnih pozivov. Te propustnice bo izdajal urad za obmejno službo in v iziemno nujnih primerih tudi obmejni uradi na mednarodnih prehodih.

Izročene prve propustnice

V torek so bile na obmejnem bloku na Škofijah izročene italijanskim oblastem prze vidirane pro-pustnice za prehod v jugoslovanski pas. Izročenih je bilo prvih 100 propustnic, ki so jih italijanske oblasti dva dni prej izročile v vidiranje nešim oblastem. Istočasno so z na-še strani predali v vidiranje italijanskim oblastem propustice takajšnjih

V obmejnem pasu sprejemajo krajevne pisame in postue Ljudske milice številne prošnje za prehod v

sosednji obmejni pas.

Ob prireditvah Turistično - olepševalnega društva

Letos spomladi, ko si je Turistično-olepševalno društvo v Kopru zadalo nalogo, da bo organiziralo v času poletne turistične sezone nekaj kulturno-umetniških prireditev, sem imel vtis, da gre za resno stvar. Ta vtis se je še pojačal z ustanovitvijo posebne komisije, ki naj bi skrbno izbrala sporede in smotrno porazdelila posamezne prireditve, Prva dva umetniška večera sta doživela tolikšen uspeh in pokazala tako visoko umetniško raven, da skoraj ni bilo mogoče dvomiti o nadaljnjih prireditvah, saj smo se zanesli na jamstvo, ki ga le nudila kulturniška komisija.

Razočaranje, ki ga je priskrbel »Večer španskih pesmi in plesov«, je bilo neizogibno. Komercialni vidiki so obšli kulturniško komisijo in na ta način pripravili koprskim prebivalcem ter nekaterim inozemskim gostom prijeten večer brezgladesorganizacije. Dvajset minut šansoniziranih potvorb nekih španskih plesov na dežju, nato pa v dvorani hotela Triglav nadaljevanje, ki pa ni popravilo vodenega vtisa Mme Thores in njenih sotrudnikov. Vsa reč je bila kajpada slaba kopija operetnega baleta, s plesalci, ki so se zdeli boli ali manj štatisti, s klavirskimi izvlečki nečesa, kar naj bi bila španska narodna pesem. Ce je Mme Thores (Spanka iz Beograda!) mislila, da smo tako naivni, potem se je pač temeljito zmotila. Za podobne persiflaže zaenkrat še nimamo potrebnega

Ne bi se dotikal tega numefniškegau večera, ki je šel v pozabo tisti hip, ko sa je bilo konec, če ne bi šlo za nekoliko resnejšo stvar. Deistvo. da ie bila kulturna komisija pri Turistično-olepševalnem društvu deloma nepoučena o zadnjih prireditvah, deloma, pa se z nadalinjim programom ni striniala kaže, da nekateri odgovorni člani društva sploh niso upoštevali mnenja komisije, temveč so sklepali pogodbe za nastope na svojo roko z velikim samozaupanjem in z zavidanja vredno gorečnostio, ki pa sta žal privedli organizacijo v slepo ulico, iz katere ni izhoda.

Tako se zdi tudi da poletnih kulturno-umetniških večerov ne prireja Turistično-olepševalno društvo v Kopru, temveč Radio Koper. Najavljena ura za pričetek koncerta ali prireditve je in ostane samo na lepaku. Vedno je treba čakati in vzdihovati po dokončnem redu na tem torišču.

Spored zadnje prireditve, ki je

bila pretekli teden v muzejskem vrtu v Kopru, sta izvedla dva znana ljubljanska ansambla: pevski kvartet nFantje na vasia in nGorenjski instrumentalni kvarteta s svojima solistoma. O slednjem je seveda potrebno spregovoriti nekaj besed, ki naj osvetlijo njegovo delovanje.

»Gorenjski instrumentalni kvartetu je bil ustanovljen z nalogo, da zbere preprosto narodno motiviko predysem še neraziskano - in jo obdela v poljudnejši obliki ter tako nudi preprostemu občinstvu slovensko ljudsko pesem v njeni naravni podobi. Res se je ansambel pod vodstvom tov. Avsenaka potrudil in zbral nekaj svežih narodníh melodíj v dokaj čední obliki. Po dveh, treh oddajah pa je tega zaželenega blaga zmanjkalo in fantom ni preostalo drugega, kot da se lotijo raznih priredb, kar pa ni doseglo pričakovanega uspeha temyeč prav nasprotno: kolektiv se razhaja, vsaj tako zatrjujejo.

Zanimivo je, da je nGorenjski kvarteta nastopal in doživljal uspehe le v podeželskih krajih, v kulturnih centrih pa kaj redko. Razumljivo je, da je doživel uspeh v tujini pri naših izseljencih, saj je jasno, da se topi srce slehernega Slovenca v tujini ob poslušanju slovenske pesmi, pa čeprav skažene. To pa še ni merilo za kulturno in umetniško vrednost podanega sporeda, temveč predstavlja le premišljen udarec na nacionalno struno zamejskega rojaka.

K sreči je na zadnji prireditvi zadihalo sveže ozračje, ki so ga nudili »Fantje na vasi«, morda — mislim, da ni pretirano rečeno — ena najbolj idealno vpetih skupin. Ceprav se z interpretacijo nekaterih pesmi ne strinjam, ne morem preko dejstva, da je niihovo podajanje brezhibno, artikulacija, vstopi in konci fraz pa v tehničnem pogledu tolikanj neoporečni, da jim gre samo iskrena čestitka za niihovo vztrajno in neumorno skupno delo.

Spored, ki ga je izvedel "Gorenjski instrumentalni kvarteta, je bil večinoma isti, kot ga je že v Kopru podal pred meseci. Prav tako tudi to pot ni manjkalo nekaj nepotrebnih izpadov; ne vem, čemu je bilo potrebno vriskanje v mikrofon, saj tudi poslušalci niso bili kdo ve kako navdušeni nad tem neizpremenljivim dejstvom.

Ne bom ponavljal in razpredal tega, kar sem nekoč že napisal, poudarim pa lahko še enkrat, da to ni bila slovenska pesem, ki smo ji dolžni vso pieteto, ki jo moramo ohraniti, ker je samo naša in ker se nobeno drugo ljudstvo ne more z njo pohvaliti.

Res je, uspeh večera je bil zajamčen. Nekaterim poslušalcem je bil spored všeč in jih je povsem zadovoljil. Ce pa zasledujemo kulturno politiko večjih centrov, moramo priznati, da ta način ni najbolj vzgojen in tudi ne prispeva kaj prida h kulturnemu dvigu.

Ob koncu se morem nujno dotakniti še vezalnega teksta, ki ga bereta oba napovedovalca. Ne gre samo za to, da je na zadnji prireditvi bil ta tekst pod vsako kritiko niti duhovit, niti toliko koncizen, da bi vsaj v glavnem pripravil poslušalca na sledečo točko. Gre za to, da si je napovedovalec na nedopusten način dovolil aluzijo na glasbenega kritika Milana Lindiča. Mislim, da spada taka stvar v revijo, kjer je tov. Lindič tudi objavil svoj članek, nikakor pa ne na kulturno-umetniško prireditev, ki ima povsem druge namene.

Vladimir Lovec

Prizor iz filma »Mlada ljubimca", ki bo na sporedu šele 7. in 8. septembra. 2., 3. in 4.: »Lahko je ljubiti", 5., 6.: »Pesem mladosti".

RAZGLEDI 2

Druga številka tržaških Razgledov je prišla malo pozno na svetlo. Preteklo je nekaj mesecev od izida prve letošnje številke, ki je nosila oznako »januar«. To je kazalo, kot da bo revija še nadalje mesečno (več ali mamj redno) izhajala. Toda druga številka nosi oznako »februar-junij«, torej kar 5 mesecev je združenih v eni številki, ki povrhu vsega še ni kdo ve kaj obširna (od 41—112 str.) in bi kvečjemu lahko kulla dvojno številko,

Medtem ko je bila prva številka precej revna, moramo o drugi reči, da je le nekoliko boljša. Seveda ne v vsem. V poeziji že ne. Benedetičeve pesmi, take kot so, ne sodijo v revijo, v Razglede še najmanj. Pesnik daje slutiti sicer »nekaj«, kar pa ne zadošča, da bi prekullo jezikovno in metrično nemoč. Ima čustva, ki pa so dokaj meglena in nejasna. Tudi v mislih ni povsem originalen. »V čakalnici« me je mimogrede spomnila na Guelfa Ciwininija, ki ima nekaj vsaj rahlo podobnega v pesmi »Le piccole stazioni«. »V čakalnici«, »Jutro ob morju« ter »Dvigni se, bratl« so vsekakor boljše od ostalih.

Proza je boljša. Nedvomno je najboljša »Vrnitev« Rada Pregarca. Čeprav je sestavek le nekoliko literamo obdelana biografska skica, učinkuje s svojo preprostostjo in prizadevnostjo. Pikanje je dobro, tudi psihološki momenti so prav dobro rešeni. »Sveča« Diomire Fabjan pa je težka refleksivna proza, težka vsaj za branje. Čeprav ji ni moči oporekati nekaterih dobrih mest, se zdi, da je le malo preveč hemetična. Edvim Švab s svojim »Zaslužkom« pa več ne gane, kajti motiv je obrabljen in niti kaj na novo povedan.

Pavle Merkù skuša reševati tržaške glasbene probleme, predvsem obisk koncertov, ki jih prireja Glasbena matica v Trstu. Izvajanja, številke in podatki so nadvse zanimivi, zlasti nekateri pogledi na glasbeno vzgojo zaslužijo resnično po-

Med literame prispevke sta potisnjeni tudi dvo razpravici: dr. Lojze Berce piše »Pripombe k gospodadskim določbam Londonskega sporazuma« ter objava »Spomenice o soglasju in prilog« v angleščini in hrvaščini.

Toponomastičen prispevek Zorka Jelinčiča »Za pravilno pisavo krajevnih imen« je bil nadvse potreben. Da bi le našel odziva in ne gluhih ušes!

Nekaj podobnega je spis (ki se bo še nadaljeval) Riharda Orla »Kanalska dolina in njeni prebivalci«. Avtor obravnava etnično strukturo vasi in njeno zgodovino s posebnim ozirom na njen slovenski značaj, ne da bi pri tem prezrl italijanski in nemški živelj.

O upodabljajoči umetnosti ima številka dva članka. Zorko Jelinčić piše o mladem Nabrežincu Čelu Pertotu, o njegovi umetnosti, o ciljih in uspehih mladega kiparja. Članek je zares dober prispevek o slovenskem umetniku, ki ni v svoji domovini še razstavljal, a mu je tujina že izkazala svoje priznanje, preden ga je domovina sploh spoznala. Kipar živi na Švedskem in dela na samem kraljevem dvoru. Nordijski listi se o njegovi umetnosti zelo pohvalno izražajo. Škoda zares, da niti v bližnji bodočnosti ne bo mogel razstavljati še pri nas. Številka objavlja tudi 6 :eprodukcij njegovih del 3 kiparska, 3 risarska) ter njegovo sliko.

V razdelku »Kritike in poročila« slede drugi prispevek o upodabljajoči umetnosti to je prevod predavanja o razstavi sodobne slovenske grafike v Avstriji, ki ga je za celovški radio napisal umetnostni zgodovinar Richard Milanesi.

Največ knjižnih ocen je prispeval Andrej Budal (Jajdranski koledar 1955; Petrarca-Gradnik: Soneti in kancone; Razprave Artura Cronie o Kociančičevem slovarju in o drugih vprašanjih iz slavistike). Njegove so tudi skromne, vendar zanimive beležke (V Jugoslaviji se množijo prevodi iz italijanskega slovstva; O povojnem prevajanju slovenskih slovstvenih del v italijanščino; Italijanska prestolnica v slovstvenih odsevih). O Gradniku piše to pot že drugič (prvič v »Borih« 1955, štev. 2, str. 102-3), zato je škoda; da se ni bolj poglobil in pri delu malo dliè pomudil. Nekatere postavke so dobre, vse preveč pa je vložkov, ki motijo in vso stvar le slabo, medlo pojasnjujejo.

Prav dobni sta naslednji dve oceni. Lavo Čermelj: »Ob Alessijevi knjigi »Trieste viva«« ter Ivan Šavli: »O dialektu tržaških Italijanov« (obravnava Pinguentinijev »Dizionario storico etimologico frascologico del dialetto triestino«). Recenzenta sta šovinistično pisarjenje in postavljene stvari primerno osvetlila in zavrnila, Šavli nekoliko premalo dokumentirano.

Dalie so v reviji še trije prispevki. Poročilo z občnega zbora slovensko-hrvatske prosvetne zveze v Trstu (pregled dela, nov program in

(Nadaljevanje na 11. strani)

Ljubitelji zgodovine so našli bonto področje za svoje udejstvovaje zlasti v Kopru, nekdanji preolici patriarhovih guvernerjev, seneških podeštatov s širokimi komspreških podeštatov s širokimi kom-

gato področje za svoje udejstvovanje zlasti v Kopru, nekdanji prestolici patriarhovih guvernerjev, beneških podeštatov s širokimi kompetencami v pogledu uprave Istre na splošno in slovenskih poglavarjev s skrivnostnim nazivom »capitaneus Sclavorum«. Po ustanovitvi Zgodovinskega društva v Kopru 12. XI. 1951 prihaja v tem zanimivem kotičku slovenske zemlje do važnih odkritij, ki osvetljujejo marsikate ro temno stran naše narodne zgodovine. Zadnje čase so se člani Zgodovinskega društva v Kopru lotili s posebno vnemo zlasti tako imenovanega Finfenberškega arhiva, v katerem je vrsta zanimivih slovenskih listin in že vzbuja zaradi tega precejšnje nade za nova in važna odkritja.

Krajevno ime Finfenberg zveni nekam čudno in nedomače, pa je v njem vendar lep kos zgodovine Slovencev, ki živijo ob Jadranu. Nedaleč od Boršta pri Trstu je stal že v srednjem veku grad z imenom Vihumberg ali Vihimberg. Njegovi gospodarji so se pogostoma menjali. V drugi polovici 18. stoletja so kupili to fevdalno trdnjavo skupaj s Socerbskim gradom mogočni fevdalci Montecuccoli ter se hkralti vgnezdili tudi v Podgradu in na področjih, ki so nekoč pripadala istrski grofiji. Posestva grofa Montecuccolija so upravljali številni uradniki, ali skratka njegova osrednja pisarna (gosposka), ki se je po potrebi tudi premeščala iz ene graščine na drugo. Take pisarne imaio od druge polovice XVIII. stoletja dalie že dvoino vlogo, skrbijo za fevdalčeve zadeve in sprejemajo hkrati tudi naloge avstrijskega državnega aparata. Pozneje se te pi-

in celo okraja. Ta proces preraščanja krajevne fevdalne uprave v avstrijsko državno upravo se je zaključil v prvi polovici minulega stoletja, prav v obdobju najbolj intenzivne germanizacije. Dokler je bil Vihumberg le sedež gosposke, je to ime malo znano, ko je pa postal sedež avstrijske okrajne uprave, se njegovo ime razširi v vseh avstrijskih državnih aktih. V tem času se ime Vihumberg preoblikuje v Finfenberg (Fuenfenberg). Na področju posestev grofa Monteccuccolija se leta 1818 izoblikuje okraj, ki dobi uradni naziv »Fuenfenberški okraj«. Obsegal je občini Dolino in Materijo. Leta 1828 so avstrijske oblasti ta okraj zatrle in njegovo ozemlje delno priključile koprskemu okraju. Trajalo je več let, preden so člani Zgodovinskega društva v Kopru lahko dokončno ugotovili, kaj je bilo s Finfenbergom. Zmešniavo so povzročali nekateri napačni podatki v zgodovinopisju. Koprskemu zgodovinarju Tommasichu (Pusterli) ni bilo jasno, kie leži Finfenberg, ker ga imenuie tudi kot Robida in ostane le pri tem podatku (glej: Pusterla: I rettori di Egida, str. 100—101). Isto velia tu di za Polca (Kraljestvo Ilirija), ki pravi, da je Finfenberg v Socerbu, samo Robido pa postavlja v okolico Podgrada. Zmešnjava je očitna. Kraj, kjer leži Finfenberg, smo lahko zasledili le v nekaterih starih avstrijskih statistikah prebivalstva in starih zemljevidih. Morda izhaja ta zmešnjava od tega, da so se

pisarne gosposke in pozneje same-

selile in tako spreminjale svoj sedež. Ko je bil finfenberški okraj ukinjen, so okrajne arhive preselili v Koper. Zgodovinsko društvo, lki se je za ta arhiv zanimalo, je lahko že takoj ob začetku ugotovilo, da je ta arhiv zažen zlasti za proučevanje krajevne zgodovine. Po odkritju slovenske listine in leta 1635 v tem arhivu in pozneje odkritje vrste slovenskih listin iz obdobja 1801—1830 je že kazalo, da bomo našli za področje finfenberškega okraja neko kontinuiteto uporabe slovenskega jezika v javnopravnih poslih že za čas, ki teče od leta 1635 dalje, toda kmalu se je pojavila velika praznina (18. stoletje). Kmalu je postalo očitno da finfenberški arhiv ni v celoti ohranjen. Po zaslugi tov. prof. Bratina Marija pa je prišel pred nedavnim na dan še lep kos finfenberškega arhiva in že po prvih pregledih smo odkrili slovenske prisege iz 18. stoletia, ki so jih morali kmetie izrekati pri finfenberški gosposki. Z odkritjem teh pris'eg smo dejansko našli nit, ki nas vedno bolj približuje letu 1635 in še jasneje osvetljuje, kako je bilo z uporabo pisane slovenske besede v delu Slovenske Istre. Prisega, ki jo je moral leta 1792 izreči kmet Johan Marec iz Doline, je takole napisana:

»Jest Johan Marec presežem bogu Očetu, bogu Sinu, imu Bogu Svetemu Duhu, za eno uro živit, de jest temu tukai stoječemu Petru Strainu te tožene 25. Zlasti, 5

libri inu 10 soudo (?), kateri on za soje meni zaslužene žornade pogriva, neisem doužan (,) onu nemu za nobeno reč neč dati neimam De je temu toku guišnu kakor meni Boh pomagai amen. Johan Marc«.

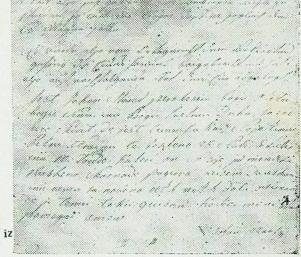
Zanimivo je, da je sodnijski akt sestavljal in pisal uradnik, prisege pa ne (je sredi sodnijskega teksta), ker ni znal slovensko. To je iz sane pisave lahko ugotoviti. Tisti, ki je pisal prisego piše »Marc«, nemški uradnik pa »Marc«. Temu imenu je sam Marcc dodal križec, ker ni znal pisati. Priimek Marcc je še danes v Dolini in bližnjih vaseh močno razširjen (srednjeveške listine, vsebujejo za to področje osebno ime Marče, ki se zelo pogo-

stoma omenja in iz njega je nastala tudi ime Marec!). Prisega je pisana v dolinskem narečju, ki se je znalo očuvati pred tujimi vplivi.

K finfenberškem okraju je spadala tudi vas Socerb skupaj z gradom.

Poleg starejših tovarišev, članov Zgodovinskjega društva v Kopru, se pri proučavanju finfenberškega arhiva uspešno udejstvujejo tudi dijaki. Bližnje zborovanje slovenskih zgodovinarjev, ki bo v Kopru in Piranu konec septembra bo pobliže osvetilo tudi pomen zgodovinskega raziskovanja na Koprskem, kjer se je zaradi političnih zapletljajev v minulih časih šele po osvoboditvi lahko krepko vključilo v sistem razsikovanja slovenske narodne sgodovine na splošno.

v. s.

Slovenska prisega iz leta 1792 (okolica Trsta)

V Braniku postavljajo trdne temelje naprednemu gospodarjenju

Večkrat slišimo, kako se naši šem gospodarstvu, smo že uredili kmetje razgovarjajo o napredku v enako velik nasad na drugem kraju gospodarstvu. Mnogi med njimi pri- Do sedaj sta nam glavni dohodek povedujejo o svojih uspehih v bor- prinašala prav ta dva breskvova nadružnih zvez in celo republiški in z obiranjem«. zvezni organi za kmetijstvo. Vse Nov nasad je zraven vasi. Spospodbuja ena sama želja: kako po- mladi so v dobro pripravljeno zemdi, ki skušajo izvabiti iz zemlje ma vse vzklile. Na posebnem me- di hlevskega gnoja, ki ga bodo po-

in podobno. No, mi smo obiskali mlade breskve s' sadjem.«

CE BI JIH IMELI VSAK DAN

EN VAGON . . .

Če se pelieš z avtobusom ali vla-

kom iz Stanjela proti Gorici, vi-

diš v dolini ob hudourniku Brani-

ci velik breskov nasad. Ta nasad je

lep pozimi, ko ima poškopljen le-

po bledomodro barvo, je lep v zgod-

dov. Zadružniki so nam povedali,

da posamezno drevo da do 60 kg

breskey. Dobili so sadove, ki so tri-

je tehtali en kilogram.

nji pomladi, ko obleče rožno-rde

stu so peške nasadili zelo na gosto, trebovali večje količine. Ko bo z nje v kraju, kjer je po vojni Tem nasproti pa imamo posamez- Te bodo presadili na tista prazna razvojem rešeno prehrambeno vpranike, ki se še ne morejo otresti tra- mesta, kjer peške niso vzklile, da šanje, bodo zadružniki ustalili svoje dicionalnega prepričanja, da je v ne bo v nasadu praznih mest. Ob gospodarstvo na vinogradništvu, sadprejšnjih časih vse tako lepo raslo našem obisku sta dva izkušena sad- jarstvu in živinoreji. Te tri goin obrodilo. Ne bi verjeli, vendar jarja, 67-letni invalid na desno no- spodarske panoge jim bodo donaso med zadnjimi celo taki, ki še go Ivan Piščanc in Ivan Ličen ce- šale največ dohodkov. verjamejo, da luna vpliva na kul- pila divjake. Ličen se ukvarja s ture. S svojimi različnimi obrazi sadjarstvom že od leta 1912, Pišča-

Leta 1952 so začeli z urejevanjem valid Piščanc je dejal: »Tudi ime novih večjih vinogradov. Prvo groz-moje hčerke je vklesano na spobi za povečanje pridelkov in pri sada. V novem nasadu bo okrog 2000 dje bodo že letos trgali. V nekaj meniku. Obiskovala je drugi letnik uničevanju škodljivcev. O teh vpra- dreves enotne sorte »Triumph«, ali letih jim bodo novi vinogradi začeuniverze. Moj brat je trpel v tašanjih razpravljajo upravni odbo- »Admiral Devey« kot jo tudi ime- li dajati polne pridelke. Računajo, borišču Dachau kot tisoči drugih ri kmetijskih zadrug, okrajnih za- nujejo. Za to sorto smo se odločili da bodo samo novi vinogradi dali z njim. Kaj hočemo, tako je bilo,« nad 500 hl vina. vzdihnil. Ob pomoči dveh palic Glavni panogi gospodarstva sta je odšantal po cesti. Debel sveženj sadjarstvo in vinogradništvo. Micepičev mu je gledal izza pasa. Timagati kmetijstvu, da bi hitreje ljišče nasadili v primerni razdalji slimo tudi na razširitev živinoreje. sti majčkeni brstiči, ki jih bo vcenapredovalo. Vedno več imamo lju- peške divjih breskev, ki so večino- Zadnja jim je potrebna tudi zarapil na divjake, bodo kmalu pognali mladike. Tako klije novo življe-

BRANIK, DOBER KRAJ ZA SADJEREJO

V Braniku so imeli pred prvo nega drevja kot v drugih okoliških vaseh. Moramo še pripomniti, da ma Branik zelo ugodno lego za sa-

ostopoma dviga gospodarstvo. KDZ pa polaga trdne temelje naprednenu in boljšemu gospodarjenju. Ovajset družin, ki sestavljajo za- električno razsvetljavo in za silo rugo odločno orje ledino, čeprav uredilo poti, da je obiskovalcem zadene včasih plug napredka na brez posebnih ovir možen dostop

mlajem, prvim krajcem, polno lu- nec pa celo od leta 1900. Ko smo pirja, rezanje cepičev, setev žita leti pridite, pa boste lahko slikali

vetovno vojno dve drevesnici. Ob- jen prvi korak, da se občudovalce zdaleč ni raziskana. Tu so delali Pisec teh vrstic je prepričan, da stajalo je društvo, ki je skrbelo za naravnih lepot seznani s pozablje- razni raziskovalci. Prvi so bili bo imela številne obiskovalce s obe drevesnici. Društvo je dobivalo nim in neprecenljivim gorskim bi- Nemci. Tu je delal pokojni Alfred Primorskega in drugih krajev Sloenarno pomoč ob deželne vlade, serom — Križno jamo, ki leži na Serko, profesor Prezelj in drugi venije in Jugoslavije. Obisk jame da je laže vzgajalo dobre sadike, vznožju Križne gore nad Loško do- Jama ima 22 jezerc im utegne ta- lahko združijo s prijetnim izletom i jih je potem razpošiljalo po vsej lino. Na iniciativo Turističnega krat, ko bo vse urejeno in bo v sve-Primorski in celo v Istro. Med po- društva Loška dolina je bil slavno- tu osvojila popularnost, delati resspeševatelji sadjarstva je bil po- stno odprt vhod v jamo. Slovesno- no konkurenco Postojnski jami. sebno delaven mesar Maks Ličen, sti se je udeležilo precejšnje števi- Po trditvah nekaterih raziskoval- movine. To je tudi želja priredite- peti dve prikolici (šalani). Salane zar, Rijeka-Crnojevića ali Plavni-Po njegovi zaslugi in po zaslugi lo predstavnikov ljudske oblasti, cev je Križna jama lepša od Ponekaterih drugih naprednih kmetov med njimi ljudski poslanec Janez stojnske. Tega mnenja so tudi an- Križne jame. ALBIN HUMAR prevoz konj in živine. Dno je bilo gorico, današnji Titograd. Če izvzae danes v Braniku veliko več sad-Hribar in predsednik okraja Lju-gleški raziskovalci, ki so jamo lebljana dr. Marijan Dermastja. Go- tos raziskovali. Jama do prvega jevorniki so velikemu številu udele- zera ni bogata s kapniki. Vodniki žencev orisali zgodovino raziskova- so vedeli povedati, da so veliko nja jame in njen pomen, ki ga bo kapnikov odnesli že pred prvo sve-V vasi imajo danes dva traktorja, imela v bodočnosti za razvoj turi- tovno vojno drugam. Znano je, da kar veliko pripomore pri obdelovazma na Notranjskem. Po končani je v Križni jami živel jamski medsta v krajšem članku porocali o naoskrbnika poznajo, da vzamejo hratoku Bojane enakomerno razdeljedal. In tako ga lahko mirne duše iju zemlje. Lahko zapišemo, da vas slovesnosti je bila notranjost jame ved, baje kakih 20 metrov od vhomeravanem poskusu gojenja bobrov no naravnost iz njegove roke. odprta za obisk. Turistično društvo si ime »medvedja jama.« Trije oko-Loška dolina je jamo oskrbelo z stnjaki tega medveda se nahajajo

Dvakrat v tridesetih letih je tod Občudovanja presenečenih obi- la velik pomen za razvoj turizma njem bobrov. Na produ so skopali divjala vojna vihra z vso uničujo- skovalcev ni bilo ne konca ne kra- v tem delu Slovenije, Notranjska širok jarek za tekočo vodo, zgradili no in zadnjim krajcem, narekuje vprašali, kdaj bodo trgali prve čo silo. Iz prve svetovne vojne sta ja. Stevilni vodniki, ki so jih bo pridobila na slovesu glede pri- dolgo cementno ploščo s stopnicami kdaj je ugoden čas za saditev krom- breskve, sta odgovorila: »Čez dve tu dve pokopališči z nizkimi ce- spremljali s karbidovkami, so ime- rodnih lepot, kar tudi zasluži in na to ploščo postavili šest podolmentnimi križci. Na kovinskih de- li polno dela z odgovori na razna Morda bo Križna jama dočakala govatih kletk in močne žične mre-pridne člane DKZ v Braniku, ki Da se nasad ne bi preveč zara- so tam pokopani, ni pa zbledel pot, da jih ni mogoče popisati sti stekel vlak in bo v njeni nepo- manjših in nizkih lesenih zabojev pustijo na miru luno z vsemi celi- sel s plevelom, so med vrste nasa- spomin na tiste, ki so jih pognali Dolga je več kilometrov in pelje sredni bližini oprt hotel. To je obitih z nepremočljivo lepenko. V imajo na razpolago v kletkah kose mi in polovičnimi obrazi in skuša- dili krompir, v vrste same pa kr- v mesnico na soško fronto. Pred po čudovitih prehodih in stropi zaenkrat šele ideja, ki se ne bo teh zabojih imajo bobri svoja gnez- lesa za glodanje, da lahko zadostijo jo, kako bi pridelali čimveč primolno peso. Kaže, da bodo pride- zadružnim domom stoji spomenik čarobne dvorane do prvega jezera uresničila tako hitro. Nekaj pa je
molno peso. Kaže, da bodo pride- zadružnim domom stoji spomenik čarobne dvorane do prvega jezera uresničila tako hitro. Nekaj pa je
da. Zaboji so na notranjih straneh svojemu naravnemu nagonu. Bobri gotovo: če bodo odgovorni za razzato, da osvobodijo ta košček ob- šele začne. Pravi zaklad kapnikov voj turizma storili vse, kar je v oblečeni z žično mrežo, ki brani, da so nočne živali enako kot divji za-

či plašč, še lepši pa v avgustu, ko se veje šibijo pod težo debelih salegrafistom ki sede nekje na tele- eno, ker je do 10 besed itak ista do »pridem«. Jasno je torej, pridel grafski liniji med Ljubljano in Izo- tarifna postavka. Človek pa, ki je Seveda pa ni prišel, ker je on mene mnogoštevilnimi hribi. Na prostra- bobri v novem okolju kar dobro po- sprejele nove stanovalce. lo. Ne želim, da bi se jim povesil prejel brzojavko, se je ustrašil: če vabil: »Če je mogoče pridi«! Oba ni ravnini pa je znamenito presi- čutijo. Že prvi dan, ko so jih pripelo. Ne želim, da bi se jim povesil prejel brzojavko, se je ustrašil: če vabil: »Če je mogoče pridi«! Oba ni ravnini pa je znamenito presi- čutijo. Že prvi dan, ko so jih pripenos, razen morda v učenje, da si je »bin« in »station« lahko nemško, sva potem čakala, jaz v Izoli, on v hajoče Cerkniško jezero, ki dodaja ljali in namestili v nove kletike, so jenja bobrov? Predvsem jih gojijo poseben kolorit in čar. Že nakozali da jim koniv. Predvsem jih gojijo nos, razen morda v učenje, da si je »bin« in »station« tahko nemsko, sva potem cakata, jaz v 1200, on v najoce Celanisko jezici, on v najoce celanisko jezic Nasad, ki meri 2.8 ha in še enega manjšega, so zadružniki uredili leta 1949—1950. Prve breskve printer.

so obirali že leta 1952, leto kasneje Od marca do maja letos sem poso jih obrali že tri vagone, lani slal v Ljubljano 10 brzojavk, 6 sem jala dva — pa ne dolgo. dva in pol, letos pa spet okrog tri jih pa prejel iz Ljubljane. In niti vagone. Pomladanska slana in ka- ena sama od teh šestnajstih ni prisneje toča sta jim letos pobrali za šla do naslovnika taka, kot je bila dober vagon pridelka. Lani so za oddana. breskve dobili 1,150.000 din, letos

našem računu bosta ta dva nasada strijo. ". ko turisti brzojavljajo in verjetno, da bi se »bo« izpremenil jaz sam nisem mogel dešifrirati. rodila še tri do štiri leta, nakar kaj je že vse tja prišlo.

in tam pridelovali druge kulture. lutations«, — v Ljubljano pa je pri- ali ni mogoče prav takole: »Če je min in vljudno opozorilo. Da ne bodo nastale motnje v na- spelo: »Bin arpive salo statien«. mogoče, pridi?« »Ne,« je rekla pe-

Te skromne vrstice posvečam te- Ena beseda več, kar je končno vse- štarica in še enkrat potrdila besepridobijo tisto znanje, ki je vendarkaj pa je potem drugo? »Kaj se je Ljubljani. Poizkusumo torej na stokraju poseden kožuhovine, dajemorju, igra v Bojani precej mudržavica. Svojega denarja ni imezgodilo, za tristotisoč hudičev, tenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
printer.

pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zdaj je do jame mogoče priti s konihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja. Prvo
zaradi dragocene kožuhovine, dajenihovo delo je bilo kopanje v vodi.
pokazali, da jim kraj ugaja.
pokazali, da jim kraj mu nesrečnežu?« Ko sva v pismih na blanketu v risanih majuskutan: lesom in motorinim vožnji niso prvem letu doseže kožušček vred- na enem bregu reke toliko, da je in srebro. Tam so se zbrali zlati in dobro okopali, niso hoteli niti hra- nost 4 do 5 tisoč din. Kožuh odra- preostala struga kar ozka. Potem srebrni kovanci vseh držav na sve-

nekega petka (prepozno za pismo), Ne čakati, okužen! Kuga v Kopru! na pride k meni v soboto: »Če le Strašno, - pa možno, glede na moreš, pridi v soboto čakam. Ko- ladje, ki prihajajo v luko! pa 1,800.000 din. Ce bi na isti po- Naneslo je tako, da sem nekajkrat per.« Prišlo je v Ljubljano takole: Prihodnjič napovem ženi rendezvršini vsejali pšenico, bi ob letoš- poslal telegram v francoščini. Ker »Če ne moreš, pridi sobo čakam vous! Pišimo spet francosko: »Atnji dobri letini pridelali 105 sto- pa je telegrafski taster to izpremi- Koper.« Če ne more priti, naj to- tendre samedi le chemin chat« (Čatov zrnja in zanjo prejeli le 367.000 njal v jezik Baskov iz Pirenejev, rej pride, ker čakam na prosto so- kaj v soboto na mačji stezi!) Čadin. Zanimalo nas je, kam in kako sem potem brzojavil v slovenščini, bo v Kopru. Razumljivo! Prihod- kaj, - ne bo razumljivo! Steza je so prodali tako množino breskev tudi ta je bila spakedrana. Zatem njič dobim brzojavko: »Če je mo- »sentier« in napišem brez skrbi na-Predsednik zadruge, tovariš Jogan v italijanščini, češ, mogoče je tele- goče pridem v soboto«. Tuhtam: mesto chemin sentier! O, da bi tenam je na to vprašanje odgovoril: grafistka Italijanka in se še uči slo- »V« se mu je pa. zdel potreben, ga ne bil zapisal! Prišlo je tako, ka-»Ce bi jih imeli vsak dan en va- venščine; — pa tudi to ni pomagalo. da se soboto spet ne izpremeni v kor da bi na pošti znali francoski: gon, bi jih lahko oddali, tako pov- Zadnji poizkus je bila nemščina in sobo. Da bi pa prijatelj naenkrat ne »Čakaj v soboto celega mačka«, ali ni odkupovalec je podjetje »Flores« spet ni uspelo. Ne morem torej ugo- znal več slovenski, nisem mogel dobesedno: »attendre semedi l'env Sempetru, nekaj pa vzame tudi »Zadružnik« v Sežani. Skoro vse na- jalo v Istro in v katerem jeziku bo pravi prositi za dovoljenje, da lah- Še enkrat sem poizkušal v franše breskve izvozijo v Nemčijo, Av- razumelo besedilo. Radoveden sem, ko pride. Moral bi napisati: »Če coščini in potem nikdar več ker to. strijo in druge severne države. Po kaj prihaja v Nemčijo, Švico, Av- bo mogoče, pridem, « ker pa je malo kar sem potem čital v Ljubljani,

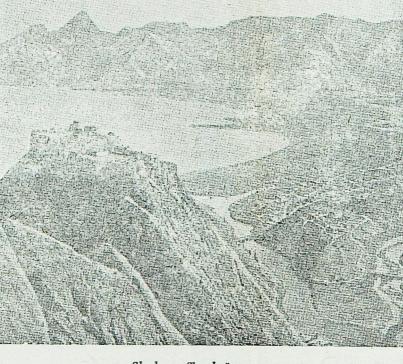
kaj, zadržan. — Tokrat mi je šele ca-Stari trg.

kaj, zadržan. — Tokrat mi je šele ca-Stari trg.

kaj, zadržan. — Tokrat mi je šele ca-Stari trg.

ne. Po izvršeni »toaleti« so takoj slega bobra pa cenijo od 7 do 8 tisprejeli hrano v splošno zadovoljsoč dinarjev. Povabil sem prijatelja, bilo je bral: »Non aspettare impestato«!

v »je«, sem domneval napako v be- To sem pisal pred nekaj meseci, bomo znova preorali vso površino Začelo je takole: »Bien arrivė sa- sedi »pridem«. Vprašam torej pošto, danes je že bolje, a naj bo za spo-

Skadar s Tarabošem

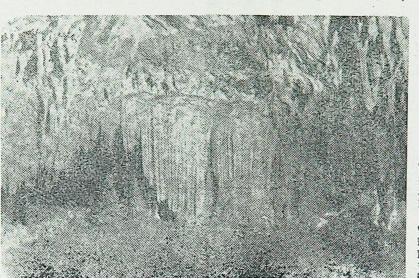
Lepote Križne jame turizmu

na Dunaju, v naravoslovnem muze- Na nekdanjem produ reke Rižaju, kamor so jih spravili nemški ne, ki ga je v zadnjih dvajsetih le-

Nedvomno bo Križna jama ime- v juniju začeli s poskusnim gojenjihovi moči, če bodo znali turiste bobri ne morejo preglodati sten. jec. Podnevi večinoma prespijo v pritegniti in zadržati, tedaj ni dvo- Znano je, da so bobri strastni glo- gnezdih. Oživijo ponoči in se hranima, da bo imela Križna jama ved- dalci, zato je treba les zavarovati jo z zelenijavo, ki jo imajo obešeno no dovolj občudovalcev. Morda bo z mrežo ali pa pločevino. oporekal, da je odmaknjena od idealnih promenih križišč, in mesecev. Za konec septembra priskem kraju. Prav to je njena prednost in ne pomankljivost! Pot do skotilo mladiče. Računajo, da se bo jame pelje iz Grahovega pri Cerknici navskreber po slikovitem naravnem zatisju, ki je obdano z Prvi začetki gojenja kažejo, da se kletke pripravljene, da bodo lahko

poskusni famni bobrov nekaj več. tih zaraslo gosto grmovje, so letos v kletkah v žičnatih košarah. Seve-

Danes so bobri stani že po devet čakujemo, da bo vseh šest samic

Lepote nažes podremlja

Iz spominov slovenskega pomorščaka (4)

Takoj po prvi svetovni vojni je ravno, bili pa so kratki in soraz- 40 let in si je ravno v tistem času bila novo ustvarjena Jugoslavija v memo široki. Zato so imeli mali »kupil« drugo ženo. težki stiski glede prehrane. Poseb- gaz, kar je omogočilo plovbo v plit- Oba mohamedanca sta bila prav no pasivne pokrajine so prva povoj- vih vodah. Za plovbo po rekah so fanatično verna. Dule se je namena leta trdo občutile lakoto. Med bili šalani zelo pripravni. Na mor- nil in Alahu obljubil, da bo šel temi je bila tudi Crna gora, ki je ju pa, kadar je bilo nemirno ali na dalje čez 10 let, če mu bo Alah glede žitaric najbolj odvisna od razburkano, se niso prav obnesli in ohranil zdravje, v Meko na božjo uvoza. Hrana za Crno goro je pri- so poskakovali kot prazna škatla, pot vseh mohamedancev. Pravil je hajala z ladjami, ki jih je pošiljal Vendar je prevoz s šalani kaj do- da mora vsak tak romar, kadar Mednarodni Rdeči Križ v Boko Ko- bro pomagal pri rešitvi črnogorske- nastopi to pot, imeti pri sebi samo trsko. V notranjost dežele so hrano ga prehrambenega vprašanja, saj se tak denar, ki je zanesljivo posteno prevažali največ s konjsko vprego je na vsak šalan lahko naložilo po zaslužen. »Pa ti, Dule, boš imel saali pa tovorili na oslih. Kamionov 15 vagonov blaga. je bilo tedaj še zelo malo in še ti so se vedno kvarili, ker so imeli Crno goro lahko delimo v tri dele, žiš«. »Ne vem, mogoče nisem zasluza s'eboj napore svetovne vojne. Za potrebno in lačno ljudstvo je bilo Prvi del po Jadranskem morju med to prevažanje vse prepočasno. V pomoč je priskočila mornarica. Malo čudno se sliši: mornarica pa v Boko Kotorsko in izlivom reke Bo- Vsak, ki ga je obril ali ostrigel, Crno goro? Da, bila je za to vod-na pot: Jadransko morje, reka Bo-milj. Zaradi slabe plovne sposob- kolikor zmore. Ce pride berač, mu

Mornarica je dala na razpolago za seboj vsak po dva »šalana«. Salani so bili neka vrsta maniših maon (plovni objekti brez lastnega pogona). Čitalec, ki ni imel še priložnosti videti kaj takega na morju, si to lahko predstavlja kot žal. Spoznali bodo lepote ožje do- kamion (vlačilec), ki ima zadaj pri-

na Rižani. Danes lahko povemo o Kraj sam je po mnenju strokov- ke z ugodnimi pogoji za plovbo, ki gre v Meko.« Volk sit in konjakov zelo ugoden, ker ima milo 721 pa Boiana na nekaterih mestih za cela. prehrano bobrov. Bobri so namreč prinaša v Bojano Crnj Drim. Ves vojno ustoličili princa Vida, je po vegeterijanci-rastlinojedci. Zime v ta pesek, ki se počasi vali proti vojni postala Albanija samostojna tej dolini skoro ne poznajo, zato bodo imeli tudi v zimskem času vedno dovolj zelenjave. Oskrbnik nam je povedal, da dobijo bobri zvečer za »večerjo« še majhen obrok kuhanenekaj apna. Vedno mora skribeti, da

> vi in jo radi vzamejo, če jo imajo Na farmi so razen oskrbnika zaposleni še štirje delavci, ki pripravljajo zemljišče za postavitev novih kletik. V septembru morajo biti nove

di ljudi v svoji bližini.

je plemenska farma. Vse kaže, da se dala v tamkajšnjih krajih malarija dol kakor je pač bil tečaj. Zanimibo lahko zelo razširila. V načrtu je, v velikem obsegu. Zaradi tega ka- va je bila ugotovitev, da je tu veda bi tu gojili mlade bobre za dru- kor tudi zaradi posebnosti plovbe ljal papirnati dolar več kakor koge farme, ki jih bodo organizirali v po Bojani. je bil večji del posadke vani. Srebrn dolar je bil v prome-Jugoslaviji v takih krajih, ki imajo sestavljen iz ljudi ki so bili vajeni tu približno enako vreden kakor podobne pogoje kot dolina Rižane. temkajšnie klime in obenem sta- avstrijski petkrenski kovanec, če-Ze to jesen bodo začeli gojiti tu- ri znanci Bojane. Na naš vlačilec tudi je bil zadnji za dva grama di race, kasneje pa še polže. Za smo med drugimi dobili dva pilo- lažji (5 kron 24 gr., dolar 26 gr.) prebivalce vasi Loka, Bezovica, Pod- ta, oba mohamedanca, in enega Za 100 din si dobil 4 papirnate do-

slitev tudi ženske.

Vodno pot od Boke Kotorske v dar pošteno delaš za to kar zaslu-

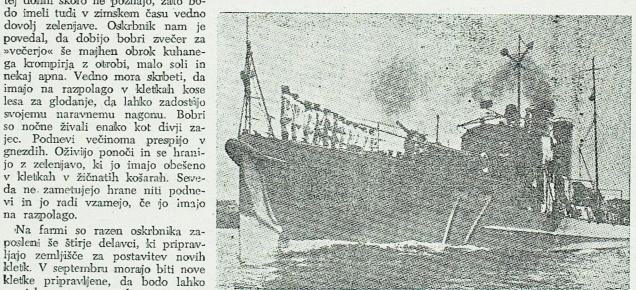
RAFO PERHAUC

mosti šalanov smo bili prisiljeni bo ustregel za najmanjši denar ali pluti le ob mirnem ali ne mnogo pa celo zastonj, zato bo pa od bodva manjša vlačilca, ki sta vlekla razburkanim morju. Drugi del vož- gatejšega prejel kaj več. Torej brinie je bila plovba po Bojani od vec ne postavlja cene in ker mu ustja reke do Skadarskega jezera. vsakdo da kolikor se mu zdi nje-Bojana je dolga 35 km in priteče iz Skadarskega jezera. Tretji del vožnje je Skadersko jezero. Pot na iezeru je bila dolga 30 do 50 km. ko samo brivci v Meko?« — »Ne. kar je bilo odvisno od cilja: Virpamemo plovbo po Jadranskem mornaša pot je bolj uspešna. Brivec pa ju, kjer smo vedno izbirali odgovarjajoče dobro vreme, je bil najtežii del poti po Bojani.

služil. Če dobim v zamenjavo ne-Višinska razlika med Skadarskim pošteno zaslužen denar, postane pri iezerom in morjem znaša okoli 12 meni pošteno zaslužen, ker jaz ne Lani smo v 49. številki našega li- stvo organizatorjev farme. Svojega m. Ce bi bila ta razlika na celem dobim niti groša več, kot sem ga na, bi lahko šteli Bojano med re- zamenjam zopet drugemu romarju,

mo pošteno zaslužen denar, saj venki ima vsak zase svoje posebnosti. žil, toliko sem prejel. Pri nas smo prepričani, da so edino brivci tizganil z rameni. sti, ki svoj denar pošteno zaslužijo. Oni nimajo nobenega cenika. govo delo vredno, smo vsi preprinar«. »Dule, potemtakem gredo lahtudi mi gremo ali pred odhodom gremo k brivcu in zamenjamo naš denar za njegov. Tako pridemo do res pošteno zasluženega denarja in

podnebje, vedno tekočo in čisto vo- precei pada in tvori brzice. Dno Zanimiv je bil v Albaniji tedanji do. Na mestu je dovolj prostora za "oke je ilovnato, gomj' sloji so po- denarni promet. Po ponesrečenem pridelovanje potrebne zelenjave za kriti z nanešenim peskom, ki ga poizkusu da bi pred prvo svetovno

Torpedovka

Bobri, ki so jih začeli gojiti na že, kjer se zopet isto ponavlja. Ves stari goldinarji in petokronke. Za-Rižani so iz vrste repnih bobrov, ta pesek se počasi vali v Jadran- to se je v trgovini vedno govorilo Njihova prvotna domovina je Južna sko morje. V pomorskih zemljevi- da blago stane toliko in toliko kron. Amerika. Ti bobri imajo dolg in dih je zaznamovana na milje dol- V zlatu so prevladavali francoski močan, skoro popolnoma gol rep, na katerega se opirajo pri sedenju, podobno kot kenguruji. So mime in prijazne živali, vendar ne vidijo radi limitati čas kadar je morije in prijazne zivali, vendar ne vidijo radi limitati čas kadar je morije morali najprej v medilimitati in prijazne zivali. jano. izbrati čas kadar je morje njalnici menjati naše dinarje. Za najvišie t. i. ob plimi

peč, Zanigrad, Hrastovlje in Dol, je strojnika katolika Pilota eden Du- larje, srebrnih pa kar 8, ker je bito velika pridobitev. S postopaira le drugi Meho, kakor tudi strojnik lo osem krat per kron 40. Bila je širjenjem farme bodo dobile zapo- Toni, sta bila Skardrčana. Toni je to edina država, kier je papir vebil 24 letni mladenič. z vsemi »žav- ljal več od zveneče kovine. (Nadaljevanje na 11. strani) bamie namazan. Dule je imel okrog

100 dinariev smo dobili okrog 40 Rižanska poskusna farma bobrov v času ki ga opisujem, je vla- kron z nihanjem 4 krone gor ali

(Wadslievanie na 11. strani)

(Odlomek iz istoimenske povesti, ki je izšla v IV. knjigi Izbranih spisov pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani)

Micka je brez velikega šuma odšla k Mlevniku. Tistega dne, ko so odnesli balo, so odgnali tudi junico. Njena dota, ki je oče ni takoj lizplačal, je povzročila precej govoric. Nekateri so trdili, da je velika, drugi se niso mogli prečuditi tako nizki vsoti. V veri, da je Jeram izpraznil skrinjo, so se norčevali, da je morala biti ta zelo majhna. Drugi niso nehali trditi, da je stari skop, a da denarja ne ponese s seboi v grob.

Nevesti se je tožilo po domu in po očetu. Že nekaj dni po poroki ju je obiskala. Videti je bila srečna, vsa vesela n sijoča v obraz. Ni mogla prehvaliti posestva, stare tete, ki je živela v hiši, posebno pa moža, ki je imel še vrsto mlajših bratov in sestrá. Oče je zadovoljen kimal, Anka pa je le z muko prena-

»Če bi ti bilo tako dobro,« se je zlobno namrdnila,

»bi ne letela že po nekaj dneh domov.« Dvignila se je in odšla v vežo.

Micka je z dolgim pogledom premerila očeta, ta je samo

»Ali vam postreže?« ga je vprašala tiho. »Že gre,« si je segel z roko na čelo. Videti je bilo, da mu marsikaj leži na srcu, a nemara govoriti. »V nedeljo pridem in vama odštejem doto.«

Anka je vse dni pasla očeta, kdaj bo odprl skrinjo in presteval srebmike. Zgodilo se je v njeni odsotnosti. Ko se e vrnil od Micke in se utrujen sesedel na klop, se ni zganila, da bi mu dala večerjo, niti mu ni privoščila besede. Tudi on je molčal. Vendar pa mu še nikoli ni bilo tako tuje

v domači hiši in tako grenko v duši, ko tiste dni. Po Mickinem odhodu se je Anka spremenila. Ne na dobro, ne na slabo. Res, bila je močna in delavna, klaneo ji je kar odmeval pod nogami. Gnala se je z večjo strastjo kot prej: dejal bi, da je zalegla za dva, za moškega in za žensko. Skoraj se ni poznalo, da Micke ni več pri hiši. Toda bila je trša in osomejša ko prej. Saj Tone od rojstva ni bil vajen ljubkovanja, toda tudi ne trdote in togega molka. Nerediko se je z bridkim hrepenenjem spomnil na Micko. Med vsemi Ankinimi lastnostmi mu je bila njena štedljivost še najbolj pogodu. Po zgledu svojih očetov, iz prirojenega strahu pred slabimi letinami in nesrečami, zaradi misli, da ne bo imel od česa živeti, je zbiral tolar k tolanju. Morda ga je gnal k temu tudi kak drug skriven nagib, a nikoli tista slepa grabežljivost, ki jo je zdaj opazil pri hčenki. Začudil se je, hkrati ga je mrzlo spreletelo do dna duše.

Toda zaradi tega se nikomur ni potožil, niti Micki, niti komu drugemu. Tudi Anki ni očital z nobeno besedo. Da mu je kdaj pa kdaj, ko je bil izčrpan, dala za večerjo le kropivico, je prenašal vdano in tiho kot nesreče, ki so ga zadevale v življenju.

Tako je prešla jesen; nastala je zima, ki je bila tisto leto zelo dolgo brez snega. Ves januar je pihal leden veter, da je voda zmrzovala v potokih,

V takih nočeh je bilo nekam turobno, strahotno na samoth. Veter se je od mraka do zarje upiral v leseno hišo s tako silo, da so bruna ječaha v sklepih. Oče je zopet spal v podstrešju; Anka, ki je sama ležala v izbi, se je pogosto prebujala v nočeh. Ni se mučila le z mislijo, koliko denarja je še ostalo v očetovi skrimji; odkar je oče vsako noč zaklepal vežna vrata, se je bala tudi tatov. Strah so ji še večale povesti o razbojnikih, ki jih je slišala v mladosti in so ji zdaj blodili domišljijo.

Neke noči, ko je pihal zelo močan veter in je svetil na nebu le krajec lune, se je nenadoma predramila. Zdelo se ji je, da je nekdo z vso silo butnil v vežna vrata. Planila je na postelji in prisluhnila. Skozi okna, skozi katera je bilo videti le nejasne tenje dreves, je lila medla svetloba. Že je mislila, da je bil le veter, ko je nenadoma škrtnilo v oknu ob vratih, oknice so v sapi z vso silo udarile ob steno. Tisto okno, ki je komaj tolikšno, da bi človek zlezel skozi, ni imelo križev. V odprtini se je prikazala senca.

Anko je od smrtne groze pomrazilo po životu, vzelo ji je sapo. Kot okamenela je gledala v človeka, ki se je pri-pravljal, da bi tiho zlezel v izbo. Odprla je usta, a ni bilo kr ka iz njih. Ni imela časa, da bi mislila in sklepala, zganila se je v samoobrambi, roke so ji delale same od sebe.

Popodla je kovinasto brlivko, ki je stala na skr je z vso silo zalučala v okno. Slišati je bilo zamolkel udarec, na to je svetilka z ropotom padla na tla. Nekdo je jeknil, pritišano zaklel, nato se je v oknu prikazalo nebo in mreže vejá, ki so se zibale v vetru. Anka je dobila glas. »Oče, « jii je vrešče prihajalo iz grla. »Oče, tatovil «

Tresla se je, se zavijala v odejo in se stiskala k steni. Prestrašila se je še očeta, ki je vstopil bos, v samih hlačah in srajci, v tresočih se rokah pa je držal dvignjeno sekiro. »Kaj je?« je mprašal zamolklo, z grozo v glasu.

»Tat je bil... tam v oknu... hotel je v izbo...« Oče se je okrenil k oknu in dvignil sekiro še više. Oči je upiral v mrak pred hišo.

»Prižgi lučl« je zašepetal. Tedaj šele si je Anka upala s postelje. Stopila je k oknu, ga naglo zaloputnila in zaprla. Poiskala je svetilko in jo

Na stene je planila medla, mrežasta svetloba. Oče in hči sta se ozirala po križih, kakor da jim od vse povsod grozi nevarnost. Ničesar ni bilo slišati, razen šklepetanja

vejá v sadovniaku »Pobegnil je,« je dejal oče čez dolgo in povesil sekiro.

»Nocoj... ga ne bo več...« Sedla sta na klop, kakor da sta strašno izmučena. Anko je popuščal strah, a se je še zmeraj tresla, skoraj ji je bilo do joka. Tone je trepetal od ogorčenosti. Četudi je po Mretinih besedah večkrat mislil na tatove in na razbojnike,

vanje ni mogel prav verjeti. Zdaj se ga je polaščala groza. Ne samo zaradi tistega večera, še bolj zaradi bodočih dni. V tisti smoti lahko ubijejo njega in Anko, ne da bi čuli njegov krik do prvega soseda ali do vasi. In kakor da ne verjame, da res že ni bil okraden, so

ie dvigail in odklenil skrinjo. Nagnil se je nad kupčke srebra in se Ish je dotaknil.

Gospodinjstvo je panoga našega gospodarstva

Prva leta po vojni nismo pri nas kaj posebno pospeševali naprednega gospodinjstva, kajti do teh vprašanj še ni bilo razčiščenih stališč. Zaradi obilice problemov povojne izgradnje so gledali na te stvari kot na manj važne in so smatrali, da delo na naprednem gospodinjstvu v socialistični državi ni važno, saj gredo otroci v jasli, vrtce in otroške domove, odrasli pa se hranijo v menzah. Tako so na ta problem gledali namreč tudi v Sovjetski zvezi. Toda kaj kmalu so postala ta vprašanja pereča za vso našo skupnost in izkazalo se je, da jih ne smemo poenostavljati in še manj zanikati. V vseh državah po svetu. tudi v nekaterih nerazvitih, gledajo na gospodinjstvo kot na del narodnega gospodarstva, ki na je treha sistematično pospeševati in razvijati. V kulturnih in v razvitih deželah so pričeli tako gledati na gospodinjstvo že pred sto leti Ko smo koregirali svoje stališje

do naprednega gosnodinjstva, nis-

mo mogli začeti posnemati Zaho-

da, niti Vzhoda. Države sovjetskega

bloka se s tem vprašanjen ne ukvar-

jajo, Zahod pa sicer gleda na to vprašanie kot na važno stvar, vendar drugače kot mi. Napredno gospodinistvo v zapadnih državah je usmerieno v glavnem na gospodinje, na žene, ki delajo samo doma in katerih možie imajo take dohodke, da si lahko nabaviio vse mogoče gospodinjske stroje in naprave. Včasih je stvar tako komplicirana, da postaja v zapadnih državah gospodinjstvo prava veščina, za katero morajo imeti gospodinje posebno šolo in zadostno tehnično znanje. Z vsemi napravami si pa pristedijo samo del truda, ne na tudi časa. Kliub temu ne narede na Zahodu gospodinjski organi ničesar za delavko, ki dela v proizvodnii. Njena plača je tako nizka, da si ne more privoščiti dragih strojev, naprav ali hladilnika. Tako se nismo mogli ravnati po sovjetskem vzoru niti po zapadnem in pri nas se je iskristaliziralo stališče, da gledamo na naše gospodinisstvo kot na del narodnega gospodarstva. Naš razvoj ne sme iti v smeri, da bi žena ostajala vedno bolj doma, temveč stremimo, da bi čimveč žena delalo v poklicih, v proizvodnji, hodisi kot neposredne proizvajalke v industriji in v kmetijstvu ali pa kot uslužbenke. To zahteva ne samo naš gospodarski, ampak tudi družbeni razvoj. Prav tako dobro vemo, da je osnova delanske ženske enakopravnosti v njeni materialni neodvisnosti. Toda vodilo pritegniti čimveč žena v poklice nomeni obenem, da mora socialisti na družba kot celota skrheti, da hodo zaposlene žene čimbolj razbremenjene gospodinjskega dela. In še na nekaj ne smemo pri tem pozabiti: družina se mora ohraniti kot celota in ženi skušamo olajšati delo v okviru doma.

Prvi pogoj za o olajšanje je veliko bolj razvita družbena prehrana in na višji stopnii kot je danes. Naša trgovska mreža od odkupa do prodaje bi morala biti prilago'ena delovnemu času žena. Na prodaj bi morala biti vsaj delno že pripravljena živila, da bi žena lahko v kratkem času skuhala kosilo, Delovni čas v perspektivi bi moral biti drugačen kakor danes. Če bi družba prevzela skrb za organicacijo opoldanskega dobrega obroka, bi gospodinja zjutraj lahko pripravila samo močnejši zajtrk, ona in mož bi dobila opoldne manjši obrok z dovolj kalorijami v bifeju, kjer delata ali v neposredni okolici, otrok pa bi dobil kosilo v šolski kuhinji. Tako bi bilo treba kuhati gospodinji razen zajtrka samo še večerjo, ki naj bi ne bila pretežka in ne tako pozno kot je v navadi sedaj, ko je kosilo šele okoli tretie ure popoldne. Seveda tega ne bo mogoče doseči takoj, amnak bo treba za to še precej časa. Gospodinji bi bilo tudi v veliko olajšavo, če bi bila na prodaj že očiščena solata, na pol pripravljeno meso in zelenjava itd. in če bi imele doma razne drobne pripomočke za gospodinjstvo in cenene izdelke živilske industrije. Potem ženi ne bi bil več problem v kratkem času skuhati obilneiši zajtrk in večerjo. Seveda bi se morali otresti zastarele navade, da vse delo v gospodinistvu sloni samo na čeni. kot se dogaja še skoraj povsod. Delo v gospodinjstvu mora biti razdeljeno med vse člane družine, to ne velia samo za moške, ampak bi morali tudi v tem smislu vzgajati otroke, Vsak član družine mora prevzeti v gospodinjstvu določene obveznosti z ozirom na svoje fizične snosobnosti. Potem ho pospodinia prav toliko prosta kot ostali člani. Precei ženinega hremena pa bi lahko prevzela tudi družba z raznimi organizácijami in ustanova-

To so seveda korenite spremembe, ki zahtevain temeliitega dela in doloo razdobje. Marsikai v tem hodočem razvoju na je odvisno tudi od nas, samo iasno nam mora biti. kako si to zamišliamo.

Na osnovi nobude Zveze ženskih društev so začele posamezne renublike nostavljati osnove na nodročju posneševania in napredka gosnodinistva. V Sloveniji so nred dvema letoma osnovali Zavod za naneodek gospodinistva, in nato tudi Visio rospodinisko šolo v Grobliah pri Domžalah. Naloga zavoda je. da usmeria reševanie celotne gospodiniske problematike in nospešuje rospedinistvo na osnovi lastnih iz... kušeni izkučeni pri pas in v svetu Gospodiniam nudi pomoč v vseh vprašaniih, ki zadevajo gosnodinisivo. Naloga šole na je da izobražuje kadre za delo na nodročiu naprednega gospodinistva. Razen teh duch ustanov na imamo v Sloveniji še šest encletnih gospodinjskih šol številne tečaje, posebno v zimski dobi, dalje zimske nadaljevalne šole, večtedenske tečaje itd. V drugih republikah naše države pa so začeli sistematično delo na tem nodročiu čele lonsko leto in sedaj se te stvari razvijajo naprej po smernicah dobljenih na posvetovaniu o rospodinistvu, ki ga je organizirala Zvera ženskih drustev v Jugoslaviji. Pri tem izkoriščajo izkušnie naiboli razvitih zavodov za pospeževanie gospodinistva v državi. to ie ljubljanskega in zacrebškega. Pri nas smo imeli žie pred voino na tem nodročju nekaj čol. Srednja gospodinjeka šola je bila v Liubliani, druca pa v Futocu, in še nekaj drugih nižjih tol. Kaj več pa tedanja država na tem področju ni naredila. Tako imamo razmeroma zelo malo kadrov. Absolventk bivše Krekove gospodin,ske šole je okoli 100. Od teh je bilo precej nun ali pa izrazito klerikalno usmerjenih učite'jic. Nekaj tega kadra je šlo med tem časom tudi v druge poklice in le nekatere so danes še vključene v poklic za katerega so se šolale. Verjetno bi se marsikatera, za katero še ne vemo, rada ponovno vključila v svojo stroko, če bi vedela, kako gledamo danes na gospodinjstvo in da ima ta panoga veliko perspektivo v naši družbi.

Z ozirom na to, da se postavlja pred nas na tem torišču vrsta vprašanj in nalog, ne moremo reševati vseh na enkrat, ampak se moramo omejiti na nekaj osnovnih vprašanj, kot so:

1. izboljšanje prehrane — to je sistematično delo na izboljševanju prehrane našega mestnega in podeželskega prebivalstva;

2. sistematično delo za olajšanje dela gospodinjam — tako s strani družbe kot tudi s strani industrije, trgovske mreže itd.;

3. sistematična vzgoja mladine in odraslih — to je vzgoja mladine v osnovnih in splošno izobraževalnih šolah, kakor tudi deklet in gospodinj, ki že delajo v gospodarstvu.

Te tri osnovne naloge pa so sila široko področje in zato se bomo z njimi vsaj teoretično — ukvarjali prihodnjič.

Se bodo lepi dnevi in nosile bomo lahko preproste letne obleke, kakr-

šno nam kaže naša slika

Selili se bomo!

Kaj vse moramo vedeti in kako ravnati, da se ne bo ob selitvi nesrečnega nereda in nepotrebnega razburjenja.

Povedali vam bomo nekaj nasvetov:

Za selitev bomo pripravili načrt o pripravah za selitev, o selitvi sami in o ureditvi novega stanovanja.

Najmanj 14 dni pred selitvijo preglejmo najprej podstrešje in kleti. Odberimo vso staro, neuporabno šaro, ki se v. kleti nabere v vsakem gospodinjstvu. Preglejmo stare zaboje, pletene košare, kovčke ter vse to očistimo prahu in pripravimo za selitev. Prav tako preglejmo predale, omare in odberimo vso neuporabno navlako. V zaboje pričnemo vlagati najprej tiste predmete, ki jih v vsakdanji rabi lahko pogrešamo. Tako po vrsti:

teže v manjše zaboje; stene zabojev dobro obložimo s časopisnim papirjem. Perilo in obleko spravimo v košare in zaboje. Se prej pa odstra-

nimo vse konice žebljev, da nam

Knjige vlagamo zaradi njihove

ne raztrgajo perila ali obleke. Odeje, blazine in žimnice zavarujemo tako, da jih zatlačimo v omare z že rabljenimi prevlekami in rjuhami, kajti posteljino bomo sveže preoblekli šele v novem stano-

Stekleno in porcelanasto posodo vložimo v zaboje, najtežjo posodo na dno. Skrbno zatlačimo vse luknje s časopisnim papirjem, lesno volno ali senom. Preproge in tekače dobro izprašimo, zavijemo in povežemo.

Blazine kavček in foteljev dobro ovijemo z odejami in rjuhami, da se med prevozom ne odrgnejo in preveč ne zaprašijo.

Drva in premog selimo v vrečah Kozarce z vkuhanim sadjem in zelenjavo vložimo med seno ali les'no volno v zgoraj odprte zaboje ali večje škafe tako, da jih ne bi pri prevozu obračali.

Vsak zaboj oštevilčimo. Na posebnem listu si naredimo seznam zabojev po številkah in vsebino za-

V novem stanovanju postavimo zaboje v sobo k pohištvu, kamor vsebina zaboja sodi. Da ne bo v novem stanovanju preveč nereda odnašajmo sproti izpraznjene zaboje. Se v starem stanovanju snemimo in operimo zastore. Prilagodimo in pripravimo jih za nove mere oken, če je to potrebno, kajti laže prebijemo brez zastorov v starem kot v novem stanovanju.

Kaj nam mora biti ob prihodu v novo stanovanje posebno pri roki? Manjši zaboj z raznim orodjem (klešče, kladivo, žeblji), nekaj jedilnega pribora, nož, dva ali trije lonci, nekaj živil, toaletne potrebščine, spalno perilo, šivalni pribor in nekaj obvez oziroma mala ročna lekarna. Pa tudi vedro s čistilnimi sredstvi, krpami, metle in omela morajo biti takoj pri roki.

Dokumente in dragocenosti ne vlagajmo v zaboje. Imejmo jih v ročnem kovčku pri sebi.

Ce si hočemo prihraniti mnogo truda in urediti novo stanovanje čimprej, poskrbimo pred selitvijo za tole: Izmerimo tloris vseh prostorov novega stanovanja. Narišimo meram ustrezni tloris. Da bo primerjanje preprostejše vzemimo za 1 m - 2 cm. Prav tako izmerimo vse pohištvo. Narišemo v istem merilu in izrežimo posamezne kose. Tako lahko postavljamo »kose pohištva« po tlorisu, dokler ne dobimo ustreznega razmeria. Ta poizkus nam bo prihranil mnogo časa in nepotrebnega prerivanja pohištva. V tloris sobe vnesemo vsa vrata, okna, peč in druge posebnosti, ki jih prostor ima. Pohištvo izrišemo v prav takem merilu. Kakor pri tlorisu, nas tudi pri pohištvu zanimata samo dve dimenziji to je dolžina in širina. Višine pohištva pri običajnih izmerah sob ne upoštevamo.

Ko smo namestitev pohištva najprej na papirju predvideli, je razporejanje in postavljanje posameznih kosov enostavno. Točno vemo kam nam je postaviti omaro, mizo kavč itd. Poizkusite!

Se nekaj nasvetov za tiste, ki se selijo v novo zidane hiše. Če hočemo čimprej osušiti sveže zidove kurimo in zračimo v novih prostorih obenem. Apnene madeže na oknih očistimo z mešanico pol vode pol kisa, madeže oljnatih barv pa odstranimo s terpentinom, še bolje z žiletkami. Preden zabijemo žeblje, preizkusimo zid s tankim žebljem, ali tanko iglo; tako preprečimo prevelike razpoke v zidu. Zeblje ali vijake, ki jih nameravamo zabiti ali priviti v zid ali les, predhodno namastimo. Slike obesimo šele takrat, ko so stene že dovolj presušene. Koristno pa je da na zadnji strani okvirja podložimo robove s koščki zamaška (plute). Pohištvo postavimo vsaj 10 cm od stene.

Drobni nasveti

Ko čistite zelenjavo, podložite vselej vsaj časopisni papir, tako vam ne bo treba pozneje čistiti mize s krpo; s papirjem vred pa tudi odnesete ali sezgete morebitna jajčeca glist, ki so v prsti sola-

Ce vam diše roke po čebuli, si jih umite z mlačno vodo, ki ste ji primešali nekaj salmijaka in nato splaknite s čisto vodo.

Ce vam pri urezu kri ne neha .teči, pomočite prst v vodo, v kateri ste raztopili tableto aspirina.

Ostanke apnenca (kotlovca) spravite iz loncev in steklenic tako, da jih splaknete z mešanico močnega kisa in grobe soli.

Naša kuhinja

MLADA GOVEDINA KOT JETRCA

 $^{1\!/_{2}}$ kg mlade govedine ali teletine, sol, 2 čebuli, paprika, 8 skg masti, 4 dkg moke, kumina, paradižnik.

Meso zrežemo na tanke listile, na masti prepražimo na drobno zrezano čebulo, nato dodamo še papriko in meso, ki ga hitro prepražimo in potresemo z moko. Ko moka zarumeni, zalijemo s kostno ali zelenjavno juho in dušimo še pol ure. Nazadnje dodamo še strto kumino in paradiž-

RIBJI GOLAŽ

3/4 kg rib, 1 dl olja, čebula, paprika, zeleni peteršilj, 2 dkg moke, 3 dkg paradižnikove mezge, malo vina ali kisa.

Narezane kose rib solimo, jih povaljamo v moki in opečemo na olju. V istem olju nato prepražimo sesekljano čebulo, pridamo česen, papriko in zalijemo. Ko prevre, vložimo opečene kose rib in dušimo s paradižnikom pol do tričetrt ure. Na koncu prilijemo še malo vina ali

POR S KROMPIRJEM

1/2 kg pora, 1/2 kg krompirja, 5 dkg masti, 5 dkg paradižnikovemezge, sol.

Por narežemo na rezance krompir na koščke. Vse skupaj solimo in dušimo na masti, samo tako dolgo, da se zmehča. Paradižnik primešamo na koncu

SPINACNA SOLATA

1/4 kg mlade spinače dobro 0čistimo, operemo, odcedimo in zrežemo zelo tanko kot zeljnato solato. To zmešamo s šopkom sesekljanega drobnjaka, osolimo in zabelimo z oljem in kisom. Surova špinačna solata vsebuje vitamine A, B1, B2, C in B6.

SADNI KOLAC

I. testo: 25 dkg moke, 3 žlice olja, 1 jajce, sol, 2 žlici kisle smetane.

Nadev: 1/4 rabarbare (lahko tudi drugo sadje), 10 dkg sladkorja, cimet.

II. testo: 3 rumenjaki, 5 dkg sladkorja, 1 dl kisle smetane, 10 dkg moke, sneg.

I. testo. Iz moke, olja, jajca, soli in smetane napravimo testo, ki naj počiva pol ure, nato ga razvaljamo in dam v tortni model ali pa v pekač in ga potresemo z narezano ter s sladkorjem in cimetom zmešano rabarbaro. Vse skupaj prelijemo z drugim testom in pečemo v pečici. Pečen kolač potresemo s sladkorjem.

II. testo: Rumenjak, sladkor in smetano žvrkljamo, pridamo moko in zmešamo v gladko testo Na koncu rahlo primešamo sneg.

Uničevanje muh

Muhe so najnevarnejši prenašalci bolezni, Zato moramo paziti, da jih v čimvečji meri uničujemo. Nekaj sigurnih in preizkušenih sredstev proti muham:

1. Zmešajte 5 g lavandnega olja in 100 g alkohola in to shranite v dobro zaprti steklenici. Vzemite košček pivnika in ga denite v odprto posodo. Pivnik zalijete s tekočino, ki ste jo pripravili in pustite da počasi izhlapeva v prostoru, iz katerega želite odpraviti muhe. Od časa do časa dolivajte tekoči-

2. Iz večjih prostorov lahko odpravite muhe, če stene in strop enkrat na teden škropite z 5% raztopino galuna ali 2% raztopino

3. Na ognju raztopite v posodici 100 g kolofonije in 50 g ricinovega olja. Ko se zmes ohladi, ji dodajte 10 g glicerine in 20 g meda in vse dobro premešajte. Nato ponovno segrejte in v to zmes namočite trakove običajnega papirja ali platna primerne širine in dolžine, ko se osušijo, jih obesite na prikladna mesta.

Mastne lase lahko popravite tako, da masirate kožo s prgiščem soli, kar nekoliko peče. Po končanem masiranju lase dobro ščetkajte, Lase umivajte enkrat tedensko.

Delavke teksti ne tovarne v Ajdovščini

Dosegli smo polno zmogljivost

Sele 10. oktobra bo leto dni, odkar so v Sežani proslavili med drugimi gospodarskimi uspehi tudi otvoritev nove, najmodernejje mlekarne na Primorskem. Kakor vsak začetek ni bil seveda niti ta brez težav. Za obratovanje s stroji, kakor so razne črpalke, termostati, hidrofori, bojlerji itd., je zlasti primanjkovalo strokovnih moči. Se danes imajo s tem težave. Zato bo poslala mlekarna letos v šolo šest delavcev, ki se bodo izpopolnili v mlekarski stroki. Vendar s tem ne bo rešeno vprašanje kadrov. Imajo namreč vzorno urejen laboratorij brez tehnika in mlekarskega agronoma. Takih strokovnih moči Sežana ne zmore, od drugod pa jih je težko pridobiti, ker je v Sežani stanovanjska stiska. Ko bo mlekarna dogradila lasina stanovanja nad garažo, ki je še trenutno v izgradnji, bo vsekakor zadoščeno tudi v tem pogledu. nDo takrat si bomo pač morali sami pomagatiu, menijo v mlekarni.

Toda delo gre kljub temu kar dobro od rok,

Dosegli smo polno zmogljivost proizvodnje, je dejal direktor Ivan Kjuder. Za sežansko mlekarno je to velik uspeh in so nanj lahko ponosni. Se ko je bila mlekarna v izgradnji, so se razširjale govorice, da ta objekt ne bo odgovorjal po-

Zavijanje mlekarskih izdelkov

trebam in namenu, da bo prevelik in da mlekarna ne bo dobivala dovolj mleka, da bi nemoteno delala s polno zmogljivostjo. Toda pokazalo se je prav nasprotno. Odkup mleka se je zlasti letos veliko izboljšal. Tritisoč petsto kmetov dobavi mlekarni povprečno vsak dan od 10.500 do 11 tisoš litrov mleka. Po kraških vaseh ima mlekarna 126 zbiralnic. 38 voznikov in trije kamioni pa prevažajo dnevno mleko v mlekarno. Vozniki na stranskih cestah in kamioni na petih progah prevozijo vsak dan nad 600 km. Odkupljeno mleko vsebuje novprečno 3,5 odstotkov tolšč. Kakor računajo se bo ta odstotek predvidoma še izboljšal za 2 tisočinki. To pa je uspeh, ki nam pove marsikaj.

Določen odstotek živinorejcev ima že v krvi navado posnemati mleko in mu dolivati vodo. Zdi se jim škoda, da bi mlekarna dobivala popolno, čisto in naravno mleko. Včasih, ko še ni bilo raznih kontrolnih priprav, jim je dolivanje vode prinasalo lepe denarce. Zgodilo se je celo, da je skupina kmetov v neki vasi oddajala zbiralnici mleko s komaj tremi tisočinkami mascobe. Kontrolniku nGerbering seveda ni bilo to mogoče prikriti. In zgodilo se je, da je odkupna cena mieku v isti zbiralnici padla. Pošteni kmet'e - živinoreici so nato sami razkrinkali skupino špekulantov, ki so pri tem godrniali v svoj zagovor, da fih vodstvo mlekarne samo usleparia.

Prav tako se dogaja, da zlorabljajo svojo službeno dolžnost tudi zbiralci. Oni so pač obveščeni, kdaj bo v vas prišel nGerbera — to je priprava za merjenje tolšč v mleku. In da bi bili med prijatelji boli priljubljeni, jih o tem obvestijo pravočasno. Seveda nGerbera na ta način ugotavlja, da je mleko odlične kakovosti. Naslednjega dne na je spet odstotek maščoh manjši. Torej kdo doliva mleku vodo, živinorejci ali zbiralci? To sicer ni uganka, toda o tem bo v prihodnje obveščal »Biltena, ki ga bo redno izdajala sežanska mlekarna. Kontrola bo vsekakor poostrena; zaradi nekaj špekulantov ne smejo biti oškodovani ostali pošteni živinorejci. Za odpravo te špekulacije pri mleku pa ne uporablia mlekarna samo svojega zvestega nGerberjau. Poštenim živinorejcem omogoča. da za vsako tisočinko maščobe iznad povprečja 3,2 dobijo za pol dinarja več od normalne cene, ki se vrti okrog 20 din pri litru mleka. Na ta način je sežanska mlekarna globoko prodrla med kraške živinorejce. To je pa za njih krepka spodbuda za dvig in izbolišanje živinoreje, ki prinaša kraškemu gospodarstvu vsekakor velike koristi.

»KRASKI CVET« IN TISOC MOZNOSTI KAZEINA

Največji odkup mleka - 14.500 litrov so zabeležili v sežanski mlekarni letos. V osmih urah so to količino brez težav predelali v maslo in kazein. Zmogljivost predelave je 15 tisoč litrov dnevno. Torej je trditev o doseženi polni zmogljivosti popolnoma upravičena. Tako proizvajajo vsak dan okrog 450 kg prvovrstnega in že daleč poznanega masla z imenom "Kraški cveta fer nad 300 kg kazeina. Medtem ko pridelano maslo prodajajo v zavitkih takoj, uporabljajo znaten del kazeina za izdelovanie raznovrstnih hladnih lepil. Zlasti je daleč znano »Expres lepilo« sežanske mlekarne, po katerem je veliko povpraševanje. Tako z maslom kot z lepili osvaja naš domači trg.

Toda v sežanski mlekarni ne nameravajo ostati pri tem. Razen proizvodnje ledu in v majhnih količinah tudi sira, iščelo stalno in raziskujejo možnosti, da bi pridobivali iz kazeina tudi druge va*ne proizvode. Tako so nedavno poskušali s pomočjo raznih kemikali pridobivati delofan papir. Poskus se je bil dobro obnesel. Papir je zračno ne-propusten, podoben je jugovinilu in bi ga lahko uporabljali za zavijanje sira in v druge namene. Z malenkostnimi investicijami bi ta papir lahko izdelovali v večjih količinah. Prav tako predvidevajo, da bodo pridobivali iz kazeina razne barvane lake. Skratka tisoč možnosti imaio, da lahko pridelani kazein izkoristijo za vsestransko upo-

DOBRO BLAGO JE NASLO KMALU KUPCA

Kmalu potem, ko je zařela lani mlekarna redno obratovati, so bili zelo v skrbeh, kako prodati izdelano maslo. Zaloga je iz dneva v dan rastla in zgodilo se je, da so imeli v skladišču naenkrat nad ocem tisoč kilogramov »Kraškega cveta«. nKam z blagom?u so se spraševali. Nemaihne količine so takrat ravposlali trgovski mreži kot za noskus prodaje. Toda ko je nekdo kunil zavitek nKraškega cvetau, je nostal brez |obotavljanja stalni potrožnik. Polagoma si je maslo seanske mlekarne utiralo pot. iati so začela naročila tudi iz oddaljnejših krajev. Centralna mlekarna v Reki je nedavno sporočila: nInteresenti smo za neomejene količine »Kraškega cvetag. Pošliite ga nam, kolikor največ moreteu. Direktor Kjuder, predsednik upravne-

Pri izdelovanju kazeina

ga odbora Franc Orel in knjigovodja mlekarne potrjujejo: »Lahko bi delali samo za reško centralno mlekarno«. Ne pretiravamo: če bi mlekarna pridelovala še trikrat toliko »Kraškega cveta«, bi ga lahko brez težav prodala.

ZA NAPREDEK ZIVINOREJE

Sežanska mlekarna je na to vprašanje že večkrat odgovorila. Samo koliko močnih krmil je po nižji ceni dobavila živinorejcem. In člani kolektiva spet odgovarjalo: pNaša perspektiva ni, da bi ustvariali velike dobičke na škodo katerega koli živinorejca ali potrošnika. Toda če bomo s svojim delom te že ustvarili, potem je naša prva skrb delati za napredek živinoreje.« Pa ne samo to. Mlekarna pomaga živinorejcem tudi drugače. V začetku so sirotko zavrgli kot neuporabni ostanek predelanega melka. Kmetovalci niso verjeli, da lahko to uporabijo kot tečno krmo za prašiče. Vodstvo mlekarne jim je neprestano dopovedovalo, da vsebuje sirotka še mnogo vrednostih krmil. Končno so se nekateri le noiunačilia in poskusili krmiti prašiče

nžurom«, kakor pravijo sircytki. Tako krmljeni prašiči so se zelo dobro vzredili. In danes se kmetovalci malone tepejo za nžur«. Mlekarni plačujejo le pol dinarja za liter.

Na podlagi sklepa posvetovanja okrajnega živinorejskega odbora in predstavnikov mlekarn iz področja sedanjega koprskega okraja, bo sežanska mlekarna ustanovila posvetovalne odbore med živinorejci in zbiralci mleka po vaseh. V teh odborih bodo razpravljali o vseh vprašanjih živinoreje in mlekarstva. Na vsak način je taka metoda dela z živinorejci pri nas nova in bo gotovo prinesla še večje uspehe pri nadaljnem napredku živinoreje in mlekarstva na Krasu.

G. Baruca

Mlečna restavracija sežanske mlekarne v Sežani

Novi občinski odbor v Ilirski Bistrici uspešno začel svoje delo

V nedeljo 21. avgusta je imel novi ljudski odbor občine Ilirska Bistrica svojo drugo redno sejo, katere se je udeležilo tudi večje število gospodarstvenikov, zastopnikov množičnih organizacij, društev itd.

Predsednik občine Anton Gustinčič je v svojem poročilu prikazal značilnosti novo nastale občine in njeno gospodarsko stanje. Navzoči so z odobravanjem sprejeli vest, da je bil po prejšnjih nesporazumih vendarle dosežen z občinama Loška dolina in Cerknica sporazum glede razdelitve, snežniških gozdov, od katerih bo prišlo v sestav občine Ilirska Bistrica 23 oddelkov.

Mnogo je bilo govora tudi o obrtništvu, ker se razvijajo samo nekatere panoge, kot mehanična, medtem ko večina panog nazaduje, kar velja zlasti za zidarje, kovače, kleparje, kolarje, dimnikarje, urarje, itd. Zato bo treba v bodoče eventuelno revidirati tudi davčno politiko, ki mora izumirajoče obrti stimulirati in ščititi, prav tako pa bo potrebno bolj skrbeti za obrt pri usmerjevanju mladine v delo. Glede na veliko pomanjkanje srednje in visoko kvalificiranih kadrov je bil zelo umesten predlog, da naj občina oziroma podjetja to vprašanje rešijo s' štipendiranjem predvsem domače mladine, ki dostikrat vsled pomanjkanja sredstev ne more nadaljevati učenja, z druge strani pa bomo edino na ta način vsaj v doglednem času prišli do potrebnih strokovnjakov.

Največ pa je bilo govora o kmetijstvu, kateremu bo treba v bodoče posvečati več pozornosti, saj imata zlasti sadjarstvo in živinoreja lepe možnosti razvoja. S tem v zvezi pa je potrebno rešiti med drugim tudi vprašanje obnove med vojno požganih gospodarskih poslopij v nekaterih vaseh, zlasti v Tominjah, saj se brez istih živinoreja in sploh kmetijstvo ne more nikakor izboljšati. Nujno potrebno pa je tudi nuditi kmetovalcem večjo pomoč za gradnjo betoniranih grojišč s primernimi regresi, ker je ureditev istih potrebna iz ekonomskih in zdravstvenih razlogov Za napredek kmetijstva v tem predelu pa je največje važnosti nedvomno regulacija reke Reka, s čimer bi se pridobilo okoli 50 ha plodnega zemljišča, ki ga sedaj zaliva voda. Vsi potrebni načrti za to regulacijo so že izdelani in je treba samo občini finančno pomagati, da bi lahko pričeli z delom.

V razpravi je bila nakazana tudi nujnost graditve nove gimnazije ki ima za bodoče šolsko leto vpisanih dijakov za 12 razredov, v zgradbi bivšega samostana pa je samo 5 učilnic in še to majhuth ter iz pedagoških in zdravstvenih razlogov za pouk sploh neprimernih Med drugim je bila v razpravi kritizirana tudi izredno slaba preskrba s sadjem in zelenjavo, ki je v Ilirski Bistrici redno precej dražja kot v drugih krajih.

Na koncu so odborniki sprejeli občinski statut, kateraga osnutek je pripravila posebna komisija Osnutek je bil z majhnimi popravili v celoti sprejet, menjali in povečali so le število članov gospodarskega sveta od predviđenih 9 na 11 članov in določili razen predviđenih krajevnih uradov v Jablanici, Jelšanah, Knežaku in Premu še krajevni urad v Pavlici, kar je bilo zaradi oddaljenosti tamkajšnih vasi zares nujno potrebno.

Nato so izvolili še 5 odborniških komisij ter 11 svetov s skupno 85 člani, pri čemer je bil, upoštevajoč problematiko in neurejenost gostinstva ter turizma, ki kljub ugodnim pogojem nazaduje, razen ostalih svetov izvoljen tudi svet za turizem in gostinstvo. Ob koncu pa so bili imenovani še nekateri vodilni občinski uslužbenci in sicer za tajnika Skapin Zvone, za sodnika za prekrške Rudež Ludvik, za načelnika oddelka za gospodarstvo Logar Stano in za načelnika oddelka za splošne zadeve Strancar Evgen.

Ustanovljena gasilska zveza koprske komunalne skupnosti

Prejšnji teden se je zbralo v Kopru 49 predstavnikov gasilskih društev dosedanjih okrajev Koper, Sežana in večjega dela postojnskega okraja. Ustanovili so gasilsko zvezo koprske komunalne skupnosti, v okviru katere deluje 35 prostovoljnih gasilskih društev z okrog dva tisoč člani. Iz svoje srede so izbrali sedemčlanski upravni odbor in nadzomi odbor s tremi člani in dvema namestnikoma. Na tem ustanovnem rboru zveze so se pogovorili predvsem o dosedanjem delu, pomanjljivostih in o nalogah gasilske organizacije. Iz poročila predsednika koprskega gasilskega društva, tovariša Janeza Hribarja, je bilo razvidno, da so naša gasilska društva zlasti slabo opremljena s potrebnimi gasilskimi sredstvi. V tem pogledu se bo morala nova zveza zavzeti, da se stanje izboljša, tako da bodo dobile naše gasilske organizacije res mo-deme in najbolj sodobne tehnične gasilske priprave. Prav tako so predstavniki društev uvideli potrebo za nadaljnjo razširitev organizacije. Predvsem bo treba vključevati v gasilska društva mladino, pionirje in ženske, ki so sedaj zastopane v tej organizaciji na vsem področju novega koprskega okraja le z okrog 100 članic. Pri vsem tem bi bilo seveda napačno prezreti dosedanje uspehe gasilskih društev. V poročilu sicer o tem ni bilo dosti govora, toda znano je, da so naši gasilei s hitro intervencijo pni gašenju raznih požarov s svojo požrtvovalnostjo obvarovali uničenja veliko občeljudske in zasebne imovine.

V živahno razpravo o problemih našega gasilstva so posegli tudi gostje tega ustanovnega zbora, med drugimi predsednik gasilske zveze Slovenije tovariš Hace, predsednik sveta za notranje zadeve pri novem okrajnem lijudskem odboru tovariš Anton Šturm in drugi. V tej razpravi so zlasti poudarjali vlogo gasilskih organizacij v našem družbenem življenju. Obljubili so, da bo naša ljudska oblast vsestransko podprla to organizacijo. Na ta način pa bodo lahko gasilska društva nemoteno razvijala vsestransko aktivnost tudi izven svoje ožje dejavnosti,

Razen tega je bilo na tem zboru govora tudi o sodelovanju gasilskih društev okraja na občinskem prazniku gasilstva v Izoli. Prav tako pa so bili ob tej priložnosti odlikovani za zasluge tovariši Karel Klun, Ciril Hlade in pa Avrelij Kačič. Vsi trije aktivno delajo v koprski gasilski zvezi.

Ajdovščina

Ajdovščina bo z novo upravnoiteritorialno razdelitvijo še nadalje sedež občine. Področje občine pa se bo še razširilo, zato pričakujemo tudi večji gospodarski napredek. O tem so odborniki nove občine že marsikaj razmišljali. Tako v Ajdovščini še nimamo prave tržnice, kjer bi okoliški kmetje lahko prodajali svoje pridelke. Obstojata samo dve manjši trgovini s sadjem in zelenjavo. V obeh je zadruga postavljala cene po lastni volji. Potrošniki so morali plačati zahtevane cene, če so zelenjavo hoteli dobiti, saj druge izbire niso imeli. Kjer ni nobene konkurence, je za potrošnike bolj slaba, naj bo v kakovosti blaga kot v

Novi odborniki so se sporazumeli glede postavitve nove tržnice, ki je Ajdovščini vsekakor potrebna. Po približnih računih bo postavitev nove tržnice zahtevala le okrog pol milijona dinanjev stroškov. Kmetje bodo v novi tržnici prodajali svoje pridelke naravnost v roke potrošnikom. Tako bodo imeli koristi vsi, kmetje, ki bodo dobili dobro plačane pridelke, potrošniki pa tudi primerne cene.

Precejšnje zanimanje je vzbudila med Ajdovci novića, da bo tekstilmatovama v kratkem odprta svojo trgovino. Že si je tovarna zagotovila prostore in bo to prva prodajalna domače tovarne. Naravno je, da ljudi že sedaj zelo zanimajo cene izdelkov tovarne. Pričakujejo, da bodo nižje kot v drugih krajih.

Približati socialno zavarovanje zavarovancem

V soboto je bila v Kopru ustanovna skupščina Zavoda za socialno zavarovanje koprske skupnosti komun. Skupščine so se udeleži, delegati vseh treh dosedanjih Zavodov za SZ iz Postojne, Sežane in Kopra. Obširno poročilo o dosedanjem poslovanju vseh treh Zavodov je podal dosedanji direktor ZSZ v Kopru tovariš Bitežnik. Iz podanega poročila objavljamo v izvlečku važnejše stvari.

Važnost Zavodov za socialno zavarovanje jasno dokazujejo številke o naraščanju zavarovancev iz leta v leto. Prvega januarja 1946 je bilo na vsem Primorskem 9.359 zavarovancev, 31. VII. 1947 je število zavarovancev naraslo na 14.184, dne 31. decembra 1953 jih je bilo 26.231, danes pa jih je 46.000. Od tega je 20.000 pri Zavodu za socialno zavarovanje v Gorici, 26.000 pa v Ko-

Število zavarovancev po posameznih občinah v primerjavi s skupnim številom prebivalcev je sledeče: Po-stojna: prebivalcev 10.659, zavarovancev 4.240 ali 39%, Pivka: prebivalcev 9.022, zavarovancev 1.400 ali 15.5%, Ilirska Bistrica: prebivalcev 13.475, zavarovancev 2.600 ali 19.3%, Sežana: preblivalcev 9.637, zavarovancev 3.200 ali 33.2%, Divača: prebivalcev 5.296, zavarovancev 1.600 ali 30.2%, Hrpelje: prebivalcev 8.264, zavarovancev 500 ali 6%, Koper: prebivalcev 30.000, zavarovancev 6.300 ali 21%, Izola: prebivalcev 9.000, zavarovancev 3.000 ali 33.3%, Piran: prebivalcev 10.620, zavarovancev 2.500 ali 23.6%.

Iz navedendih številk je razvidno, da je najmanj zavarovancev v občini Hrpelje, čeprav s številom prebivalcev nič ne zaostaja za drugimi občinami. Kje je iskati vzrok? Občina Hrpelje je pretežno kmetijska in nima nobene večje industrije, razen tovarne steklene galanterije. Kmet's pa, kot znano še niso zavarovanii.

Zavod za socialno zavarovanje v Kopru je bil vsa leta samostojen. Vsi viški dohodkov so se stekali v njegovo blagajno, medtem ko so drugi zavodi vse dogodhe odvajali v državno blagajno. V blagajni koprskega Zavoda se je tako zbralo nad 200 milijonov dinarjev. Zaradi pomanjkanja gradbenega materiala in strokovne delovne sile, Zavod ni mogel sproti investirati v potrebne gradnje zbranih viškov. Šele zadnje čase je pristopil k investiranju raznih zdravstvenih objektov in novega upravnega poslopja.

Zavoda za socialno zavarovauje v Sežani in Postojni pa sta oba imela deficit, ki bo krit iz fonda za pozavarovanje, v katerega se steka 1% prispevka zdravstvenega zavarovanja vseh okrajnih zavodov v repub-

Raziskavanje krasa v okolici Idrije

Inštitut za raziskovanje krasa je ob sodelovanju Mestnega muzeja v Idriji nadaljeval raziskovalna dela v idrijski okolici. Odkritih je bilo zopet več jam in brezen na področju Srednje in gornje Kanomlje in nekaj tudi raziskanih. V tem kraju so našli zelo zanimivo in popolnoma novo kraško področje, ki do danes širši javnosti sploh ni bilo poznano. Posebno pozomost je vzbudila blizu 500 metrov dolga vodna jama »Pod studeněkom«, ki ima v notranjosti krasne slapove zelo močnega podvodnega toka. Točen opis te zanimive jame bo mogoče podati šele takrat, ko bo obdelano vse zbrano gradivo in meritve.

Dosedanja raziskavanja so pokazala, da bodo morali v Idriji kraškem svetu posvetiti največjo pozomost ter zbrati vse potrebne podatke, da bo mogoče že v prihodnjem letu nadaljevati s strokovnim delom in obtelavo terena. Med raziskovanjem je bilo izvršeno uspelo barvanje potoka Kanombiice, ki je dokazalo, da podvodni tok v resnici prečka strugo (pred Šinkovčevo žago), kar je zelo redek primer. Upajmo, da dosedanja dela pomenijo samo začetek, in da se bodo nadaljevala tako, da bomo v kratkem času dobili točnejše podatke o tem kraškem ozemlju. To bo brez dvoma tudi velikega gospodarskega pomena. L. S.

varovanje dovolila bivšemu Okrajnemu ZSZ v Kopru prispevek za zdravstveno zavarovanje v višini 16% z namenom, da viške dohodkov nad izdatki investira za dvig zdravstvene službe. Poročilo nadalje omenja, da je

liki. Koprski Zavod ne bo imel ne

viška in ne izgube, ker je skupščina

republiškega Zavoda za socialno za-

število nesreč pri delu še vedno vi-Dentistična služba je pod iškim povprečjem. Vedno republiškim povprečjem. bolj nujno postaja vprašnje zavarovanja kmečkega prebivalstva, ki za primere nesreč pri delu, ali bolezni nima nobenih ugodnosti pri zdravljenju. Na področju koprske skupnosti komun je skoro polovico vsega prebivalstva kmečkega porekla, ki ni deležno dobrin socialnega zavarovanja. Omeniti je treba, da o zavarovanju kmečkega prebivalstva že več časa razpravljajo tudi republiški organi. Želeti je samo, da bi to nujno vprašanje čimprej uredili, saj bi imela od tega koristi vsa

V razpravi o poročilu so govorili o ambulantni službi, ki je še vedno nezadovoljiva, o postavitvi podružnic in ekspozitur. Zedinili se, da se v Kopru, Sežani in v Postojni iz dosedanjih Zavodov ustanovijo podružnice z najširšimi kompetencami. V Piranu naj se čimprej ustanovi podružnica, kjer je že obstojala in je bila leta 1952 ukinjena zaradi pomanjkanja kadra. V Piranu ima Zavod lastno stavbo. V občini obstojajo tudi tri splošne ambulante. V Ilirski Bistrici za sedaj ostane ekspozitura, naj se pa začne delati na tem, da se zadovolji zavarovance, ki hočejo imeti podružnico. Ekspozitura naj se esnuje tudi

Zaradi tehničnih in kadrovskih potreb bodo pri nekaterih okrajnih zavodih za socialno zavarovanje združene gotove pristojnosti iz socialnega zavarovanja, saj težimo za tem, da bi postopoma ustanovili organe socialnega zavarovanja v vsaki občini. Tako bomo uresničili načelo socialnega zavarovanja: čimbolj približati zavarovancem socialno zavarovanje.

Ob zaključku zasedanja so v novi začasni odbor izvolili sedem članov, tri za Koper, dva za Sežano in dva za Postojno. Novi začasni odbor bo imel le kratko funkcijsko dobo. Predvidevajo, da bodo že v jeseni volitve novih skupščin socialnega

Gospodarstvo Gradena in okolice

K koprski skupnosti komun bo po novi upravno-teritorialni razdelitvi pripadala tudi občina Graden, ki je do sedaj spadala pod okraj Buzet. Ta občina obsega 17 vasi in zaselkov in ima nekaj nad tisoč prebivalcev. Skupna površina občine je 2.473 hektarov obdelane in neobdelane zemlje. Poljedelstvo zavzema 576 hektarov, senožeti in pašniki 963 hektarov, vinogradi 45 hektarov, vrtov je samo en hektar, gozdov pa 815 hektarov, Ostala površina je neplodna. V občini je skupno 191 kmečkih gospodarstev. Prebivalci so večinom kmetje, industrije v kraju ni nobene. Precej razvita je živinoreja, saj redijo 410 glav goveje živine, kar pomeni, da odpade na dva prebivalca po ena glava goveje živine. Dnevno oddajajo od 600 do 700 litrov mleka, kar pa je skoro edini dohodek. Cez poletje oddajo nekaj sadja in krompirja. Poljedelskih pridelkov ne prodajajo, ker pridelajo komaj za lastne potrebe. Precej sejejo koruze, ki jim v letih kadar je dovolj dežja, dobro obrodi.

V prejšnjih letih so si prebivalci te občine pomagali s pripravljanjem drv, ki so jih nasekali v gozdovih in vozili v mesta. Zdaj jih skrbi, kako bodo na to gledale gozdarske oblasti v koprskem okraju, kamor bodo spadali. Zvedeli so, da je zaradi varstva gozdov v LR Sloveniji sečnja zelo omejena.

Sedaj, ko bodo pripadali koprskemu okraju, bo nastalo vprašanje povečanja vinogradniške površine. Do sedaj je bilo vinogradništvo bolj šibka kmetijska panoga. Kazalo bi urediti združene vinograde, česar pa prebivalci sami ne bodo zmogli. Potrebovali bodo pomoč okrajne zadružne zveze in drugih okrajnih gospodarskih organizacii.

Vprašanje vode in cest bo prav tako zahtevalo čimprejšnje ureditve. Vse ceste so izprane in ostre, da je prevoz zelo otežkočen. Na nekaterih mestih so nalivi odnesli vso zgornjo plast grušča, da se vidi golo kamenje. Popraviti bo treba že obstojoče vodnjake in zgraditi nove rezervoarje.

V vsej občini sta samo dve šoli za 150 učencev.

Zdravnik prihaja v te kraje zelo poredkoma, čeprav se pojavljajo razne bolezni. Ljudje želijo, da bi prihajal vsaj enkrat na teden.

Piran

Novi občinski ljudski odbor se je v torek popoldne sestal na drugi redni seji. Po zaprisegi dveh novih delegatov, so odborniki razpravljali o predlogu novega občinskega statuta. Po tem statutu bo imel občinski ljudski odbor Piran 31 odbornikov in 12 svetov.

Na območju občine Piran bosta po statutu dve krajevni pisarni in

sicer v Portorožu in Sečovljah, krajevni odbori pa bodo v Portorožu, v Strunjanju, pri Sv. Luciji, Sv. Jerneju, v Sečovljah, na Ravnu, v Novi vasi in v Padni. Predlog statuta predvideva, da bodo na območju piranskega judskega odbora sklicevali zbore volilcev v štirinajstih krajih.

Pred časom smo poročali, da bodo za višje kraje občine gradili višinski vodovod. Stvar je že tako napredovala, da bodo z deli začeli prihodnji mesec. Ta vodovod bodo gradili za območje Pirana, Belega Križa in Fiese. Gradili bodo v treh etapah. Za prvo etapo je določenih 22 milijonov dinariev.

Izola

Že v nekaj dneh bo podjetje »Gradbenik« dogradilo pet šeststanovanjskih hiš. Nove hiše bodo imele dvo- in trisobna stanovanja s 84 sobami in tremi samskimi stanovanji. Prvi stanovalci se bodo lahko vselili že v oktobru. Do sedaj so pri gradnji teh hiš investirali 115 Cilijenov dinarjev. Investitorja sta Ljudski odbor mestne občine in podjetje »Gradbenik«.

Semedela pri Kopru

Gradnja stanovanjskih hiš, ki jih Semedeli gradijo razna podjetja, dobro napreduje. Pred dobrimi dvajsetimi dnevi je podjetje »Prvi maj« iz Kopra že dogradilo v grobem stanju tri hiše. V petek pa je Sploš-no gradbeno podjetje Nova Gorica odgradilo v grofem stanju tri tedne pred določenim rokom druge tri stanovanjske hiše. Predstavnik občinskega ljudskega odbora Koper je delovnemu kolektivu podaril v priznanje za hitro izvršeno delo radioaparat. Podjetje »Gradbenik« iz Izole, ki gradi tu deset hiš, bo prvih pet dogradilo v groben stanju ta teden. Pet gradbenih podjetij gradi v Semedeli skupno 32 hiš in jih bodo popolnoma dogradile v prvih mesecih prihodnjega leta. Tako bo Koper pridobil 206 novih družinskih stanovanj in 38 samskih sob.

Vpisovanje posojila za HC Vuhred

Gospodarske organizacije koprskega okraja so do sedaj vpisale že nad 14 milijonov dinarjev posojila za gradnjo hidroelektrame Vuhred na Dravi. Grosistično podjetje »Prerad« v Portorožu je prispevao petmilijonov dinarjev, »Avtojadran« iz Kopra dva milijona dinarjev, trgovsko podjetje »Slavica« iz Kopra eden in pol milijona dinarjev, tovarna za predelavo- rib bivša »Ampelea« v Izoli in trgovsko podjetje »Soča« iz Kopra pa po en milijon.

Pisma uredništvu

»POŽRTVOVALNI ZDRAVNIK« V odgovor na pismo »Požrtvovalni« zdravnik, objavljeno v naši zadnji številki, smo prejeli kar tri »demantije«, ki jih tudi dobesedno objavljamo. V interesu resnice smo nato poklicali v uredništvo tudi Davorina Bažca-Zmaga in ga seznanili z odgovori, ker docela nasprotujejo njegovim navedbam. Dal nam je zato ponovno in dopolnjeno izjavo, ki jo tudi objavljamo v naslednjem. To delamo v želji, da se zadeva do-končno razčisti — tako v interesu ljudi, ki imajo ali bi lahko imeli opravka s to važno zdravstveno ustanovo ,kot tudi v interesu njenega pravilnega in uspešnega poslovanja. Zdi se namerč, da stanje predvsem v ambulanti sami ni zdravo, da ni pravega sožitja in sodelovanja med uslužbenci, kar se mora brez dvoma poznati ne delu in uspehih ustanove na sploh in na delu zdravniko posebej. Zato bo morala svojo besedo

stvari poučena. Vsekakor upamo, da bo zadeva rešena v prid številnih bolnikov, ki vsakodnevno oblegajo koprsko okrajno ambulanto, — s tem pa smo tudi mi dosegli naš namen.

reči predvsem tudi uprava ambulan-

te v Kopru ali njeni nadrejeni orga-

ni. Razen tega pa jo to tudi zadeva

Društva zdravnikov in medicincev,

saj je v svoji službeni funkciji napa-

den njegov dejavni član. Naša jav-

nost bo prav gotovo hotela biti o

Uredništvo

Pismo dr. Vrhovca: Podpisani zdravnik dr. Vrhovec Anton posim, da v zvezi s člankom v Vašem tedniku »Požrtvovalni zdravnik« objavljenem dne 26. VIII. 1955, objavite sled popravek:

Dne 4. VIII. 1955 sem bil v popoldanskih urah prost in so zato obtožbe proti meni ponolnoma neupravičene in reutemeljene

dr. Vrhovec Anton l. r. Pismo dr. Racetone:

Dne 4. VIII. 1955 sem bila v takozvani pripravniški službi, dr. Race-Vrhovec Marija. Tov zdravnik Vrhovec Anton, koteremu je vratar Kavrečič Rajmond oddal listek za obisk na domu v Lovran, je obvestilo takoj oddal meni in ni niti vedel. kam je potrebno iti za izvršitev obiska. Dežurna sestra Marinič Anica je vedela, da ta den delam jaz. Za obisk bolnice Bažec Olge v Lovranu 321 je bil obveščen tudi dr. Kastelic Ivan. Tega dne so avtomobili potrebni terenskima zdravnikoma v Dekanih in Izoli za neriferne ambulante in zoto iz tehničnih razlogon obiska nisem mogla izvršiti. Oh 17.45 me je dežurna sestra Marinič Anica opozorila na ponovni poziv za obisk, ki ga pa peš nisem mogla izvršiti.

Ob 20.45 se je bolnica pripeljala z Rdečim križem v ambulanto in sem jo po pregledu napotila v koprsko bolnico. Od tam pa jo je dežurni zdravnik dr. Pertotova poslala v piransko bolnico, kjer se je zdravila do 17. t. m. in ne do 26. VIII. kot je navedeno v Slovenskem Jadranii

istega dne.

dr. Race-Vrhovec Marija l. r. Pečat: Okrajni zdravstveni dom Koper, podpisani dr. Kastelic Ivan

Pismo sestre Marinčeve: Z ozirom na dopis z dne 26. VII. proti g. dr. Antonu Vrhovcu pripominjam sledeče: Da dne 4. se je javil v Ambulanti OZD. Koper tov. Davorin Bažec-Zmago, sem bila jaz ves dan v službi, ter imenovani obisk je bil najavljen gospej dr. Race in ne g. dr. Vrhovcu. V članku je bilo omenjeno tudi, da mi je g. dr. grozil z odpustom iz službe, kar ne odgovarja resnici.

M. Anica

Izjava Davorina Bažca: Ker se s predočenimi izjavami skuša omajati resničnost mojih navedb v prvem članku, sem jih primoran, svest si vseh pravnih in drugih posledic, dopolniti s sledečim:

Ko sem se dne 4. avgusta letos že po telefonskem pozivu, ki so ga zaradi nujnosti posredovali organi Ljudske milice z obmejnega bloka Čampore, oglasil še osebno v ambulanti v Kopru (bilo je okrog 10.), mi je dežurna sestra Anica Mariničeva takoj povedala, da je zdravnik obveščen in da bo zagotovo prišel, če ne ob 13. ali 17., pa prav zagotovo ob 19. Prisotna sta bila ob tej izjavi med drugimi tudi zdravnica dr. Race-Vrhovčeva in vratar Rajmond Kavrečič. Zdravnica je pravkar prišla iz svoje ordinacijske sobe in mi je dejala tudi sama, da je zdravnik ob-

veščen in da bo zagotovo prišel na dom, ker je že pravkar odšel iz ambulante na svoje stanovanje. Nato mi je vratar Kavrečič svetoval, naj grem za vsak primer še sam pogledat k zdravniku na dom in mi je dal njegov naslov. Čeprav pa sem bil trikrat tamkaj, zdravnika nisem našel doma. Pomirjen po zagotovilih v ambulanti in prepričan, da je zdravnik že odšel k meni na dom, sem se tudi sam vrnil domov, kamor sem prišel ob 16.

Drugo je razvidno iz članka v prejšnji številki »Slovenskega Jadrana«. Sprašujem se, čemu zdaj take nasprotujoče si izjave? Četrtega avgusta mi ni nihče dejal, da je dežurna zdravnica dr. Race-Vrhovčeva, ker bi se bil sicer obrnil nanjo. Tega mi tudi ni povedala sama, čeprav je govorila z menoj, marveč so mi vsi samo ponavljali, da je zdravnik dr. Anton Vrhovec obveščen in da bo zagotovo prišel ob navedenem

In še to: ko sem čez nekaj dni ponovno govoril s sestro Anico Mariničevo, mi je ta dejala sama, brez mojega spraševanja ali nagovarjanja: »Danes smo imeli sestanek, ki ga je sklical zdravnik zaradi vas. Razpravljali smo o vašem primeru in nam je zdravnik močno očital, da ne držimo skupaj v ambulanti. Grozil nama je celo z odpustom iz službe.« Povedal sem tedaj Mariničevi, da bom tudi to omenil v članku, ki ga pripravljam za časonis, s čemer je bila zadovoljna. Ta članek sem ji potem še pred njegovo objavo v »Slovenskem Jadranu« dal prebrati v avtobusu, ko sva se skupaj peljala na Škofije. Tedaj mi je dejala: »Dobro, kar prav jel« Razen tega pa mi je tudi po razgovoru, ki sem ga o članku imel na dan objave z zdravnico. dr. Vrhovčevo, Mariničeva dejala, da je prav tako in da je zadovoljna sčlankom. Zdravnica mi je namreč v omenjem razgovoru, ko me je nagovarjala, naj prekličem navedbe v članku, dejala »da bi gospod doktor Vrhovec gotovo prišel k moji ženi, če bi vedel, da sem stoodstotni invalid in star partizan.«

Davorin Bažec-Zmago, l. r.

TURISTI ZARADI ŠPEKULACIJE V turističnem pogledu ga sicer letos vreme pošteno lomi, toda kljub temu je naša obala polna turistov. Predvidevajo, da bo letošnji promet v naših letoviščih prekosil vse dosedanje sezone, zlasti še v pogledu števila inozemskih turistov. Ti gostje so po večini prišli sem k našemu morju, da se naužijejo lepot naše obale, da se odpočijejo, da spoznajo našo domovino in njene ljudi. To so vsekakor dobrodošli gostje, ki jih sprejemamo z željo, da bi se vrnili tudi prihodnja leta.

Toda v tej turistični gneči se skrivajo tudi ljudje, ki jih niso privedli turistični motivi sem k našemu morju, in bi radi na naš račun poceni preživeli mesec ali dva v naših letoviščih. Te pa je treba ločiti od množice poštenih inozemskih turistov. Pri nas so posamezniki, ki jim v tem pogledu gredo na roko. Želja po lahkem zaslužku je zaslepila ne samo marsikaterega gostinskega uslužbenca, temveč tudi druge. V Portorožu, v tem našem prizna-

nem I rovistu, se v teh poletnih dneh dogaja marsikaj. No pa po-glejmo, kako se je »znašla« domačinka Lina Paliska. Spoznala se je z nekaterimi Nemci, ki so prišli v Portorož s »trgovskimi« nameni. Izkoristila je to priložnost. Kupovati je začela od njih razno blago kakor naylon nogavice, bluze, kombineže, obleke itd. Blago je nato preprodajala in je pri tem dobro zaslužila, dobiček pa nato delila s prijaznimi inozemskimi kolegi. Tako je ta posel evetel, dokler ji niso stopili na prste organi kriminalistične službe in naredili konec. Drugi tak primer se je dogajal tudi v Portorožu, Tinca Kmetič je preprodajala nemške britvice, vžigelnike, kamenčke in vrsto drugih predmetov. V tem se je »specializirala«. Vsa čast ji, toda pri nas tako specializacijo« obsojamo. Obsojamo tudi špekulacijo tujih turistov, ki tako izkoriščajo naše gostoljubje. Kdor s pošteninti nameni pride k nam kot turist, so mu na stežaj vedno odprta vrata, tistim pa, ki bi hoteli izkoriščati našo gostoljubnost v svoje umazane in špekulativne namene z zavajanjem naših ljudi v nedovoljene posle, pa povemo odkrito, da so pri nas nezaželjeni.

Primorsko nogometno tekmovanje v sezoni 1955-56

Na plenumu Primorske nogometne podzweze dne 21. avgusta so ustanovili enotno primorsko nogometno tekmovanje. V tem bodo sodelovala vsa Primorska društva razen N. K. Tolmina, ki se bo razformiral. Ostanejo: N. K. Branik (Solkan),

N. K. Piran, N. K. Rudar (Idrija), SŠD Primorje (Ajdovščina), N. K. Anhovo, Ž. N. K. Gorica II (Šempeter), N. K. Koper II. N. K. Olimpija (Bertoki), N. K. Jadran (Dekani), N. K. Partizan (Šmarje pri Kopru).

Vsa društva bodo tekmovala tudi z mladinskimi moštvi. Prvenstvo se začne 18. septembra. S tem sklepom bo postalo nogometno tekmovanje na Primorskem kvalitetne se, česar doslej ni bilo mogoče pričakovati, saj je bilo odigranih samo kakih pet tekem in sezona je bila pri

Koper - Izola 1:3

V Kopru je bila v nedeljo popoldne prijateljska nogometna tekma med domačim nogometnim klubom

Mornarica prevaža hrano v Crno goro leta 1919

(Nadaljevanje s 7. strani)

Bilo je poletje. Muslimani so imeli ravno svoj veliki post - ramazan -, kateremu so sledili prazniki bajrama, največji praznik v letu. Ramazan je lunin mesec (28) dni trajajoč post, med katerim ne sme musliman od vzhoda do zahoda sonca zavžiti nobene hrane, celo vode ne in kar je za njih najhujše niti ene cigarete. Celo govera so se morali čim bolj izogibati. Za tiste, ki so morali opravljati svoja dela in službe kakor ponavadi, je bil to res težak post, medtem ko so premožni muslimani enostavno spremenili dan v noč. Ves dan so spali, vstali so ob zahodu, jedli in pili celo noč, ob vzhodu so pa zopet legli spat. Seveda, ti niso občutili niti lakote, niti žeje, niti želje po cigaretah. Zrtve tega verskega fanatizma so bili siromašni ljudje, ki so živeli od rok v usta. med njimi naš Dule in Meho.

Prispeli smo pred ustje Bojane in čakali, da bo nastopila plima, da bi lahko vpluli v Bojano. Oba muslimana sta pravila, kako bo jutri za njih težek dan. Naporna služba ob krmilu, ki se ga v takih re kah neprenehoma obrača na eno ali na drugo stran, vročina in žeja, žeja. Ko smo vpluli v Bojano, smo se privezali na prvo močnejše drevo in tam prenočili. Zgodaj zjutraj smo se začeli boriti s tokom reke. Vožnja do Skadra je trajala skoraj ves dan. Pilota ob krmilu sta se menjavala svaki 2 uri. V prostem času pa sta morala biti na premcu z dolgo palico v rokah in meriti globino. Sonce je pripekalo vedno močneje. Od vročine smo bili vsi omamljeni, čeprav se nismo pustili. Lahko si mislimo kako je moralo biti našim muslimanom. Ki iih je zeja prav Krvniško mučila. Rekel sem Duli, da Alah gotovo ne bi imel nič proti temu, če bi popili ob tako napornem delu čašo vode., »Ne gospodine, je odgovoril, rajši izgubim svojo mlado ženo, ki jo imam res rad, kakor da bi sedaj napravil samo en požirek vode«. Do sončnega zahoda je manjkalo še 2 uri, ko smo prispeli v Skadar.

Skadar, mesto z okrog 40.000 prebivalci, je na albanskem ozemlju ob levem bregu Bojane. Privezali smo naš vlačilec na nasprotni strani, pod goro Taraboš. Mornarji so oprali palubo, muslimana sta si pripravljala skromno večerio. Ob sončnem zahodu je na stari skadrski trdnjavi počil top. kar je bilo vsem muslimanom znamenje, da je post za tisti dan končan. Deset minut pred strelom so pa na drogu v trdnjavi dvignili neko temno zastavo. To je bilo znamenje za »hanumen (gospodinie), da lahko začno s prinašaniem hrane na mizo. Tudi naša dva muslimana sta si postavila na prednjo palubo, že priprav-

Odvlekli v Plavnico smo šalane, Tretjega dne smo se vmili s pravnimi. Vožnia od Skadru navzdol po reki je bila kratka: dve uri postem, ko smo v Skadnu odvezali vrvi. smo bili v Jadranskem moriu.

in Izolo, ki sta oba člana zapadno-slovenske nogometne lige. Z rezultatom 3:1 (polčas 1:1) je zasluženo zmagala Izola. To je bila zadnja priprava obeh moštev za prihodnje prvenstvo, ki se prične že to nedeljo. Koprski nogometaši bodo igrali svojo prvo prvenstveno tekmo v Kranju, Izola pa v Po-

Plavanje

V nedeljo popoldne je bilo na olimpijskem bazenu pri Novi Gorici prvo okrajno tekmovanje v plavanju in waterpolu. Gledalcev je bilo blizu 500. Sodelovalo pa je kakih 50 plavalcev iz Nove Gorice, Mirne, Renč, Dobrave in Šentpetra. Doseženi so bili sicer povprečni rezultati, ki pa vendar kažejo zadovoljiv napredek te športne panoge. Rezultati so naslednji:

50 metrov prsno (mladinci): Colja (Nova Gorica) 42,2; Ulaga (Sentpeter) 42,4; Mugerle (Nova Gorica) 44:2.

50 metrov prosto (mladinci): Bitežnik (N. G.) 33,5; Puc (N. 2) 33,5; Beltram (Miren) 35,4. 100 metrov prsno (mladinke): Komel 1,44; Šuligoj 1.46,3; Majer

100 metrov prsno (člani): Šinigoj (Miren) 1,57,9; Drašček (N. G.) 159.3.

40 metrov prosto (člani) Uršič (Miren) 31,2; Brumat (Miren) 34,5; Branko (N. G.) 37. Štafeta. 3 krat 50 m mešano: Nova Gorica II. 2,44; Nova Gorica I. 2,48.

V skokih iz trimetrske skakalnice je med mladinci zmagal Lucijan Čadež iz Nove Gorice, med člani pa Tomše, prav tako iz Nove Gorice.

V waterpolo tekmi med reprezentancama Nove Gorice in Mima so zmagali domačini z rezultatom 5:1. Sodil je Anton Mantin iz Sempetra.

OBČINSKI GASILSKI PRAZNIK V IZOLI

Ob desetletnici osvoboditve ter proslavi prve obletnice ustanovitve Prostovoljnega gasilskega društva mesta Izole, prireja Občinska gasilska zveza po enoletnem požrtvovalnem delu svoj prvi gasilski nastop v mestu Izoli dne 4. septembra

ob 9. uri mimohod Prostovoljnih gasilskih društev okraja Koper, nato zborovanje pred Ljudkim domom,

ob 10. uri gasilske vaje na športnem ignišču,

ob 11. uri kombinirane vaje.

17. uri tombola na tngu Gari-baldu s sledečimi dobitki: kvaterna din 2000, činkvina din 3000, I. tombola din 10.000, II. tombola din 5200,

19. uri nastopa pevski in godbemi koncert na pihala v parku

ob 20. uri pričetek gasilske veselice v parku Arrigoni, Srečolov. VABIMO VSA GASILSKA DRU-

ŠTVA IN OSTALE PREBIVALCE. ODBOR

OBVESTILO DPD »SVOBODA« Obveščamo vse člane pevskega zbora DPD »Svoboda« v Kopru ter vse tiste tovariše, ki želijo na novo pristopiti k zboru, da pričnejo redne vaje v petek, 2. septembra 1955 ob 20. uri v prostorih Glasbene šole v Kopru, Ulica Stare pošte št. 2. Odbor

SOLSKO OBVESTILO Ravnateljstvo Ekonomske in Gospodinjske srednje šole sporoča vsem dijakom in dijakinjam, da bodo sprejemni izpiti od 1. do 6. septembra, na Ekonomski srednji šoli v Kopru.

Istočasno obveščamo vse, da se bo pričel pouk 15. septembra in ne 6. septembra, kakor je bilo sporoče-

RAVNATELJ

RADIO KOPER

DO 10. SEPTEMBRA 1955 NEDELJA, 4. IX.: Ob 8.15 Slovenske narodne in umetne pesmi pojò naši zbori; 8.40 Za naše kmeto-valce; 9.00 Ritmični panoptikum; 9.30 Mladinski tednik; 13.45 Glasba po željah; 15.00 Naši kraji in ljudje: Ilirsko bistriška komuna; 16.00 Nedeljski promenadni koncert; 21.00 Zborovski koncert; 21,30 Orkestralni koncert: P. I. Čajkovski: Ristač: Suita liz filma »Priče o fabrici«; 23.40 Glasba za lahko noč.

PONEDELJEK, 5. IX.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: »Randez vous« — poje Lady Patachou; 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 Pesmi z domačih logov — poje Anton Prus — pri klavirju Marijan Vodopivec; 20.00 Melodije iz filma »Plavajoče gledališče«; 20.40 Slavonske narodne pesmi; 21.10 Operne arije i dueti izvode sopran Vanda Gerlovič in tenor Rudolf Francl; 21.30 Morja široka cesta; 21.45 Iz slovanske simfonične glasbe; 22.10 Plesna glasba; 3.40 Glas-

ba za lahko moč. TOREK, 6. 9.: 7.25 Vaša majljubša popevika tega tedna: »Randez vous«; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno življenje na Primorskem; 14.50 Poje pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja p. v. Petra Liparja; 20.00 Godalni koncert; 20.30 W. A. Mozart: »Beg iz seraja« — opera v treh dejanjih; 23.40 Glasba za lahko noč.

SREDA, 7. IX.: 7.25 Vaša najljubša popewka tega tedna: »Randez vous«; 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 Narodne pesmi poje tenorist francoske melodije; 20.40 Makedonske narodne pesmi; 21.00 Kultumi pregled; 21.10 Hrvatski samospevi; 21.30 Iz domače in tuje književnosti: Ivan Cankar: »Anastazius von Schwitz; 22.00 O revijski glasbi (oddaja s komentarjem); 23.40 Glasba za lahko noč.

ČETRTEK, 8. IX.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: »Randez

vous«; 14.00 Od melodije do melodije; 14.40 Kulturno pismo; 14.50 Slovenske zdravice; 20.00 Orkester Mantovani izvodi omiljene melodije; 20.40 Dalmatinske pesmi; 21.00 Istarski susreti; 21.30 Boris Papandopulo: Komorni koncert; 21.50 Slovaške narodne pesmi poje sopranistka Zdenka Goljevščeh; 22.10 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko noč.

PETEK, 9. IX.: 7.25 najljubša popevika tega tedna: »Randez vous«; 13.45 Glasba po željah; 14.45 Narodne pesmi v priredbi Emila Adamiča; 20.00 Melodije iz znanih operet; 20.40 Zborske pesmi naših avtorjev; 21.00 Nikola Hercigonja: Gorski venec, kantata za solo, zbor in orkester; 21.25 Božidar Trudić: Koncert za violino in orkester; 22.00 Plesna glasba; 23.40 Glasba za lahko

SOBOTA, 10. IX.: 7.25 Vaša najljubša popevka tega tedna: »Randez vous«; 14.00 Ali veš, kaj je to? Pisan spored glasbenih ugank; 14.45 Spored domljubnih narodnih pesmi; 20.00 Glasba iz revij in filmov; 20.40 Bosanske pesmi; 21.00 Medjimurske pesmi; 21.30 Radijska igra: Ivan Cankar »Martin Kačur«; Glasba za lahko noč.

ŽUDIČ IVANA iz Nožeta št. 14 obč. Portorož, razglašam za neveljavno osebno izkaznico štev. 20676/ 10662, ker sem jo izgubila.

KAMION ZNAMKE AUSTIN z nosilnostjo 4t, uporaben tudi za osebni promet, naprodaj po zelo ugodni ceni. Poizvedbe na naslov Dekarli Jože, Vidisano štev. 1, Izola.

> Trgovsko podjetje Mavrica sprejme

VAJENCE

za železninsko in drogerijsko stroko. - Pismene ponudbe z navedbo dovršeníh šol poslati na upravo trgovskega podjetja Mravrica — Izola

Razgledi 2

(Nadaljevanje s 5. strani)

sprememba naziva v Slovenska prosvetna zveza v Trstu), drobna beležka o reviji »Rassegna giuliana del diritto e della giurisprudenza« izpod peresa Dr. d. s., dalje Bibliografija del Alojza Gradnika, ki obsega vse knjižne publikacije. Bibliografija pa je vsaj na prvi pogled neurejena, oziroma čudna je razvrstitev po jezikih, iz katerih je Gradnik prevajal, ne da bi bilo to posebej označeno. Človek bi mislil, da je kar tjavdan nametano. Pri izvirnih zbirkah je še dodan senzam ocen. Škoda, da ni tega tudi pri prevodih, kar bi bilo izredno važno za znanstveno uporabo. Čudno je tudi, da ni niti najmanjše opombe, čemu ta bibliografija, če pomislimo, da je bila objavljena v »Harfi v vetru«,

Na zadnji strani, čisto na dnu, pa je opomba »Nasveti — komu?«. Uredništvo odgovanja, na precej čuden način seveda, Ferrucciu Jakominu, ki je v prvi letošnji številki Borov objavil recenzijo 1. štev. Razgledov. Čudno se mi to zdi zato, ker res ni vsak mur jasno, kaj se je godilo ali se šo godi okoli Razgiedov. Dolžnost nekoga bi bila morda prav Razgledov - da to pojasni. Slišati ali brati pa samo eno plat res ni dovolj. Če drugega ne, si človek ustvari neobjektivno sod-

Borbi ob Rižani

(Nadaljevanje s 7. strani)

Omeniti moramo še, da so v juniju spustili v Rižano 24.000 malih postrvi. Rižana do sedaj še ni imela te vrste rib in kaže, da bodo dobro uspevale. Že v teh nekaj meseoih so zelo zrasle. Ker se Rižana zliva v monje, postrvi pa ne morejo živeti v slani vodi, bodo lahko dobro uspevale v njenem približno 10 km dolgem toku.

V nekdanji dolini gradov se bo poleg velikega vinogradniško-sadjarskega posestva od sedaj naprej razvijala še farma bobrov, rac in polzev. Prebivalcem te doline pa se s tem odpirajo nove gospodarske izboljšave. P. A.

OPOZORILO VSEM PIONIRJEM, BRALCEM »BARCICER

V tej številki nSlovenskega Jadranau bi morala biti pionirska priloga »Barčica«. Ker pa smo bili mnenja, da je bolje, če sovpade z začetkom šolskega leta, smo jo preložili na prihodnjo številko. Obenem pa vas moram, dragi pionirji in pionirke, opozoriti še na nov roman v slikah, ki bo začel izhajativ prihodnji številki "Barčice". To bo pustolovska povest znanega angleškega pisatelja R. L. Stevensona »OTOK ZAKLADOV«. Povest pripoveduje o mladem Jimu, o zakladu, skritem na daljnem otoku in o morskih razbojnikih. Prav gotovo vam bo všeč. Torej na svidenje v prihodnji številki! Kotičkova teta

6767

Je že tako urejeno na tem svetu, da ima človek takoj, ko se premakne iz hiše, opravka s turizmom in gostindtvom. Pod burizmom razumem tudi prevozna podjetja, med katera spada posredno tudi potovalni urad Adria v Portorožu. Pravijo, da imajo tamkaj neko močno zaljubljeno deklico. Posledice so občutili šofer in zlasti sprevodnik Slavnikovega avtobusa, ki odhaja iz Pirana ob sedmih zjutraj. Bilo je to v torek, ko je osebica iz Adrie prodala za posamezne sedeže v tem avtobusu kar po dve rezervaciji do Ljubljane, razen tega pa, da bo zmeda še bolj popolna. - rezervacije za ta avtobus, vozne listke pa za popoldanske SAPove. Kaj jih je moral nesrečni sprevodnik »Gioila« prestații în prestițătii od prizadetih potnikov, si komaj lahko predstavljate. Na srečo ga je rešila hudih muk uvidevna uslužbenka Adrie v Kopru, in pa Slavnik sam, ki je postavil na probo

V gostinstvo spada gostišče Tavenna v Kopru. Imel sem priložnost videti, ko sem mimogrede popil svoje pivo, kako se je Piero kregal z gostom, češ, da ni on pisal cenika jedil in pijač. Zanj stanejo jetrca 90 din in ne 70, kolikor je zapisano na ceniku. Seveda je obveljala Pierova in ne cenik ter je nesrečni gost z žalostnim obrazom narušil svoje finance (konec meseca je!). Zaklinjal pa se je, da bo vsem povedal, ki bi hoteli po proračunu jesti v Taverni, naj ne hodijo gledat na njen cenik, marveč naj poprej ugotovijo dejansko stanje pri natakarju.

V gostinstvo pa spadajo tudi de-

lavske in druge menze, tudi take mešane, za delavce in za nameščence. Zato prav rad ustrežem nekaterim prizadetim delavoem iz Divače, ki se je njihovo vzdihovanje ob postopku njihove menze »Slovenija ceste« slišalo prav do mene. Imajo namreč v tej menzi v Divači tako navado, da tudi na zunaj poudarjajo razliko med »umazanimi« delavci in »gosposkimi« nameščenci v tem podjetju. Tako imajo nameščenci svojo strogo odrejeno jedilno mizo, za katero delavci ne smejo sledati, imajo poseben pribor ter so vedno takoj in poprej postreženi kot delavci. Delavci morajo tudi po uro in več dolgo včasih čakati, da pridejo do svojega obroka hrane, čeprav so si pred tem že tudi samo oprali in pripravili pribor. Če bo šlo še dolgo tako naprej, bodo tamkaj kmalu upeljali južnoafriško razlikovanje med »črnci« in »belci«, kar je seveda močno priporočljivo tudi za splošno stanje in zadovoljstvo delavcev, ki imajo na svojo nevoljo opravka s to menzo.

Za Divačo sem pod Rodikom srečal na cesti dva Nemca, ki sta postavila v kraj svoje motorizirano motovilo in sta vneto nelkaj fotografirala ob železniški progi. Zanimalo je tudi mene. kaj vendar imata, in sem zaslišal:

»Du, Hans, das ist sicher eine Sabotage gegen Tito's regim!« (Ti, Hans, to je pa prav gotovo sabotaža proti Titovemu režimu).

»Ja, natürlich, Fritz. Mache nur noch ein Paar Bilder, das wird et was für unsere Zeitungen sein.« (Ja seveda, Fric, naredi nekaj posnetlkov, to bo nekaj za naše časo-

Moje neznatne osebice se nista kar nič prestrašila, marveč sta neženirano z vseh strani obdelavala z fotoaparatom železniški nasip, pod njim razbit tovorni vagon, nad njim pa drugega. Pred mes'ecem ali še kaj več je bila namreč tamkaj nezgoda, da je tovornemu vagonu počila os, kar je povzročilo iztirjenje in razbitje dveh vagonov. Ker je železnica sicer očistila progo, razbiti vagoni pa tamkaj še vedno nudijo hvaležen užitev vsem podobnim Hanzom in Fricem, je prav lahko mogoče, da bo kje kakšen zaletel »dobronameren« prijatelj naše socialistične domovine iz tega koval še kapital, v kolikor ne bo železnici uspelo dokazati, da so ruševine od tam še iz zadnje

V soboto zvečer me je nad 500 Koprčanov na vse mile viže klicalo, naj pridem pogledat, kako jih »matrajo« pred letnim kinom. Nekdo je namreč »pozabil« ključ od vhodnih vrat, v kolikor ni sploh pozabil, da bo predstava, in so se vrata odprla šele tik pred predstavo. Potem so se obiskovalci menda bali. da ne bo za vse prostora in je na fiala pri vhodu strašanska gneča - vsi pa so bili hudi na biljeterja, ki sta moško kljubovala vsem petistotim in več ljudem. Ob tej priložnosti so mi nekateri celo obljubili, da me bodo v priihodnie redno vabili seboj, da bom takoj »pri roki« če bo kaj na-

Me prav veseli, da me tako »obrajtate« — in sem vas uslišal. Do prihodnjič pa vsi prav lepo pozdravljeni!

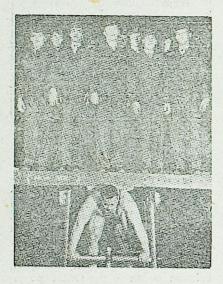
Vas Vane

"RUGBY"

Seveda nima radio-rugby nobene zveze s poznano varianto nogometa, kakor bi morda kdo pomislil, ko bo prebral naslov. Ne, to je radijska oddajna postaja, ki stoji nekje v sredi-šču Velike Britanije, v Watling Streetu. Gozd oddajnih in sprejemnih anten na milje daleč opozori nanjo potnika. Njenih 12 ogromnih antenskih stolpov, od katerih vsak tehta okrog 170 ton, se uvršča med najvišje konstrukcije na svetu.

»Radio-rugbv« je v službi vsega sveta. Na ta ali oni način se z njim okorišča na tisoče in milijone ljudi vsak dan. »Rugby« prinaša vesti časopisom vsega sveta preko raznih biltenov, ki jih telegrafsko sporočajo naprej. To, kar prinaša »Rugby« danes, boste brali jutri v dnevnem časopisju. V vojni so poročila, ki so šle preko »Rugbyja«, pošiljale armade na pohode in velikokrat v smrt, prisiljevale vlade na hitre odločitve, od katerih so bila odvisna živlienja milijonov ljudi. »Rugby«služba je pripomogla do mnogih poznanstev (zlasti onih, ki so jim sledile pri mladih ljudeh tako goreče besede). »Rugby« pomaga svetovni trgovini, ko omogoča poslovnim ljudem, da se sproti okoriščajo s stanjem cen v svetu. Važen je v plovbi, ker pošilja ladjam vremenske napovedi, ki so do stotinke sekunde natančne. »Rugbv« omogoča telefonske in telegrafske veze med Britanijo in prekooceanskimi ladiami. Danes je telefonski pogovor nekje s srede oceana kaj vsakdanja stvar.

Dve desetletiji potem, ko je Marconi prvič vzpostavil zvezo preko Atlantika, ie britanska Direkcija pošte sklenila, da ustanovi »Rugby-

Bivši svetovni prvak John Davis je bil eden črnskih atletov na katere je lahko računala Amerika. Toda njegov rekord je danes v rokah dvain-dvajsetletnega Andersona.

radio«, ki bi služil telegrafskim družbam vsega sveta. Prvi oddajni aparat za dolge valovne dolžine (350 KW) je bil dograjen v januarju leta 1926. In ko so spoznali, da je radio-telefonska služba praktična, je bila eno leto kasneje vzpostavljena javna radio-telefonska zveza z Ameriko. V začetku so uporabljali dolgo valovno dolžino, toda ko so eksperimenti na kratkem valu pokazali, da je le-ta uspešnejši, je bila avgusta 1928 vzpostavljena tretja zveza na valovni dolžini 16-32 m med »Rugbyjem« in ZDA.

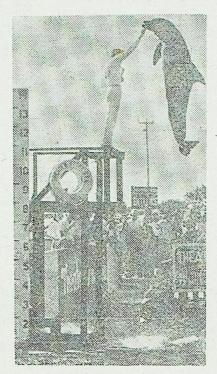
Od teh začetkov pa do danes, so radio- telefonsko službo povsem razširili. Poleg zveze s Severno Ameriko obstajajo sedaj zveze z raznimi mesti Britanskega imperija, Južne Amerike, Srednjega vzhoda in drugod, pa tudi s številnimi prekooceanskimi ladjami.

Danes lahko ravnotako vzpostavijo zvezo z nekom na drugi strani sveta, kakor s svojim sosedom.

Ko se je povečala potreba po razšinjenih razgovorih in zvezah, se je pojavila tudi potreba — razširiti »Rugby,postajo«. Nove zgradbe, ki so rezultat devetletnih načrtov in dela inženirjev in strokovnjakov Direkcije pošte, bodo kmalu stopile v službo človeštvu. Z novimi zgradbami, ki imajo 53 radiooddajnih postaj in 200 anten, bo zavzemala nad 1600 hektarov površine. Preko tega oddajnika bodo lahko istočasno dajali več oddaj (v nekaterih primerih bo en prenosnik lahko prenašal istočasno štiri visokokvalitetne telefonske zveze). Nestrokovni obiskovalec bo imel vtis, da vse delovanje upravlja samo en človek. Seveda, ta iluzija izhaja od tod, da le en inženir sedi pred izredno komplicirano tabelo in stikalno ploščo, kjer se križajo tri oddajne hale, obrača stikala in premika vzvode. Tako regulira in kontrolira oddaje v vseh sme-

Ta »vsemogočnež« bo lahko samo z migljajem prsta vzpostavil radijsko, telefonsko ali telegrafsko zvezo med dvema kontinentoma, omogočil bo zamenjavo novic, ki bodo razburile svet in omogočil bo lahko tudi dvema zaljubljencema, da si šepečekonvencionalna zatrjevanja... Lahko bo spravil v pogon prenosnike z antenami, zamenjal valovne dolžine in istočasno nadzoroval celo instalacijo radijske postaje. Samo z alarmnimi svetilkami bo pozval strokovnjaka, ki bo posredoval, če bo kaj narobe. Resnično, »Rugby«-radijska postaja daje pogled v pri-hodnost, ker je nekaka prva »robot« radijska postaja.

Pravijo ji »deveto čudo«, nosi pa ime Giulielma Marconija, človeka, ki je pred petdesetimi leti poslal prvi signal preko Atlantika.

Tudi tako si ljudje in živali služijo kruh. V morskem cirkusu v Islamo-radu (Florida) skoči delfin (na naši sliki) tudi pet metrov visoko, da si vzame svoj obrok kruha iz dreserjevih rok.

"Atomska" nespečnost

Ljudje, ki delajo v ameriških atomskih mestih so pod stalnim nadzorstvom zdravnikov, da bi vsako morebitno škodljivo posledico že v kali raziskali in zatrli. Razen tega pa čmpajo tudi material za znanstveno raziskovanje vplivov radioaktivnosti na človeško telo. V zadnjem času so opazili mnogo slučajev nespečnosti.

Ko se je prišel neki 36 letni električar že trikrat pritoževat v zdravnikovo ordinacijo, da že več mesecev ne more spati več ko tri do štiri ure, je postal zdravnik nanj pozoren. Sprva je mislil, da je možakar simulant, ker je izgledal odlično, pa tudi sam je rekel, da se počuti kar najbolje in da ni niti najmanj utrujen, samo da mu je neprijetno, ker se po cele noči premetava po postelji in ne more zaspati. Vedno več delavcev je prihajalo v ordinacijo in vsi iz istih vzrokov: ne morejo spati. Nekega laboratorijskega asistenta so proglasili že za medicinskega fenomena, ker ni cele tri noči čutil nikakršne potrebe po spanju in je četntega dne prav tako čil in spočit kot prvega dne.

Medicinski strokovnjaki so naklonjeni mnenju, da delujejo radioaktivni žarki na človeško telo podobno kakor spanje. Za sedaj še raziskujejo, ali je takšno delovanje radioaktivnih žarkov začasno in, ali ne bi morda taka nespečnost človeku škodovala. Misel, da bi človeku poklonili tretjino življenja, ki ga sicer prespi, je vsekakor zelo zapeljiva.

Ekspedicija na Antarktiko

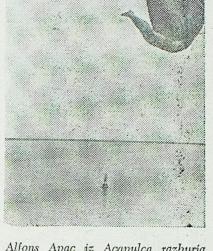
Dr. Vivian Fuchs sestavlja v Viktoriji poslednje načrte svoje ekspena Antartiko, Predhodnica ekspedicije bo odšla na pot na jug proti koncu leta. Pot jih bo vodila preko zamrznjenega kontinenta. Ekspedicija bo štela dvanajst ljudi. Opremljena bo z motornimi vozili na gosenice in s sankami s pasjo vprego. Odšli bodo iz baze v predelu Vahsel Bay novembra 1957, potovali preko nepoznanega ledenega pokrova in prišli štiri mesece kasneje v Macmurdo Sound, 180 milj daleč. Novozelandce, člane ekspedicije, boz vodil Sir Edmund Hillary. Nekje med južnim polom in Macmurdo Soundon se bosta sestala dr. Fucks in Hillary in odšla skupno na zadnji del poti.

Iz Nove Zelandije so sporočili, da bo Hilary odnesel s seboj na Antarktiko okrog 200 funtov novozelandske zemlje, da bi zasadil nekatere rastline, predvsem solato, ki bo omogočala članom ekspedicije, da obdržijo zdravje, kar je pri hranje-nju s samimi konzervami presneto težko. Zemljo bodo držali v prozornih posodah iz plastične mase, ki jih bodo od znotraj ogrevale parafinske svetlke. To je prvič, da bo ekspedicija na Antarktiko vzela s seboj zemljo.

Člani ekspedicije se bodo začeli kmalu vežbati v Južnih Alpah.

Namilila si je roke, ne da bi zato uporabila milo. Neki nemški tehnik je izumil pripravo, ki jo pritrdimo na vodovodno pipo. Je iz plastične snovi in namili vodo, ko teče skozi. Priprava se je posebno dobro obnesla na potovanjih.

Alfons Apac iz Acapulca razburja ljudi s svojo napravo za skoke iz velike višine, ki je nekaka mešanica med padalom in krilom. Z njim lahko drsi tudi večsto metrov nad vodno gladino. Na naši sliki je Apac, ko je skočil s 30 metrov visokega mostu parnika »Aquarana«.

Mumija s štirimi nogami

V nekem muzeju na Holandskem so odkrili mumijo s štirimi nogami. Učenjaki so se hoteli prepričati kakšnega spola je in vsaj približno dognati, kdaj je bila balzamirana. Ko so jo rentgenizirali, so pa na največje začudenje opazili, da ima štiri noge. Da bi ta nenavaden slučaj razjasnili, so poslali rentgenske posnetke znanim egiptologom v London in Kairo.

Najmanjši konji na svetu

Na neki farmi v Kansasu vzrejajajo najmanjše konje na svetu midget-ponije. So še manjši od angleških shetland-ponijev. Odrasel konj tehta le do 30 kg, njihovi go-spodarji jih čisto lahko nosijo na

"Borni" zaslužek filmskih zvezd

Znana italijanska filmska igralka Anna Maria Moneta je prejela za neko vlogo v filmu 90 milijonov lir, za pet milijonov draguljev, opremljeno sobo v Rimu in en me-sec brezplačnega bivanja ob morju. Splača se biti — zvezdnik!

To pot pri nas - 176 kg

Na zagrebški kliniki so pred kratkim pregledali 20-letnega mladeniča iz Bjelovara, ki je imel 176 kilogramov. Uspelo jim je, da so mu z dieto zmanjšali težo na 152 kilogramov. Verjetno pa ne bo mogel več veliko shujšati, ker je imel že z desetimi leta 100 kg. In pri vsem tem - normalen apetit.

Nezaupanje je trajalo vse dotlej, dokler niso bili listki s kroglicami ponovno v vrečici. Gospod iz Valencie jim je vzbujal sum, ki ga imajo kmečki ljudje do slehernega predstavnika oblasti.

Začelo se je žrebanje. Don Miguel je vzel klobuk z glave in vsi so mu sledili. Po neki stari navadi so morali zmoliti nekaj, kar naj bi jim dalo milost in dobro srečo. Tako so ribiči nekaj trenutkov gledali v tla in s čepicami v rokah momljali molitev.

Nato je zavladala popolna tišina. Predsednikova roka je pomešala kroglice v vrečki, te pa so odmevale, kakor bi nekje daleč padala toča.

Ribiči so tedaj privlekli od nekod fantka in ga z rokami kar preko glav sprevili do predsednika. Deček je privlekel prvo kroglico.

Tesnoba je vladala po vseh obrazih, v vseh očeh, ki so poželjivo gledale leseno kroglico v hipu, ko je predsednik s težavo iz nje vlačil listek,

Predsednik je prebral im ein koj je zavladala splošna negotovost. Ker so bili ribiči vajeni svojih domačih imen, so se le stežka takoj znašli, da bi vedeli, čigav je priimek, ki ga je predsednik izklical. Kdo je imel torej srečo, da je zadel prvo mesto?

Tonét je planil pokonci in zavpil:

Palomov nečak!... Kakšno srečo ima ta fant! Prvo žrebanje je to, ki se ga je udeležil, pa že je dobil prvo mesto! Najbližji so se z njim radovali in marsikaj so izrekli, iz česar je bilo čutiti nevoščljivost. Tonét pa, ki je veselje zadrževal, kakor tisti, ki ne verjame svoji sreči, ni zmaknil oči od predsednika... Ali lahko izbira predel?... Komaj

se mu pritrdili, že je zaprosil za Sequioto in medtem ko je pisar to beležil, je on kot blisk izginil iz dvorane, suvaje s komolci sem in tja.

Na trgu je množica mirno čakala. Navada je bila, da so prvi izžrebani takoj stopili na trg in sporočili veselo vest s tem, da so vrgli v zrak klobuk in zavriskali. Zato so ob pogledu na Tonéta, ki je z glavo naprej prihajal po stopnicah, pozdravili z velikim vzklikanjem.

Kubanec!Tonet je, »brkača!

- On je! - On!

Zensk se je polastilo ginjenje. Objele so g s solzami v očeh, kot bi tudi same bile deležne te sreče. Spominjale so se njegove uboge mame. Kako bi bila srečna, če bi še živela!... Tonet, ves obdan od kril, razburjen od vročekrvnih ovacij, je nagonsko objel Nelletto, ki se je vsa presrečna

smejala z zelenimi in od zmagoslavja bleščečimi se očmi. Kubanec je hotel proslaviti svoj triumf in ukazal nesti

v Canamelovo gostilno nekaj steklenk piva in pokalic, da jih ponudi ženskam. Možje so lahko šli v gostilno in pili, kolikor se jim je zljubilo; danes je on plačeval!

V hipu se je trg spremenil v tabor. Sangonera, ki je ob vsaki taki priliki, kjer je bilo kaj vina, pokazal neverjetno delaynost, se je zdaj prikazal poln steklenic, kozarcev, prepečenca, trdega in postanega - vse, kar je bil našel v omari in hodil od skupine do skupine ter delil pivo in pokalice in prepečenec, seveda ne da bi nase pozabil.

Oni, ki jim je bila sreča mila, in so dosegli prva mesta, so prihajali na trg, mahali s klobuki in vpili od zmagoslavja. Sprejemali pa so jih samo domači in še kateri od prijateljev. Vsa pozornost je bila obrnjena na prvo številko, na Toneta, ki se je pokazal tako radodarnega:.

Ribiči so zapuščali šolsko poslopje. Skoraj trideset Stevilk je bilo že izžrebanih in preostajali so samo še redolin's najslabše vrste, taki, ki niso vzbujali nobenega večjega zanimanja. A de de la la la la la vicina

Paloma je hodil od gruče do gruče in sprejemal česitke. Prvič v življenju je pokazal, da je z vnukom zadovoljen.

Eh, seveda!... Sreča se vedno nasmehne malopridnežem, tako je pravil moj oče. Jaz sem bil osemdesetkrat pri žrebanju, ne da bi se mi samo enkrat posrečila prva številka. Pa ti pride ta moj vnuk z drugega sveta... in tumfete!... pri prvem žrebanju... postane ljubljenček sreče... Na vsak način, hvaležni moramo biti Bogu, saj ostane vse v hiši! In se je veselil ob misli, da bo Tonét za celo leto prvi ribič v Albuferi.

Od dogodka ves raznežen se je stari ribič približal svojemu sinu, ki je bil resen in molčeč kot po navadi:

- Tono, sreča je stopila v našo hišo in znati se je bomo morali okoristiti! Pomagati morava temu otroku, ki se na ribarjenje ne razume in videl boš, da bova uspela.

Paloma se je začudil takemu sinovemu sprejemu: – Da, – je odvrnil Tono – res, velika sreča bi bila, če bi imeli potrebno orodje za delo. Samo za mreže bi rabili

več kot tisoč peset! Ali imamo mi toliko denarja?... Stari ribič se je nasmehnil. - Koliko njih bi nam ta denar rade volje posodilo!

Tono je napravil malosrčno kretnjo. - Preveč smo dolžni!

Ni bilo malo trpljenja, ki so mu ga nalagali nekateri Francozi iz Catarroje, ki so prodajali konje na obroke ter posojali kmetom denar. Moral se je zateči tja v letih slabe letine pa tudi, da je lahko nadaljeval z osušivtijo lagune. Ti ljudje, oblečeni v žamet, željni in preteči, so se mu prikazovali še v sanjah... Vse preveč je imel dolgov!... Kose človeku zatakne v težki zadevi, se je mora rešiti, kakor pač more in ne sme se poslužiti druge. Ce je že bil napravil dolgove zaradi poljedelstva, ni imel sedaj nobenega namena, da bi kaj podobnega storil tudi za ribarjenje in se tako zapletel v druge vezi, povrhu pa še za posle, ki niso bili njegov ideal.

Paloma mu je obrnil hrbet. Ali je bila to njegova kri?... Rajši Toneta z vso njegovo lenobo! Z vnukom bo potegnil in v dveh si bosta že pomagala. Kdor je dobil Sequioto, temu denar ni smel primanjkovati.